Pisinnaatitaaffeqarpunga!

Jeg har

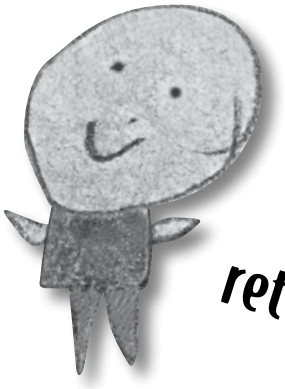

rettigheder!

Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut
Børnekonventionen

Ilinniartitsisumut ilitsersuut I Lærervejledning

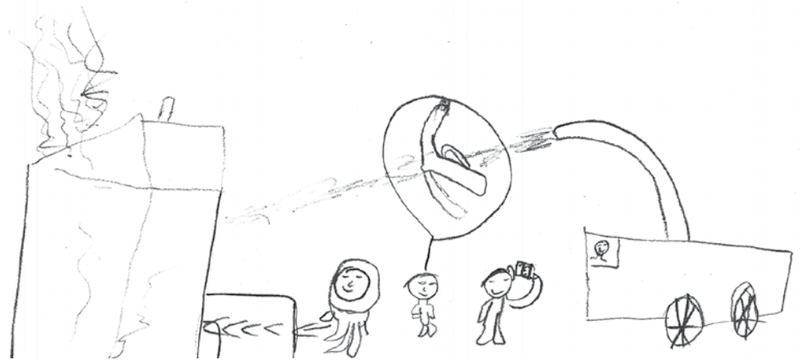

Pisinnaatitaaffeqarpunga! Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut **I** Ilinniartitsisumut ilitsersuut
Jeg har rettigheder! Børnekonventionen **I** Lærervejledning

PIGINNITTUSSAT AAMMA NAQITERISITSISUT ■ OPHAVSRET OG UDGIVERE
MIPI – Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Ilisimasaqarfik · Videnscenter om Børn og Unge & MIO - Meeqqat Inuusuttullu Oqaloqatigiinnittarfiat · Børnerettighedsinstitutionen
Inuit Issittormiut Siunnersuisoqatigiiffiat (ICC Kalaallit Nunaat) · Inuit Circumpolar Council – (ICC Grønland)

ATUAKKIORTUT ■ FORFATTERE
Parnuna Egede. ICC Kalaallit Nunaat / Grønland
Mirian Rønne. MIPI / MIO
Aminnguaq Dahl Petrussen. Tusagassiortoq **I** Freelance journalist

AAQQISSUISUT ■ REDAKTION
Abia Abelsen. Inerisaavik
Parnuna Egede. ICC Kalaallit Nunaat / Grønland
Mirian Rønne. MIPI / MIO

SIUNNERSORTIT ■ FAGKONSULENTER
Karen Kjær Jakobsen. Inatsisileritooq **I** Jurist
Ruth Blytmann Nielsen. Tarnip pissusaanik immikkut ilisimasalik **I** Psykolog
Bente Møller. Ilinniartitsisoq **I** Folkeskolelærer
Kaja Olsen. Ilinniartitsisoq **I** Folkeskolelærer
Arkalo Abelsen. Arctic kurser

ILUSILERSUISOQ ■ LAYOUT
Jette Brandt

NAQITERIVIK ■ TRYKKERI
EJ Graphic

TITARTAKKAT ■ ILLUSTRATIONER
Nuna tamakkerlugu atuartut titartagaat. Kajumissaarneqarneq takuuk. Bidrag fra skolebørn i hele landet. Se afsnittet Påskønnelse.

NAQITIKKAT ■ OPLAG
Ilusaa siulleq, naqinneqarnera siulleq, 2012, naqitikkat 800-it
1. udgave, 1. oplag, 2012, 800 eksemplarer
ISBN 978-87-995599-1-6, EAN 9788799559916

PISINNAATITAAFFIIT ■ RETTIGHEDER
Saqqummersitsisut akuersiteqqaarnagit atuakkamit uuminnga atueqqinneq qanorluunniit ittoq inerteqqutaavoq. Taamaattorli atuarfimmi ilinniartitsilluni atugassanik kopeerineq atueqqinnerlu inerteqqutaannngilaq. Tusagassiuutigut saqqummiussinermi, atuakkamilluunniit naliliiniarnermi atuakkap ilaanit issuaaneq inerteqqutaannngilaq.
Atuakkamit issuaaniaraanni atuakkap suunera tamatigut taaneqartassaaq. Saaffissaq: MIO, Postboks 1290, 3900 Nuuk, Kalaallit Nunaat

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af eller kopiering fra denne bog eller dele deraf er forbudt uden udgivernes skriftlige samtykke. Undtaget herfra er gengivelse af eller kopiering fra bogen til brug ved undervisning i folkeskolen. Derudover er det tilladt at benytte korte uddrag til brug i omtale eller anmeldelser. Citering af bogen med korrekt kildeangivelse er tilladt.
Skrifter, der omtaler, anmelder, henviser til eller gengiver publikationen, bedes sendt til MIO på følgende adresse: MIO, Postboks 1290, 3900 Nuuk, Grønland

Atuakkap uuma saniatigut atuagaq tunngavissiaq saqqummersinneqarpoq, imatut taaguutilik: **Pisinnaatitaaffeqarpunga! Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut**

Sammen med bogen er der udgivet en grundbog med titlen:
Jeg har rettigheder! Børnekonventionen

Pisinnaatitaaffeqarpunga!

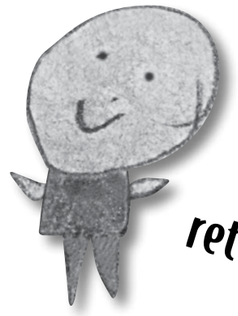

Jeg har rettigheder!

Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut
Børnekonventionen

Ilinniartitsisumut ilitsersuut **I** Lærervejledning

INUIT

MIPI

Imai Indholdsfortegnelse

Ilinniartitsisumut ilitsersuut ima atorneqarsinnaavoq 6
Sådan bruger du lærervejledningen 12

Pisinnaatitaaffikka | Mine rettigheder

Sammisaq 1 – Toqqissisimasumik peroriartornissannik pisinnaatitaaffeqarpunga 16
Tema 1 – Jeg har ret til en tryg opvækst

Sammisaq 2 – Peqqissumik inuunissannik pisinnaatitaaffeqarpunga 22
Tema 2 – Jeg har ret til et sundt liv

Sammisaq 3 – Ilikkagaqartuarnissannik pinnguarnissannillu pisinnaatitaaffeqarpunga 26
Tema 3 – Jeg har ret til at lære og lege

Sammisaq 4 – Namminiussuseqarnissannik pisinnaatitaaffeqarpunga 28
Tema 4 – Jeg har ret til at være mig selv

Sammisaq 5 – Illersorneqarlunga nakkutigilluarneqarnissannik pisinnaatitaaffeqarpunga 36
Tema 5 – Jeg har ret til at blive beskyttet

Sammisaq 6 – Isummannik anitsinissannik, paasissutissanik pinissannik kiisalu allat ataatsimooqatiginissaannik pisinnaatitaaffeqarpunga 40
Tema 6 – Jeg har frihed til at udtrykke mig, at få information, og at samles med andre

Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit FN-ip Isumaqatigiissutaa – naalisagaq 44
FN's Konvention om Barnets Rettigheder – forkortet udgave

Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit FN-ip isumaqatigiissutaa 52
FN's Konvention om Barnets Rettigheder

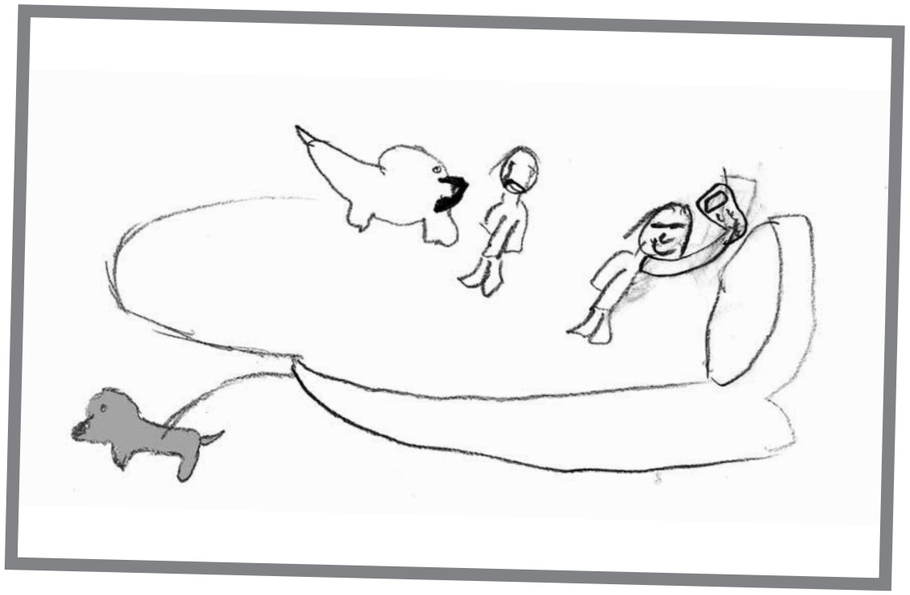

Ilinniartitsisumut ilitsersuut ima atorneqassaaq

MIPI ICC-llu nunatsinni immikkoortortaa Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut pillugu, atuarfinni atorneqartussamik atuakkiorput. Isumaqarpugummi pingaaruteqartoq meeqqat pisinnaatitaaffimminnik ilisimaarinnerulernissaat.

Atuakkap uuma siunertaraa meeqqat:

- Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut aqqutigalugu pisinnaatitaaffimminnik ilisimaarinninnerulernissaat
- Qaqugukkut pisinnaatitaaffinnik unioqqutitsisoqarneranik malinnittoqarneranillu takunnissinnaalernissaat
- Pisinnaatitaaffinnik unioqqutitsisoqartillugu oqarsinnaalernissaat
- Pisinnaatitaaffinnik unioqqutitsisoqarsimatillugu sumi ikiortissarsiorsinnaanerlutik paasitinneqarnissaat

Atuartut pisinnaatitaaffimmik suuneri ilikkassavaat:

- Inuit pisinnaatitaaffiinik kiisalu pisinnaatitaaffinnik kiffaanngissutsimut tunngasunik ataqqinninnerulerniassagamik
- Angajoqqaaminnik, kinaassutsiminnik, oqaatsiminnik naleqartitanillu ataqqinninnerulerniassagamik
- Nunami najukkaminni naleqartitanik malinneqartunik ataqqinninnerulerniassagamik
- Kulturinut takornartanut ataqqinninnerulerniassagamik
- Paaseqatigiinneq, eqqisseqatigiinneq, akaareqatigiinneq, arnat angutillu akornanni naligiissitaaneq, inuiaqatigiillu assigiinngitsut akornanni ikinngutiiinneq, assigiinngitsunillu upperisaqarneq aqqutigalugit inuiaqaatigiinni kiffaanngissuseqartuni akisussaassuseqarlutik inooqataanissamut piareersimaniassagamik

Atuagaq atuartitsissutini ukunani atussallugu piukkunnarpoq: Inuttut ineriartorneq kiisalu Inuiaqatigiilerineq.

Inuttut ineriartornerup atuartitsissutigineqarnerani atuartut ilaatigut makku angusimassavaat:

- Timikkut tarnikkullu peqqissumik inuuneqarnissap ilisimasaqarfigilernissaa
- Atuarneq ilinniaqqinnerlu eqqarsaatigalugit, periarfissanik namminneerlutik toqqaanissaminnut ilinniarnissaat
- Imminnut inuttut qanoq isiginerup, imminut tatiginerup kiisalu pilersitsisinnaanerup nukittorsarnissaat
- Inuit assigiinngitsut suleqatigisinnaanerisa nukittorsarnissaat
- Inuit allat naleqartitaasa, isumaasa kiisalu iliuusaasa ataqqinerulernissaat

Sådan bruger du lærervejledningen

MIPI og ICC Grønland har sammen besluttet at lave en bog om Børnekonventionen til brug ved undervisning i folkeskolen. Vi mener nemlig at det er vigtigt at alle børn i Grønland lærer deres rettigheder at kende.

Formålet med denne bog er at eleverne:

- Lærer deres rettigheder at kende ifølge Børnekonventionen
- Bliver i stand til at identificere situationer hvor børns rettigheder bliver overholdt eller brudt
- Bliver inspireret til at sige fra, hvis deres rettigheder bliver brudt
- Finder ud af hvor de kan få hjælp, hvis deres rettigheder bliver brudt

Eleverne skal lære deres rettigheder, så de:

- Udvikler respekt for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder
- Udvikler respekt for deres forældre, og deres egen kulturelle identitet, sprog og værdier
- Udvikler respekt for de nationale værdier i det land hvor de bor
- Udvikler respekt for kulturer, der er anderledes end deres egen
- Bliver forberedt på et ansvarligt liv i et frit samfund med forståelse, fred, tolerance, ligestilling mellem kønnene og venskab mellem alle folkeslag, etniske, nationale og religiøse grupper og oprindelige folk

Bogen er primært tænkt til brug i fagene Personlig Udvikling og Samfundsfag.

Læringsmålene for Personlig Udvikling er blandt andet at eleverne skal:

- Tilegne sig viden om psykisk og fysisk sund livsførelse
- Lære at vurdere egne muligheder og tage kvalificerede valg om skolegang og erhvervsuddannelse
- Styrke deres selvindsigt, selvværd og kreativitet
- Styrke deres evner til at samarbejde med mange forskellige mennesker
- Opnå forståelse for andre menneskers værdier, holdninger og handlinger

Inuiaqatigiilerinerup atuartitsissutigineqarnerani atuartut ilaatigut makku angusimassavaat:

- Siornatigut ullumikkullu inooriaatsit pillugit inuiaqatigiillu qanoq ittuunerinik ilisimasaqarnerulernissaq
- Kulturikkut inuiaqatigiillu iluanni sumut atanerup ilisimanerulernissaa
- Politikkikkut inuiaqatigiilerinerullu iluani apeqqutinik ajornartorsiutinillu soqutiginninnerulernissaq
- Kulturit inuiaqatigiillu allat qanoq ittuunerinik ilisimasaqarnerulernissaq
- Inuiaqatigiinni qanoq sunniuteqaqataasinnaaneq pillugu paasisaqarneq

Ilinniartitsissutit agguataarneri:

Ilinniartitsissutit ima agguataarneqarsimapput; Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissummi immikkoortut, sammisanut assigiinngitsunut arfinilinnut agguataarneqarsimapput. Sammisani tamani assersuusiorluni oqaluttualiat atuarneqarsinnaapput, taakkulu tamarmik sammisamut tunngassuteqarput. Assersuusiorluni oqaluttualiat tamarmik apeqqummik naggaserneqartarput.

Apeqqutit naatsunnguamik, Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutip iluani immikkoortuinut sammisamut tunngasunik akineqartarput. Akissutit ”uanga”-mik inuttalerlugit akineqartarput, assersuutigalugu oqaaseq ”pisinnaatitaaffeqarpunga” atukulaneqarpoq.

Ilinniartitsisunut malitassaq tassaavoq atuartut pisinnaatitaaffitik pillugit oqallisilernissaannut aallarniutaasussaq. Suliassat assigiinngitsut apeqqutillu oqallissutaasinnaasut suliarineqarput, ilinniartitsisup piumaguni isumassarsiorfittut atorsinnaasai. Soorunami aamma ilinniartitsisoq nammineerluni suliassiissutinik apeqqutinillu suliaqarsinnaavoq, atuartulli pisinnaasamikkut assigiinngissusiat kiisalu sumiiffigisami pissutsit aallaavigalugit. Suliassiissutaasinnaasut ilaanni itisiliilluni ikiorsiissutit allassimapput, taakkulu sammisaq pillugu paasisaqarluarnerunissamut atorneqarsinnaapput.

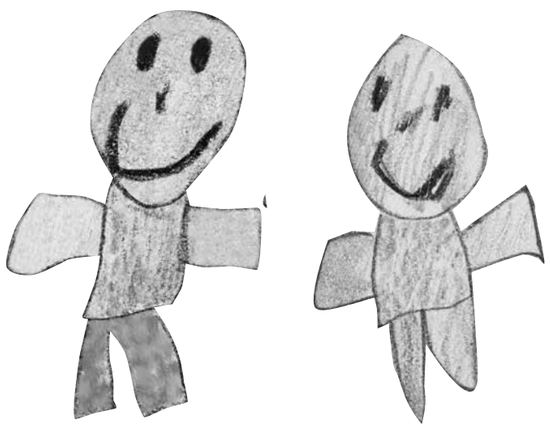

Læringsmålene for Samfundsfag er blandt andet at eleverne skal:

- Tilegne sig viden om levevilkår og samfundsformer i fortid og nutid
- Opnå erkendelse af deres eget kulturelle og samfundsmæssige tilhørsforhold
- Udvikle interesse for politiske og samfundsmæssige spørgsmål og problematikker
- Opnå indsigt i andre kulturer og samfundsformer
- Opnå indsigt i hvorledes de kan udøve indflydelse på beslutninger i samfundet

Opbygning

Selve undervisningsmaterialet er opbygget på følgende måde; Artiklerne i Børnekonventionen er inddelt i seks forskellige temaer. Til hvert tema er der nogle eksempler, som dækker over en eller flere af artiklerne. Eksemplerne består af små historier, der afsluttes med et dilemma-spørgsmål.

Dilemma-spørgsmålet besvares med et kort afsnit, der på en letlæselig måde forklarer de rettigheder i Børnekonventionen, som er relevante for eksemplet. Disse afsnit er skrevet i jeg-form, så der for eksempel står ”Jeg har ret til…” i teksten.

Lærervejledningen skal bruges til at få eleverne til at debattere deres rettigheder. Der er udarbejdet forslag til opgaver og spørgsmål til debat, som underviseren kan bruge til inspiration. Ved nogle af spørgsmålene er der i parentes forslag til hvad debatten kan tage udgangspunkt i. Der er selvfølgelig mulighed for at lave egne opgaver og spørgsmål, som tager hensyn til niveauforskelle indenfor mellemtrinnet eller i selve klassen, samt lokale forhold. Enkelte steder er der tilføjet uddybende hjælpetekster. Disse er ment som baggrundsinformation til underviseren, og giver mulighed for at gå mere i dybden med enkelte emner.

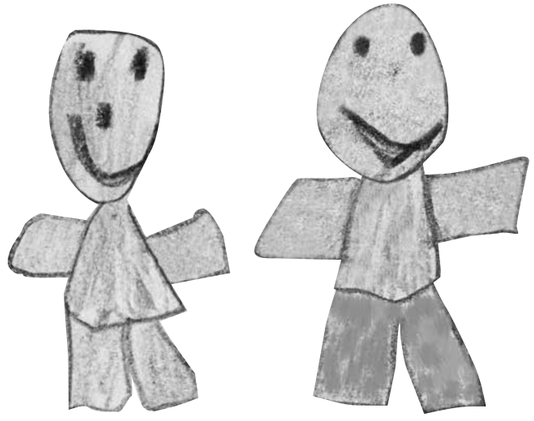

✶ MIPI kiisalu Meeqqat Illersuisuat suuppat?

MIPI – Meeqqat Inuusuttullu pillugit Ilisimasaqarfik 2003-mi Naalakkersuisunit pilersinneqarsimavoq, suliassaalu pingaarneq tassaavoq nunatsinni meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasanik katersinissaq. Ilisimasat katersorneqartut MIPI-p susassaqartunut soqutiginnittunullu agguaassimavai.

Marts 2010-mi MIPI suliniaqatigiiffittut immikkoortutut atorunnaarsinneqarpoq, Meeqqallu Illersuisuata, meeqqat pisinnaatitaaffiinik immikkut sammisaqartup, allaffeqarfianut inissinneqarluni. Meeqqat Illersuisuata meeqqat inuusuttullu pisinnaatitaaffiinut tunngasunik siunnersortartussaavai, kiisalu meeqqat inuusuttuaqqallu tusaaneqartarnissaat qulakkeerlugu. Minnerunngitsumillu Meeqqat Illersuisuata qulakkeerniartussaavaa ilumut Kalaallit Nunaat meeqqat pisinnaatitaaffiinik unioqqutitsinnginnersoq. Meeqqat Illersuisuat Meeqqat pillugit Isumasioqatigiinnit tapertaqartinneqarpoq.

Paasisaqarnerorusukkuit uunga alakkaagit: www.mio.gl

✶ ICC Kalaallit Nunaat suua?

Inuit Issittormiut Siunnersuisoqatigiiffiat (Inuit Circumpolar Council), aamma ICC-mik taaneqartartoq, tassaavoq nagguеqatigiit Inuit kattuffiat, naalakkersuinikkut sulinermut attuumassuteqanngitsoq. ICC-p inuit 165.000-it nunatsinneersut, Canadameersut, Chukotkeersut Alaskameersut sullippai. Kattuffik 1980-mi pilersinneqarpoq, nunatsinnilu Canadami, Chukotkami, Alaskamilu immikkoortortaqarfeqarluni. ICC-p siunertai pingaarnerit makkuupput:

- Nagguеqatigiit Inuit akornanni atassuteqaqatigiinnerup nukittorsarnissaa
- Nagguеqatigiit Inuit pisinnaatitaaffiisa soqutigisaasalu nunarsuatsinni saqquminerunissaasa anguniarnissaat
- Inuit kulturiisa inuaqatigiittullu inuuffiisa illersornissaat
- Nunat Inunnik najugarineqartut ineriartortinnerisa peqataaffiginissaat
- Issittumi avatangiisit allanngutsaaliornissaat
- Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffiisa nunarsuatsinni akuerineqarnerulernissaat

Paasisaqarnerorusukkuit uunga alakkaagit: www.inuit.org

✶ Hvad er MIPI og Børnetalsmanden?

MIPI – Videnscenter om Børn og Unge blev skabt i 2003 af Naalakkersuisut, og fik til opgave at indsamle og systematisere viden om børn og unges vilkår i Grønland. Desuden har MIPI videreformidlet den indsamlede viden til alle relevante og interesserede aktører på børne- og ungeområdet.

I marts 2012 blev MIPI nedlagt som selvstændig organisation, og blev integreret i sekretariatet for den nye børnerettighedsinstitution kaldet Børnetalsmanden. Børnetalsmanden skal vejlede børn og unge om deres rettigheder, og sikre deres ret til at blive hørt. Desuden skal Børnetalsmanden overvåge om Grønland lever op til Børnekonventionen. Børnetalsmanden støttes i sit arbejde af et Børneråd.

Læs mere om Børnetalsmanden her: www.mio.gl

✶ Hvad er ICC Grønland?

Inuit Circumpolar Council, også kaldet ICC, er en international NGO og en oprindelige folks organisation. ICC repræsenterer cirka 165.000 Inuit i Grønland, Canada, Alaska og Rusland. Organisationen blev dannet i 1980, og har kontor i Grønland, Canada, Chukotka og Alaska. ICC's hovedmål er at:

- Styrke sammenhold mellem Inuit
- Fremme Inuit rettigheder og interesser i verden
- Sikre Inuit kultur og samfund
- Deltage aktivt i udviklingen af lande hvor der bor Inuit
- Beskytte det arktiske miljø
- Få oprindelige folks rettigheder anerkendt i hele verden

Læs mere om ICC her: www.inuit.org

Pisinnaatitaaffikka

Immikkoortumi uani pisinnaatitaaffiit makkununnga tunngasut sammineqarput:
Meeqqap suuneranik nassuiaat; Naligiissitaaneq; Assigiinngisitsineq; Immikkut isiginiagassat malitassallu; Inatsisinik malinninneq; Pisinnaatitaaffinnik illersuineq pitsaanerusoq; Isumaqatigiissummik ilisimaarinninneq; Paasissutissat.

Uani apeqqutinik ikiorsiissutinik, suliassanut siunnersuutinik kiisalu apeqqutinik oqallissutissanik nassaarsinnaavutit.

Ikiorsiissutit:

* **FN sunaava?**
  (FN) Naalagaaffiit Peqatigiit tassaavoq nunat kattuffissuat, nunat tamarluinnarmik ilaasortaaffigisaat. FN nunanit 51-init, oktobarip 24-anni 1945-mi pilersinneqarpoq. Taamani sorsunnersuit aappaat qaangiuteqqammerpoq, siunertallu pingaarnerit ilagaat nunat akornanni eqqisseqatigiinneq, suleqatigiinneq kiisalu sorsuttoqaqqilernissaanik pinaveersaartitsineq.

  FN arfinilinnik immikkoortoqarpoq:
  1. FN-ip ataatsimeersuarnera
  2. FN-ip sillimaniarnermut ataatsimiititaliaa
  3. FN-ip aningaasaqarnermut, inooqatigiinnikkullu ataatsimiititaliaa
  4. FN-ip ingerlatsinermut ataatsimiititaliaa
  5. FN-ip allaffeqarfia
  6. FN-ip nunarsuaq tamakkerlugu eqqartuussivia

  Tamakku saniatigut suleqatigiiffiit allat, allattoqarfiillu piupput, taakkulu suliatik pillugit FN-ip suleqatigiiffiinut qullersaasunut nalunaartartussaapput. Assersuutigalugu UNICEF tassaasoq FN-ip meeqqat pillugit aningaasaateqarfiat.

  Paasisaqarnerorusukkuit uunga alakkaagit: www.un.org/en/

* **Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut suua?**
  FN-ip Inuit pisinnaatitaaffiinik isumaqatigiissutaani 1948-meersumi inuit tamarmik pineqarput. Taakku pisinnaatitaaffiit aamma meeqqanut atuupput. Isumaqatigiissummili immikkut meeqqat taaneqarput isumassorneqarnissamik ikiorneqarnisamillu inersimasunit pisariaqartitsinerummata. Taamaammallu FN-ip Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissutaa pilersinneqarpoq. Aamma taaneqartarpoq Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut.

* **Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut qanoq pilersinneqarpa?**
  Ukioq 1979 FN-ip nunarsuaq tamakkerlugu meeqqanut ukioritippaa, tamannalu aallarnerfigalugu isumaqatigiissummik meeqqanut tunngasumik suliaqartoqarnialerpoq. Ukiut qulit ingerlanerini malitassat suut ilanngunneqassanersut isumaqatiginninniutigineqarsimavoq. Novembarip 20-anni 1989-imi Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut FN-imi ataatsimeersuarnermi akuerineqarpoq, Septembarillu aappaanni 1990-mi atuutilerluni.

Mine rettigheder

I dette afsnit beskrives de rettigheder, som eleven har i forhold til:
Definition af et barn; Ligestilling; Diskrimination; Særlige hensyn og regler; Overholdelse af love; Bedre sikring af rettigheder; At kende konventionen; Praktiske forhold.

Herunder kan du finde hjælpetekster, samt forslag til opgaver og spørgsmål til debat for yderligere diskussion om emnerne.

Hjælpetekst:

* **Hvad er FN?**
  De Forenede Nationer (FN) er en organisation, hvor stort set alle lande i verden er repræsenteret. FN blev oprettet den 24. oktober i 1945 af 51 stater. Det var lige efter 2. verdenskrig, og formålet var at sikre fred og samarbejde mellem staterne, og at forhindre endnu en verdenskrig i at bryde ud.

  FN består af seks hovedorganer:
  1. FN's Generalforsamling
  2. FN's Sikkerhedsråd
  3. FN's Økonomiske og sociale råd
  4. FN's Forvaltningsråd
  5. FN sekretariatet
  6. Den Internationale Domstol

  Derudover er der flere andre komiteer, programmer og bureauer, som rapporterer til et af hovedorganerne – for eksempel UNICEF, som er FN's Børnefond.

  Læs mere om FN her: www.un.org/en/

* **Hvad er Børnekonventionen?**
  Alle mennesker er omfattet af de rettigheder, der er skrevet i FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne fra 1948. Disse rettigheder gælder altså også for børn. Erklæringen nævner dog at børn har ret til særlig omsorg og bistand i forhold til voksne. Det blev derfor besluttet at lave en særlig konvention om børns rettigheder. Den hedder FN's Konvention om Barnets Rettigheder. Den kaldes også for Børnekonventionen.

* **Hvornår blev Børnekonventionen udarbejdet?**
  FN udråbte 1979 som det Internationale Børneår, og efterfølgende blev der taget initiativ til at lave en særlig konvention for børn. Det tog 10 år at komme frem til, hvilke regler der specielt skulle gælde for børn. Den 20. november 1989 blev Børnekonventionen vedtaget af FN's Generalforsamling, og den trådte i kraft den 2. september 1990.

* **Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissutip isumaqatigiissutigineqarnera qanoq isumaqarpa?**
Naalagaafiup Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut akuerisimaguniuk tassani malitassat malinnissaat pisussaaffigaa. Tassa imaappoq, naalagaaffimmi inatsisit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissummi malitassanut assingusunngorlugit allanngortinneqassapput. Aamma angajoqqaat, atuarfiit, politiit kommunillu Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut malissavaat. Naalagaaffilli pisinnaasani aningaasaqarnikkullu periarfissani naapertorlugit isumaqatigiissummik naammassinninniassaaq. Assersuutigalugu naalagaaffiup isumaqatigiissut akuerisimasinnaavaa, kisiannilu aningaasaqarniarnerup ajornera pissutigalugu akeqanngitsumik atuartitsineq periarfissiissutigisinnaanagu.

* **Nunatta Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut akuerisimavaa?**
Nunat namminiivillutik ingerlasut kisimik isumaqatigiissummik akuersisinnaapput. Nunatta namminiilivinnissaata tungaanut Danmarkip nunarput sinnerlugu isumaqatigiissutinik akuersisartussaavoq. 1991-imi Danmarkip Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut akueraa, taamanilu aalajangerneqarpoq Danmarkip kisimi malissagaa. 1993-imi tamanna allanngortinneqarpoq, nunarpullu ilanngunneqarluni.

Nunat katillugit 193-it Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissummik malinninniarlutik akuersisimapput (Januaarip aallaqqaataat 2012). Nunat marluk kisimik akuersisimanngillat – Somalia USA-lu. Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut tassaavoq nunarsuatsinni inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutini atorneqarnerpaaq, nunarsuarmimi meeqqat tamakkingajallutik Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissummi pisinnaatitaaffiit pisinnaatitaaffigaat.

* **Meeqqat Pisinnaatitaaffi pillugit Suleqatigiiffik suua?**
Nunat tamarmik Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissummik malinninnissaminnut isumaqatigiissuteqarsimasut pisussaapput meeqqat pisinnaatitaaffii illersussallugit. Pisinnaatitaaffinnik illersuinerup sumut killissimanerata paasiniarneqartarnissaa siunertaralugu Meeqqat Pisinnaatitaaffi pillugit Suleqatigiiffik, Børnekomité, pilersinneqarsimavoq. Suleqatigiiffik minnerpaamik inunnik qulinik, meeqqat pisinnaatitaaffiinik atugaannillu ilisimasaqarluartunik ilaasortaqarpoq. Ilaasortat immikkut ilisimasaqarnernertik tunngavigalugu toqqarneqarsimapput, nunallu ataasiakkaat sinnerlugit sassartuunatik. Immikkut ilisimasaqarnermik saniatigut inatsisit assigiinngitsut nunarsuattalu immikkoortui assigiinngitsut sinnerlugit toqqagaasarput.

* **Meeqqat Pisinnaatitaaffi pillugit Suleqatigiiffik sulerisarpa?**
Meeqqat Pisinnaatitaaffi pillugit Suleqatigiiffik naalagaaffiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissummik akuersisimasut ilumut malinninnersut paasiniartartussaavaa. Naalagaaffiit ukiut tallimakkaarlugit isumaqatigiissummik malinnissimanertik pillugu nalunaarusiortartussaapput, kiisalu nalunaarutigalugu pisinnaatitaaffinnik qulakkeerinninniarnertik qanoq ingerlanersoq. Tamatumunnga peqatigitillugu nunami naalakkersuisut sinniisui nalunaarusiaq nassiussimasartik pillugu FN-ip aallartitaanit ”soraarummeertinneqassapput”.

Pisortatigoortumik nalunaarusiap saniatigut Meeqqat Pisinnaatitaaffi pillugit Suleqatigiiffik periarfissaqarpoq nunani NGO-t Naalakkersuisufigunngitsumik kattuffiit assigiinngitsut meeqqat atugaannik paasiniaaffiginissaannut. Taamatuttaaq aamma NGO-t periarfissaqarput namminneq pisortatiguun-ngitsumik nalunaarusiamik (arlaannaannulluunniit pituttorsimanngitsumik nalunaarusiaq) nalunaarusiamut pisortatigoortumut ilassutissamik FN-mut nassiussinissaminnut.

* **Hvad betyder det at ratificere Børnekonventionen?**
Når en stat har ratificeret Børnekonventionen er den forpligtet til at følge de regler, der står i aftalen. Det betyder for eksempel, at staten skal lave nye love eller ændre på gamle love, så de passer med konventionen. Det betyder også at alle myndigheder, herunder forældre, skole, politiet og kommunerne skal rette sig efter reglerne i Børnekonventionen. En stat skal dog leve op til sine forpligtelser inden for deres evner og økonomiske muligheder. Det betyder at en stat godt kan have ratificeret Børnekonventionen, og alligevel være så fattig at den for eksempel ikke kan tilbyde gratis skolegang til alle landets børn.

* **Har Grønland ratificeret Børnekonventionen?**
Det er kun selvstændige stater, der kan ratificere internationale konventioner. Indtil Grønland er blevet selvstændigt, er det Danmark der skal ratificere konventioner på vegne af Grønland. Danmark ratificerede Børnekonventionen i 1991. Danmark tog dog et territorialt forbehold overfor Grønland, hvilket betyder at den kun var gældende i Danmark. Forbeholdet blev trukket tilbage den 11. maj 1993, hvorefter Børnekonventionen også blev gældende i Grønland.

I alt 193 stater har ratificeret Børnekonventionen (pr. 1. januar 2012). Der er kun to lande – Somalia og USA – som ikke har ratificeret konventionen. Det betyder at Børnekonventionen er den mest udbredte, internationale menneskerettighedskonvention, og at næsten alle jordens børn har de rettigheder, som står i konventionen.

* **Hvad er Børnekomitéen?**
Alle de stater der har tilsluttet sig Børnekonventionen er forpligtede til at sikre børns rettigheder. For at undersøge hvor langt staterne er nået med deres arbejde, er der oprettet en Komité vedrørende Barnets Rettigheder, også kaldet Børnekomitéen. Den består af mindst 10 dygtige eksperter i børns rettigheder og vilkår. Eksperterne er valgt på baggrund af deres personlige evner, og repræsenterer ikke nogen stat. Derudover skal eksperterne repræsentere forskellige retssystemer og geografiske områder.

* **Hvad laver Børnekomitéen?**
Børnekomitéen skal kontrollere de stater der har ratificeret Børnekonventionen. Alle stater, der har ratificeret konventionen, skal indsende en rapport hvert femte år om hvad de har gjort for at leve op til konventionen, og hvordan det går med sikringen af rettighederne. Samtidig skal repræsentanter fra regeringen møde op og ”eksamineres” i den indsendte rapport.

Udover den officielle rapport fra staten, har Børnekomitéen mulighed for at få yderligere informationer om børns vilkår i de enkelte lande, ved blandt andet at høre forskellige NGO’er. NGO’erne har samtidig mulighed for at indsende en ”skyggerapport” (en uafhængig alternativ rapport) som et supplement til statens rapport.

✶ **NGO sunaava?**

NGO oqaatsimit Non-Governmental Organization-imit naalisagaavoq. NGO tassaavoq, kattuffik, peqatigiiffik imaluunniit suliniaqatigiiffik nunap politikkikkut aqunneqarneranut attuumassuteqanngitsoq. Pingaaruteqarpoq kattuffiit, peqatigiiffiit imaluunniit suliniaqatigiiffiit NGO-jusut nunat politikikkut aqunneqarnerat pillugu isornartorsiuillutillu oqaaseqaateqarsinnaanissaat. Aamma meeqqat atugaat pillugit.

Nunatsinni suliniaqatigiiffiit NGO-jusut, meeqqanillu sullissisut arlaliupput, assersuutitut taasinnaavagut MIBB, NanuBørn, Peqatigiiffik Kalaallit Meerartaat assigisaallu.

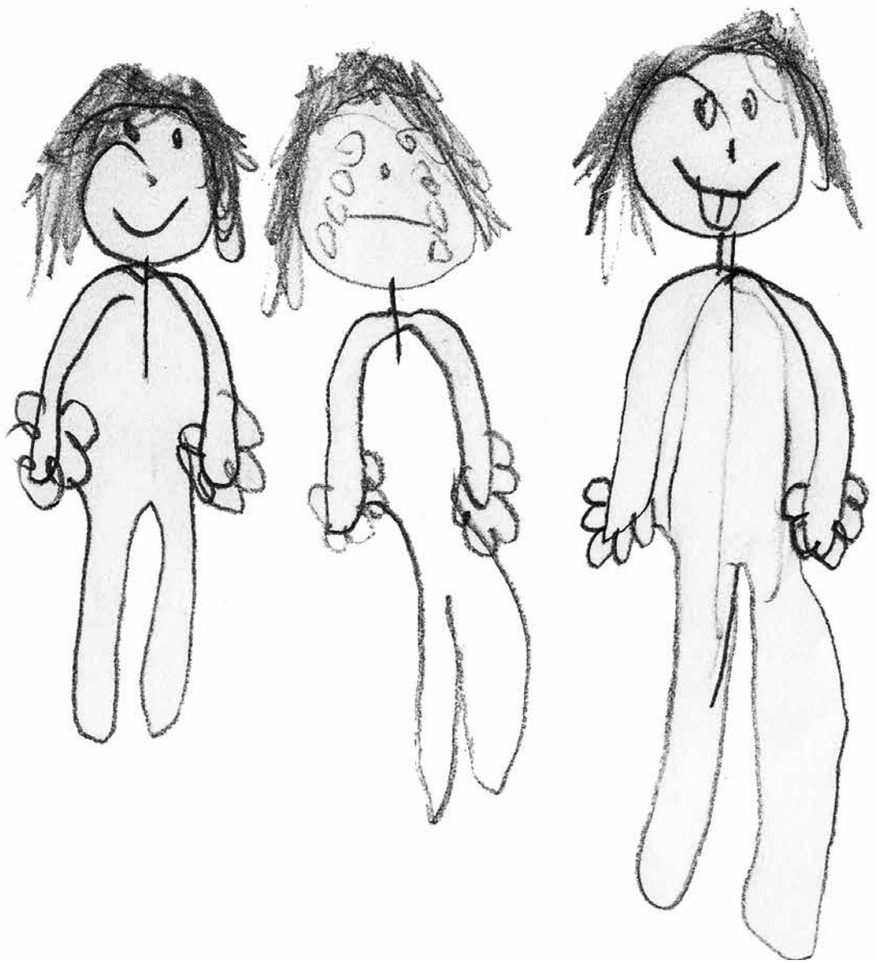

✶ **Hvad er en NGO?**

NGO står for Non-Governmental Organization – det vil sige en ikke-statslig organisation, altså en organisation som er uafhængig af staten. Det er vigtigt, for det betyder at NGO'er har mulighed for at kritisere og komme med bemærkninger til de ting, som stater gør. Det gælder også på børneområdet.

I Grønland er der flere forskellige NGO'er som arbejder med børne og unge området – såsom MIBB, NanuBørn, Foreningen Grønlandske Børn med flere.

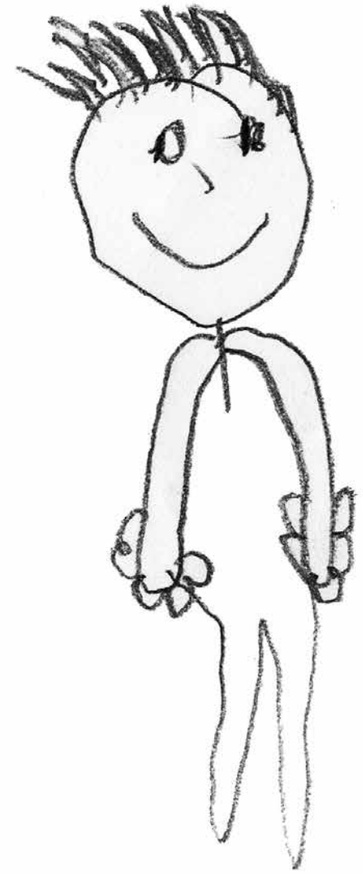

Sammisaq 1

Toqqissisimasumik peroriartornissannik pisinnaatitaaffeqarpunga

Sammisami matumani, meeqqat pisinnaatitaaffii makkununnga tunngasut sammineqarput: Suliffiup avataani inuuneq; Angajoqqaat akisussaaffii; Ilaquttani najugaqarneq; Avissaaqqanermi ikiorneqarneq; Ilaqutariittut ataatsimooqqilersitsineq; Aallarussaaneq; Perorsaaneq; Qitornavissianngorneq.

Suliassatut, apeqqutissatut oqallisissatullu siunnersuutit.

*** Suliassatut siunnersuutit:**

- Sammisaq 1-imi assersuutit atuarsigit, eqimattakkaarlusilu imaluunniit ataatsimoorlusi oqallisigisigit (apeqqutit takukkit)
- Atuartut assersuutinik allanik nassaassarsiortissigit. Assersuutit atuartup nammineq isumassarsiorsinnaaneranik imaluunniit namminneq misiginikuusaannik tunngaveqarsinnaapput
- Atuakkami assiliartaliussaq ataaseq imaluunniit assiliartaliussat arlallit tunngavigalugu/lugit atuartut peqatigalugit pisinnaatitaaffiit suut pineqarnersut isumaliutersuutigisiuk
- Atuartut namminneq assersuusiatik tunngavigalugit assiliartaasinnaasunik titartaatikkit
- Assersuut ataaseq tunngavigalugu atuartut inuttaatillugit pisuusaartikkit
- Immikkoortoq ataaseq immikkoortulluunniit arlallit atuarsiuk/sigit, oqallisigalugulu pisinnaatitaaffiat unioqqutinneqarsimanersoq imaluunniit naammassineqarsimanersoq

Tema 1

Jeg har ret til en tryg opvækst

I dette tema beskrives de rettigheder, som eleven har i forhold til: Privatliv; Forældres ansvar; At bo hos familien; Hjælp ved adskillelse; Familiesammenføring; Kidnapning; Opdragelse; Adoption.

Herunder kan du finde forslag til opgaver og spørgsmål til debat.

*** Forslag til opgaver:**

- Gennemgå eksemplerne i kapitlet, og diskutér dilemmaerne i grupper eller i hele klassen (se spørgsmål til debat længere nede)
- Få eleverne til selv at finde på andre eksempler til en eller flere artikler. Det kan være ud fra fantasi, eller hvad de selv, eller nogen de kender, har oplevet
- Vælg en eller flere illustrationer, og diskutér med eleverne hvilke rettigheder illustrationerne dækker over
- Få eleverne til at lave en tegning ud fra et af deres egne eksempler
- Tag udgangspunkt i et eksempel, og få eleverne til at lave et rollespil
- Gennemgå en eller flere artikler i klassen, og diskutér ud fra eksempler hvordan deres rettigheder kan opfyldes, og omvendt hvordan deres rettigheder kan overtrædes

§ Apeqqutit oqallissutaasinnaasut:

Immikkoortoq 5
- Qaqugukkut angajoqqaavit soqqusaanersutit/soqqusaannginnersutilluunniit aalajangersinnaavaat?
- Pisinnaatitaaffivit timitalernissaannut angajoqqaavit qanoq ikiorsinnaavaatsit?

Immikkoortoq 9
- Ilaqutariittut inuunersi nalilersorneqalerpat, illit isummat apeqqutaatinneqassava?

Immikkoortoq 10
- Angajoqqaatit immikkut nunaminni najugaqarpata, taava sooq tamaasa attaveqarfiginissaannut pisinnaatitaavit?

Immikkoortoq 11
- Meeqqap aallarunneqarneranut patsisit suusinnaappat? (Ilitsersuut: Aningaasannassutaasinnaammat, meeraq upperisaq tunngavigalugu perorsaqqinneqassammat, angajoqqaat avinneranni isumaqatigiinngittoqarmat)

Immikkoortoq 16
- Allat allagarsiaat ammarsinnaatitaavigit atuarlugillu? (Ilitsersuut: allat allagarsiaannik ammaaneq pineqaatissiissutaasinnaavoq, aamma allat allagaanik atuarneq taamaappoq.)
- Aamma uani e-mailit, sms-it telefonikkullu oqaloqatigiinnerit pineqarpat?
- Qaqugukkut isertugaatinnik oqaluttuarsinnaatitaavit? (Ilitsersuut: isertugaq kimuulluunniit ajoqusiisinnaappat)

Immikkoortoq 18
- Sooq angajoqqaannit perorsarneqarnissannik pisinnaatitaaffeqarpit?
- ”Meeqqanut pitsaanerusoq” qanoq isumaqarpa? (Ilitsersuut: Meeqqanut pitsaanerusoq ujartorlugu iliuusissat; meeqqap perorsarneqarnerminut ineriartornerminullu tunngasumik nammineq isumaa; naveersisinnaatitaaneq/avoqqaarlersinnaatitaaneq, tassa angajoqqaat perorsaanerminnut atatillugu meeqqaminnik attuisinnaatitaanerat, annersitsisinnaatitaanerat).

Immikkoortoq 20
- Angajoqqaavit iluamik isumagisinnaanngippatsit sutigut/qanoq ikiorneqarsinnaavit? (Ilitsersuut: inunnik isumaginnittut, angajoqqaarsiat, qitornarsiavinngorneq, meeqqat angerlarsimaffiat)

Immikkoortoq 21
- Qitornavissianngortitsiniarnermi suna pingaarnertut eqqumaffigineqassava? (Ilitsersuut: meeqqamut pitsaanerpaaq)

§ Spørgsmål til debat:

Artikel 5
- Hvornår er det i orden at dine forældre bestemmer over hvad du må eller ikke må?
- Hvordan kan dine forældre hjælpe dig med at udøve dine rettigheder?

Artikel 9
- Har du ret til at blive hørt af myndighederne, når de vurderer dine familieforhold?

Artikel 10
- Hvorfor har du ret til at være i kontakt med dine forældre, hvis de bor i hvert sit land?

Artikel 11
- Hvad kan grundene være til at et barn bliver kidnappet? (Vejledning: løsesum, religiøs genopdragelse, skilsmisse-uenigheder)

Artikel 16
- Må du godt åbne og læse andre folks breve? (Vejledning: straf for åbning, yderligere straf for læsning)
- Gælder det også for e-mails, sms og telefonsamtaler?
- Hvornår må du fortælle en hemmelighed til andre? (Vejledning: hvis det er til skade for nogen)

Artikel 18
- Hvorfor har du ret til at blive opdraget af dine forældre?
- Hvad betyder ”barnets tarv”? (Vejledning: til barnets bedste; barnets egen mening om sin opdragelse og udvikling; revselsesretten, altså forældres ret til at slå børn som en del af deres opdragelse)

Artikel 20
- Hvilke former for hjælp kan du få, hvis dine forældre har svært ved at tage sig af dig? (Vejledning: socialrådgiver, plejefamilie, adoption, børnehjem)

Artikel 21
- Hvad er det vigtigste at tage hensyn til i en adoptionssag? (Vejledning: hvad der er bedst for barnet)

Sammisaq 2

Peqqissumik inuunissannut pisinnaatitaaffeqarpunga

Sammisami matumani, meeqqat pisinnaatitaaffii makkununnga tunngasut sammineqarput: Inuuneq ineriartornerlu; Peqqinneq; Katsorsarneqarnissamut periarfissat; Inuuniarnermi atukkat; Isumaginninnikkut toqqissisimanartumik periarfissaqarneq; Nerisassaqarneq, atisassaqarneq, ineqarnerlu; Paasissutissat; Mingutsitsineq.

Ikiorsiissutit aamma suliassatut apeqqutissatut oqallisissatullu siunnersuutit.

✶ **Suliassatut siunnersuutit:**

- Sammisaq 2-imi assersuutit atuarsigit, eqimattakkaarlusilu imaluunniit ataatsimoorlusi oqallisigisigit (apeqqutit takukkit)
- Atuartut assersuutinik allanik nassaassarsiortissigit. Assersuutit atuartup nammineq isumassarsiorsinnaaneranik imaluunniit namminneq misiginikuusaannik tunngaveqarsinnaapput
- Atuakkami assiliartaliussaq ataaseq imaluunniit assiliartaliussat arlallit tunngavigalugu/lugit atuartut peqatigalugit pisinnaatitaaffiit suut pineqarnersut isumaliutersuutigisiuk
- Atuartut namminneq assersuusiatik tunngavigalugit assiliartaasinnaasunik titartaatikkit
- Assersuut ataaseq tunngavigalugu atuartut inuttaatillugit pisuusaartikkit
- Immikkoortoq ataaseq immikkoortulluunniit arlallit atuarsiuk/sigit, oqallisigalugulu pisinnaatitaaffiat unioqqutinneqarsimanersoq imaluunniit naammassineqarsimanersoq

✶ **Kalaallit Nunaanni Inuussutissanik Siunnersuisooqatigiit kalaalimernit pillugit qanoq isumaqarpat?**

Kalaallit Nunaanni Inuussutissanik Siunnersuisooqatigiit suliassaraat politikerinut innuttaasunullu nerisaqarneq, aalaneq, peqqinneq napparsimanerlu pillugit, kiisalu taakku ataqatigiinneri pillugit paasisitsiniaaneq siunnersuinerlu. Siunnersuisooqatigiit meeqqanut ilaqutariinnullu suliniutit immikkut isiginiagassaraat. Siunnersuisooqatigiit 2007-imi kalaalimernit pillugit makku siunnersuusiaraat:

- Kalaalimernit nerisaannakkit
- Akulikitsumik aalisagartortarit
- Paarnat naatitallu atorluakkit
- Allanngorartunik nerisarit, neqit uumasunit assigiinngitsuneersut paarlakaajaattakkit, ingammik nunami miluumasut neqaat
- Naalungiarsuk sivikinnerpaamik qaammatini arfinilinni milutsiguk
- Naartusut milutsitsisullu kalaalimernit allanngorartillugit nerisaannarsinnaavaat, pingaartumilli nannup, arferit kigutillit, timmissat imarmiut puisillu utoqqaanerusut neqaat tunuarsimaarfigisariaqarlugu, nerisassat taakku soorlu aalisakkanik miluumasunillu nunamiunik taarserneqarsinnaapput
- Naartusunut siunnersuutit meeqqanit inuusuttunillu malinneqarnissaat innersuussutigineqarpoq

Nerisaqarnermut Siunnersuisooqatigiit pillugit paasisaqarnerorusukkuit uunga alakkaagit: www.peqqik.gl

Tema 2

Jeg har ret til et sundt liv

I dette tema beskrives de rettigheder eleven har i forhold til:
Liv og udvikling; Sundhed; Adgang til behandling; Levestandard; Social sikkerhed; Mad, tøj og bolig; Information; Forurening.

Herunder kan du finde hjælpetekster, samt forslag til opgaver og spørgsmål til debat.

✶ **Forslag til opgaver:**

- Gennemgå eksemplerne i kapitlet, og diskutér dilemmaerne i grupper eller i hele klassen (se spørgsmål til debat længere nede)
- Få eleverne til selv at finde på andre eksempler til en eller flere artikler. Det kan være ud fra fantasi, eller hvad de selv, eller nogen de kender, har oplevet
- Vælg en eller flere illustrationer, og diskutér med eleverne hvilke rettigheder illustrationerne dækker over
- Få eleverne til at lave en tegning ud fra et af deres egne eksempler
- Tag udgangspunkt i et eksempel, og få eleverne til at lave et rollespil
- Gennemgå en eller flere artikler i klassen, og diskutér ud fra eksempler hvordan deres rettigheder kan opfyldes, og omvendt hvordan deres rettigheder kan overtrædes

Hjælpetekst

✶ **Hvad siger Grønlands Ernæringsråd om grønlandsk mad?**

Grønlands Ernæringsråd er et organ, der skal informere og rådgive politikerne og befolkningen om sammenhænge mellem kost, aktivitet og sundhed/sygdom. Det skal desuden lægge særlig vægt på tiltag over for børn og familier. Ernæringsrådet kom med følgende anbefalinger til grønlandsk mad i 2007:

- Spis fortsat grønlandsk mad
- Spis ofte fisk
- Udnyt bær og grøntsager
- Spis varieret, skift mellem kød fra forskellige dyr, specielt landpattedyr
- Bliv ved med at amme spædbørn i mindst 6 måneder
- Gravide og ammende kan fortsat spise varieret grønlandsk mad, men skal være tilbageholdende med specielt isbjørn, tandhvaler, søfugle og ældre sæler. Disse fødeemner kan for eksempel erstattes med fisk og landpattedyr
- Børn og unge anbefales at følge de samme råd som til gravide

Læs mere om Ernæringsrådet her: www.peqqik.gl

§ Apeqqutit oqallissutaasinnaasut:

Immikkoortoq 6
- Inuunissamut pisinnaatitaaneq qanoq isumaqarpa? (Ilitsersuut: nunat ilaanni toqumut pillaasarneq)

Immikkoortoq 24
- Illit peqqissuunissat kia akisussaaffigaa? (Ilitsersuut: naalagaaffiup, angajoqqaavit, illit nammineq)
- Nunani tamani peqqinnissaqarfimmik atuineq akeqanngila?

Immikkoortoq 26
- Inooqatigiinni ajutuuittoqarnermi ikiuutissat suuppat? (Ilitsersuut: suliffissaaleqinermi ikiorsiissutit, meerartaarnermi sulinngiffeqarneq, meeqqat paaritinnissaannut periarfissat, utoqqalinersiat)
- Qaqugukkut inuit piitsuusarpat? Qaqugukkullu pisuujusarpat?
- Assigiinngitsumik piitsuullunilu pisuujusoqarsinnaava?

Immikkoortoq 27
- Iluarusulluni inuuneqassagaanni suut pisariaqarpat? (Ilitsersuut: timikkut, tarnikkut, anersaakkut, ileqqorissaarnikkut inooriaatsikkullu ineriartorneq)

§ Spørgsmål til debat:

Artikel 6
- Hvad betyder det at du har en naturlig ret til livet? (Vejledning: dødsstraf i visse lande)

Artikel 24
- Hvem har ansvar for din sundhed? (Vejledning: staten, dine forældre, dig selv)
- Er det gratis at bruge sundhedsvæsenet i alle lande?

Artikel 26
- Hvad er et socialt sikkerhedsnet? (Vejledning: hjælp ved arbejdsløshed, barsel, pasningstilbud, pension)
- Hvornår er man fattig, og hvornår er man rig?
- Kan man være fattig eller rig på flere måder?

Artikel 27
- Hvad skal der til for at få et godt liv? (Vejledning: fysisk, psykisk, åndeligt, moralsk, social udvikling)

Sammisaq 3

Ilikkagaqarnissamut pinnguarnissamullu pisinnaatitaaffeqarpunga

Sammisami matumani, meeqqat pisinnaatitaaffii makkununnga tunngasut sammineqarput: Ilinniagaqarneq; Meeqqat atuarfiat akeqanngitsoq; Atuarnermi naalanneq, Inunngorneq pitsaasoq; Pinnguarneq, qasuersaarneq sunngiffillu; Kulturi; Meeqqat sulisutut atorneqarnerat; Minnerpaamik ukiorititaq.

Suliassatut, apeqqutissatut oqallisissatullu siunnersuutit.

*** Suliassatut siunnersuutit:**

- Sammisaq 3-imi assersuutit atuarsigit, eqimattakkaarlusilu imaluunniit ataatsimoorlusi oqallisigisigit (apeqqutit takukkit)
- Atuartut assersuutinik allanik nassaassarsiortissigit. Assersuutit atuartup nammineq isumassarsiorsinnaaneranik imaluunniit namminneq misiginikuusaannik tunngaveqarsinnaapput
- Atuakkami assiliartaliussaq ataaseq imaluunniit assiliartaliussat arlallit tunngavigalugu/lugit atuartut peqatigalugit pisinnaatitaaffiit suut pineqarnersut isumaliutersuutigisiuk
- Atuartut namminneq assersuusiatik tunngavigalugit assiliartaasinnaasunik titartaatikkit
- Assersuut ataaseq tunngavigalugu atuartut inuttaatillugit pisuusaartikkit
- Immikkoortoq ataaseq immikkoortulluunniit arlallit atuarsiuk/sigit, oqallisigalugulu pisinnaatitaaffiat unioqqutinneqarsimanersoq imaluunniit naammassineqarsimanersoq

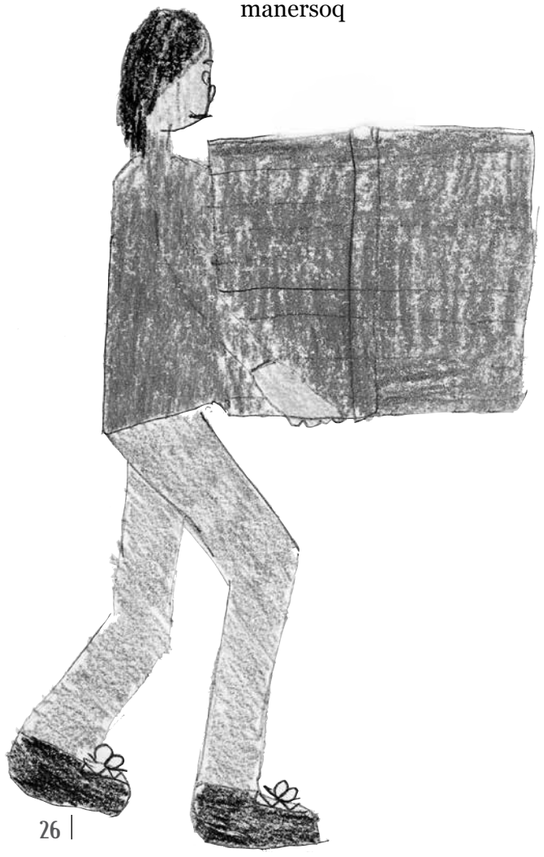

Tema 3

Jeg har ret til at lære og lege

I dette tema beskrives de rettigheder eleven har i forhold til:
Uddannelse; Gratis grundskole; Disciplin i skolen; At blive et godt menneske; Leg, hvile og fritid; Kultur; Børnearbejde, Mindstealder.

Herunder kan du finde forslag til opgaver og spørgsmål til debat.

*** Forslag til opgaver:**

- Gennemgå eksemplerne i kapitlet, og diskutér dilemmaerne i grupper eller i hele klassen (se spørgsmål til debat længere nede)
- Få eleverne til selv at finde på andre eksempler til en eller flere artikler. Det kan være ud fra fantasi, eller hvad de selv, eller nogen de kender, har oplevet
- Vælg en eller flere illustrationer, og diskutér med eleverne hvilke rettigheder illustrationerne dækker over
- Få eleverne til at lave en tegning ud fra et af deres egne eksempler
- Tag udgangspunkt i et eksempel, og få eleverne til at lave et rollespil
- Gennemgå en eller flere artikler i klassen, og diskutér ud fra eksempler hvordan deres rettigheder kan opfyldes, og omvendt hvordan deres rettigheder kan overtrædes

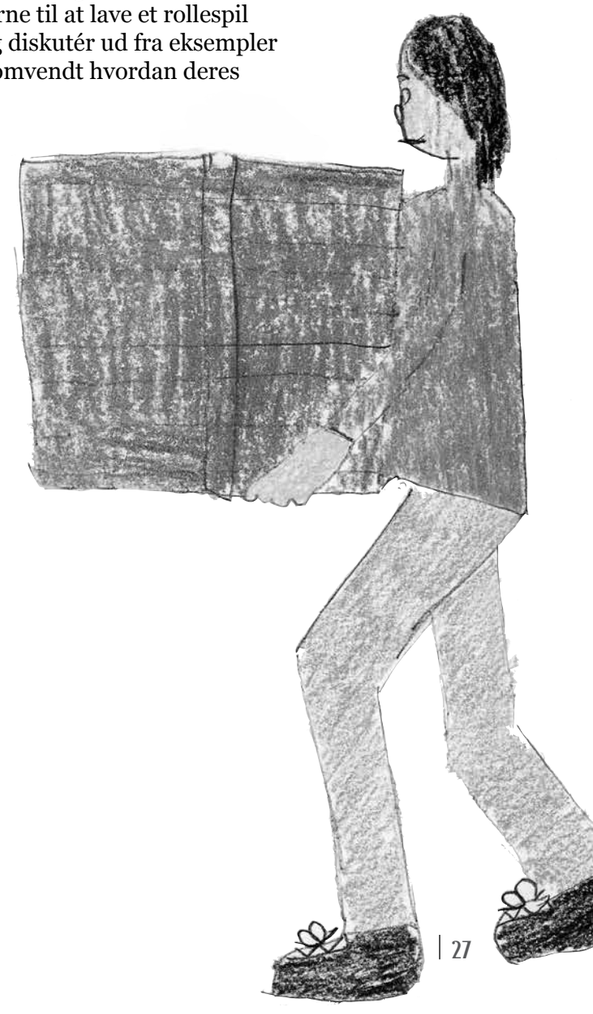

§ Apeqqutit oqallissutaasinnaasut:

Immikkoortoq 28
- Sooruna kikkut tamarmik tunngaviusumik ilinniagaqarnissaminnut pisinnaatitaaffeqarlutillu pisussaaffeqartut? (Ilitsersuut: Immikkoortoq 29 takuuk)
- Tunngaviusumik ilinniarniaruma meeqqat atuarfianni atuaqqaarsimasariaqarpunga? (Ilitsersuut: Meeqqat atuarfiat, atuarfik namminersortoq, angerlarsimalluni atuartinneqarneq, atuarfik najornagu ilinniartinneqarneq)
- Qanormita issagaluarpa atuarniartut tamarmik akileeqqaarlutik atuartaraluarpata? (Ilitsersuut: Meeqqat atuarniarnissaminnut akissaqarumallutik piffissaqarumallutillu suliasariaqartut – atuarfeqarpat)

Immikkoortoq 29
- Naleqartitat suut atuarfimmi ilinniarneqartarpat – aamma sooq ilinniarneqartarpat? (Ilitsersuut: Inuit pisinnaatitaaffiinik ataqqinninneq inerisarneqartarpoq, kiffaanngissuseqarnissamut pisinnaatitaaffiit, suleqatigiinneq, kulturikkut kinaassuseq, oqaatsit, naleqartitat, paasinninneq, eqqisseqatigiinneq, inoqatinik akuerinninneq, naligiissitaaneq, akisussaaffeqarneq)

Immikkoortoq 31
- Atuarfimmi qaqugukkut qasuersaarnissannut pinnguarnissannullu periarfissaqarpit?
- Meeqqat tamarmik qasuersaarnissaminnut pinnguarnissaminnullu assigiimmik periarfissaqarpat?

Immikkoortoq 32
- Sooruna suliffinni suut suliarissaneritit, qanoq sivisutigisumik sulissanersutit kiisalu akissarsiassavit minnerpaaffissaat pillugit inatsiseqartoq? (Ilitsersuut: aningaasarsiaqarnerup tungaatigut atornerlunneqarnissaq pinaveersaarniarlugu, ulorianartunik suliaqarnissaq pinaveersaarniarlugu, suliffiup timikkut, tarnikkut, inooqataanikkullu ineriartornermi peqqinnarunnaarnissaa pinaveersaarniarlugit)
- Sooruna nunat ilaanni meeqqat atuaratik pinngitsaalisaallutik sulisinneqartartut? (Ilitsersuut: inuuniarneq erloqinangaarmat inuussutissaqarniarlutik sulisariaqaramik, aningaasatigut atornerlunneqarneq, allamik periarfissaqannginnamik)
- Meeqqat sulisinneqartarnerat qanoq annikillisinneqarsinnaava atorunnaarsinneqarluniluunniit? (Ilitsersuut: meeqqat tamarmik akeqanngitsumik atuartinneqarnissamut periarfissaqalersuuppata, ullut tamaasa nerisassaqarsinnaasuuppata, atuisartut suliffeqarfinnut piumasaqaateqartalersuuppata, nioqqutisat ilisarnaasersorneqarnerat, paasisitsiniaaneq qaammarsaanerlu)

§ Spørgsmål til debat:

Artikel 28
- Hvorfor har alle ret og pligt til at få en grunduddannelse? (Vejledning: se artikel 29)
- Behøver du at gå i folkeskole for at få en grunduddannelse? (Vejledning: folkeskole, privatskole, hjemmeundervisning, fjernundervisning)
- Hvordan ville det være, hvis alle skulle betale for at få lov til at gå i skole? (Vejledning: børn, som skal arbejde for at få råd og tid til at gå i skole – hvis der er en skole)

Artikel 29
- Hvilke værdier lærer du i skolen, og hvorfor skal du lære dem? (Vejledning: udvikle respekt for menneskerettigheder, frihedsrettigheder, samarbejde, kulturidentitet, sprog, værdier, forståelse, fred, tolerance, ligestilling, ansvar)

Artikel 31
- Hvornår har du mulighed for at hvile og lege i skolen?
- Har alle børn lige muligheder for at hvile og lege?

Artikel 32
- Hvorfor er der regler for hvad du må arbejde med, hvor længe du må arbejde og til hvilken minimumsløn? (Vejledning: beskyttelse mod økonomisk udnyttelse, farligt arbejde, at det griber ind i uddannelse, eller er skadeligt for fysisk, psykisk eller social udvikling)
- Hvorfor er børn i nogle lande tvunget til at arbejde i stedet for at gå i skole? (Vejledning: overlevelse her og nu; økonomisk udnyttelse; få eller ingen alternativer)
- Hvordan kan børnearbejde blive mindsket eller fjernet? (Vejledning: mulighed for og adgang til gratis skolegang, dagligt måltid, forbrugerkrav til virksomheder, mærkning af produkter, information og oplysning)

Sammisaq 4

Namminiussuseqarnissannik pisinnaatitaaffeqarpunga

Sammisami matumani, meeqqat pisinnaatitaaffii makkununnga tunngasut sammineqarput: Ateq innuttaassuseqarnerlu; Kinaassuseq; Eqqarsaatit, nalunngeqatiginnissut upperisarlu; Innarluuteqarneq; Pissutsit nakkutigineqarnerat; Ikinnerussuteqarneq Nunallu Inoqqaavi; Uppernarsaateqarluni pisuutitaanissap tungaanut pisuunngitsutut isigineqarneq.

Ikiorsiissutit aamma suliassatut, apeqqutissatut oqallisissatullu siunnersuutit.

*** Suliassatut siunnersuutit:**

- Sammisaq 4-imi assersuutit atuarsigit, eqimattakkaarlusilu imaluunniit ataatsimoorlusi oqallisigisigit (apeqqutit takukkit)
- Atuartut assersuutinik allanik nassaassarsiortissigit. Assersuutit atuartup nammineq isumassarsiorsinnaaneranik imaluunniit namminneq misiginikuusaannik tunngaveqarsinnaapput
- Atuakkami assiliartaliussaq ataaseq imaluunniit assiliartaliussat arlallit tunngavigalugu/lugit atuartut peqatigalugit pisinnaatitaaffiit suut pineqarnersut isumaliutersuutigisiuk
- Atuartut namminneq assersuusiatik tunngavigalugit assiliartaasinnaasunik titartaatikkit
- Assersuut ataaseq tunngavigalugu atuartut inuttaatillugit pisuusaartikkit isiginnaartitsissusiortikkit
- Immikkoortoq ataaseq immikkoortulluunniit arlallit atuarsiuk/sigit, oqallisigalugulu pisinnaatitaaffiat unioqqutinneqarsimanersoq imaluunniit naammassineqarsimanersoq

Ikiorsiissutit:

*** Nunap Inoqqaavi suuppat?**

Nunap inoqqaavisa suuneri pillugit erseqqissumik nassuiaateqanngilaq, tassami nunat inoqqaavi ima assigiinngitsigipput, ataatsimut nassuiaasissallugit ajornarluni. Taamaattorli nassuiaatissatut FN-imit una nunap inoqaavisa amerlasuut namminneq nassuiaataannut assinusoq siunnersuutigineqarsimavoq : Nunap inoqqaavi tassaapput, inuiaqatigiit -

a) Nunap aalajangersimasup ilaani siullersaallutik najugaqarlutillu atuisuusut
b) Kulturikkut immikkuullarissutsiminnik ataavartitsisut: soorlu oqaatsiminnik, akunnerminni inooqatigiinnikkut pissutsinik, upperisaminnik, anersaakkut naleqartitaminnik, suleriaatsiminnik, inatsisiminnik atorfeqarfinnillu
c) Imminnut nunap inoqqaavinik taagortut, kiisalu eqimattanit allanit pisortanillu immikkuullarissuusutut akuerineqartut
d) Naqisimaneqarnermik, pingaaruteqanngitsumik, qimaatinneqarnermik, ilaatinneqanngitsumik imaluunniit immikkoortinneqarnermik misigisaqarsimasut, imaluunniit suli taama misigisaqartartut

Nunat inoqqaavisa ilaasa tunngavilersuutit tamaasa naammassisimasariaqanngilaat nunap inoqaavisut imminnut taassallutik. Pingaarnerpaarli tassaavoq nunap inoqqaavisut imminut kinaassusilerneq. Nunat inoqqaavisa amerlanersaat tassaapput nunasiaatigineqanngikkallarnerup nalaani inuusut kinguaavi. Nunat ilaanni inuaqatigiit sorliit nunap inoqqaarinerai ingerlaannaq naqissuserneqarsinnaapput, nunanili allani, inuiaqatigiit akulerunnerisa kingorna, tamanna takujuminaassisimavoq.

Tema 4

Jeg har ret til at være mig selv

I dette tema beskrives de rettigheder eleven har i forhold til:
Navn og statsborgerskab; Identitet; Tanker, samvittighed og religion; Handicap; Kontrol af forhold; Mindretal og Oprindelige Folk; Uskyldig indtil det modsatte er bevist.

Herunder kan du finde hjælpetekster, samt forslag til opgaver og spørgsmål til debat.

*** Forslag til opgaver:**

- Gennemgå eksemplerne i kapitlet, og diskutér dilemmaerne i grupper eller i hele klassen (se spørgsmål til debat længere nede)
- Få eleverne til selv at finde på andre eksempler til en eller flere artikler. Det kan være ud fra fantasi, eller hvad de selv, eller nogen de kender, har oplevet
- Vælg en eller flere illustrationer, og diskutér med eleverne hvilke rettigheder illustrationerne dækker over
- Få eleverne til at lave en tegning ud fra et af deres egne eksempler
- Tag udgangspunkt i et eksempel, og få eleverne til at lave et rollespil
- Gennemgå en eller flere artikler i klassen, og diskutér ud fra eksempler hvordan deres rettigheder kan opfyldes, og omvendt hvordan deres rettigheder kan overtrædes

Hjælpetekst:

*** Hvad er et oprindeligt folk?**

Oprindelige folk kaldes blandt andet naturfolk, urfolk, stammefolk og aboriginere. Der findes ingen nøjagtig definition på hvad et oprindeligt folk er, for der er altid nogle som falder udenfor definitionen. FN foreslår følgende definition, som stemmer overens med mange oprindelige folks egne definitioner: At et oprindeligt folk

a) Er de første beboere og brugere af et bestemt geografisk område
b) Selv fastholder et kulturelt særpræg; f.eks. i sprog, social struktur, religion og åndelige værdier, måde at arbejde på, og love og institutioner
c) Identificerer sig selv som et oprindeligt folk, og at andre grupper eller myndigheder anerkender dem som en særlig gruppe
d) Har oplevet eller stadig oplever undertrykkelse, marginalisering, fordrivelse, udelukkelse eller diskrimination

Et folk kan nøjes med at opfylde nogle af kriterierne i mere eller mindre grad for at kalde sig oprindeligt. Det vigtigste er selv-identifikation som et oprindeligt folk. De fleste oprindelige folk er efterkommere af indbyggerne i et område, før det blev koloniseret af andre. I nogle lande er det let at afgøre hvilket folk som er oprindeligt. Men i de lande, hvor flere folk har blandet sig over tid, kan det være svært at finde ud af hvilke som var der først.

* **Nunatsinni nunat inoqqaaqarpa?**
Inuit nunatsinni nunap inoqqaajupput. Inuit tassaapput inuiaqatigiit, Issittumi najugallit kiisalu kulturimit aalajangersimasumit ataatsimit aallaaveqartut. Inuiaqatigiit nunatsinneersut Canadameersullu taaguuteqarput Inuit, Canadameersut allat aamma taaguuteqarput Inuvialuit, Alaskameersut taaguuteqarput Inupiat (Inuppiaat) kiisalu Alaskameersut Chukotkameersullu allat taaguuteqarput Yupik (Yuppiit). Issittumi Inuit katillutik 165.000-it missaanniipput.

* **Nunat Inoqqaavi immikkut pisinnaatitaaffeqarpat?**
Nunatsinni, Boliviami Guatemalamilu nunat inoqqaavi amerlanerussuteqarlutik inuupput. Nunani allani ikinnerussuteqarlutik inooqataallutik. Nunat inoqqaavi amerlanerit malersorneqarnermik, eqqunngitsumik iliuuseqarfigineqarnermik, nunaminnik pisuussutaannillu arsaarneqarnermik, nungusarneqarnermillu eqqugaasimapput, sulilu eqqugaasarlutik. Kulturiat oqaasiilu inerteqqutaapput puigorneqariartorlutillu. Paasinarsisimavoq Inuit Pisinnaatitaaffii malissallugit naammanngitsut. Nunat Inoqqaavi Pillugit Isumaqatigiissutip nunarsuatsinni nunat inoqqaavi illersortussaavai. Taassumami nunat inoqqaavi ataatsimoorussaqarlutik pisinnaatitaaffeqartippai, nunartik, nunamik pisuussutai, kulturertik oqaatsitillu illersorsinnaaniassammatigit. Isumaqatigiissutip ilassutaa taaneqartarpoq Nunat Inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit Nalunaarut. Tassani pisinnaatitaaffiit ataasiakkaat ataatsimoortullu nassuiarluarneqarput. Assersuutigalugu nunat inoqqaavisut akuerineqarnissaq, kiisalu nammineq aalajangiisinnaanerup anguneqarnissaa.

* **Nunat Inoqqaavi Pillugit Isumaqatigiissut suua?**
Den internationale arbejdsorganisationip (ILO) 1989-imi pilersippaa ILO-p isumaqatigiissutaa nr. 169, nunani nammineertuni nunat inoqqaavinut tunngasoq. Taanna taaneqartarpoq Nunat Inoqqaavi pillugit Isumaqatigiissut, imaluunniit naalisarlugu ILO C169. Taassuma nunat inoqqaavisa paasissutissinneqartarnissamik, paasiniaavigineqartarnissamik kiisalu nunaminni najukkamik pisuussutaanik atuinissamut piumasaqarsinnaanermik pisinnaatitaanerat illersussavaa. Assersuutigalugu naalagaaffiit suliffeqarfiilluunniit nunami tassani pisuussutinik atuinissamik kissaateqarpata, isumaqatigiissutip uuma nunami najugallit illersortussaavai. Isumaqatigiissut taanna immikkut pingaaruteqarpoq, pissutigalugu inuiaqatigiit ataatsimoorussanik pisinnaatitaaffeqartikkamigit. Naalagaaffiillu isumaqatigiissummut akuersisimasut pisussaapput malinninnissaminnut qulakkeerinnissallutik. Isumaqatigiissut 1991-imi atuutilerpoq. Danmarki aamma nunarput 1996-imi isumaqatigiissummut akuersivoq. Isumaqatigiissut pillugu annertunerusumik paasisaqarusukkuit uunga alakkaagit: www.inuit.org

* **Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Nalunaarut suua?**
2007-imi FN-ip ataatsimeersuarnerani Nunat Inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit Nalunaarut akuerineqarpoq. Nalunaarut ukiuni 20-ni FN-ip nunat inoqqaavisa, naalagaaffiit kattuffiillu akornanni isumaqatiginninniarnerit kinguneraat. ICC nalunaarutip qanoq oqaasertaqarnissaanut annertuumik sunniuteqarpoq. Nalunaarutip uuma pisinnaatitaaffiit ILO C169-imi allaqqasut annertusitippai. Tassami nunat inoqqaavisa kulturiminnik, oqaatsiminnik, peqqissutsiminnik, ilinniartitaanerminnik assigisaannillu piujuartitsinissaat naqissuserpaa. Aamma nunat inoqqaavisa akuerineqarnissamik aalajangeeqataanissamillu pisinnaatinnerat erseqqissarneqarpoq. Naak naalagaaffiit nalunaarummik akuersisimagaluartut, tamanna pituttusuinngilaq. Kisiannili nunat inoqqaavisa nunaminni qanoq pissusilersorfigineqarnissaannut malitassatut atugassaalluni.
Paasisaqarnerorusukkuit uunga alakkaagit: www.inuit.org

* **Findes der oprindelige folk i Grønland?**
Inuit er det oprindelige folk i Grønland. Inuit er en fælles betegnelse for en gruppe af folkeslag, som nedstammer fra samme kultur og som lever i Arktis. Folkeslagene i Grønland og Canada kaldes Inuit; I Canada er der også nogle der kaldes Inuvialuit; I Alaska kaldes de Inupiat; Og i Alaska og Chukotka er der også nogle der kaldes Yupik. Det estimeres at der samlet set bor cirka 165.000 Inuit i Arktis.

* **Har oprindelige folk særlige rettigheder?**
I Grønland, Bolivia og Guatemala udgør de oprindelige folk flertallet i befolkningen. I andre lande udgør de oprindelige folk et mindretal. De fleste oprindelige folk har været, eller er stadig, udsat for forfølgelse, uretfærdig behandling, fratagelse af deres land og ressourcer, eller udryddelse. Deres kultur og sprog er blevet forbudt eller er ved at blive glemt. Menneskerettighederne har vist sig ikke at være tilstrækkelige. Konventionen om Oprindelige Folk og Stammefolk er en ud af flere internationale aftaler, som skal beskytte oprindelige folk bedre. Den giver oprindelige folk særlige kollektive rettigheder, så de for eksempel kan beskytte deres land, ressourcer, kultur og sprog. Konventionen suppleres af Deklarationen om Oprindelige Folks Rettigheder. Den uddyber deres individuelle og kollektive rettigheder, blandt andet retten til at blive anerkendt som oprindeligt folk, og til at opnå selvbestemmelse.

* **Hvad er Konventionen om Oprindelige Folk og Stammefolk?**
Den internationale arbejdsorganisation (ILO) udarbejdede i 1989 ”ILO Konvention nr. 169 vedrørende oprindelige folk og stammefolk i selvstændige stater”. Den kaldes også Konventionen om Oprindelige Folk og Stammefolk, eller bare ILO C169. Den beskytter og forsvarer de oprindelige folks ret til at blive informeret, konsulteret og til at kunne stille krav i forhold til brugen af deres territorium. For eksempel når stater eller selskaber ønsker at udnytte de naturlige ressourcer i territoriet. Konventionen er vigtig, fordi den giver folket særlige kollektive rettigheder, og stater som har tiltrådt konventionen er forpligtede til at garantere processerne. Konventionen trådte i kraft i 1991. Danmark, inklusiv Grønland, tiltrådte konventionen i 1996.
Læs mere om konventionen her: www.inuit.org

* **Hvad er Deklarationen om Oprindelige Folks Rettigheder?**
FN’s Generalforsamling vedtog i 2007 ”FN’s Deklaration om Oprindelige Folks Rettigheder”. Deklarationen var resultatet af over 20 års forhandlinger mellem FN og oprindelige folk, stater og organisationer – Blandt andet har ICC haft stor indflydelse på teksten. Deklarationen udvider de rettigheder der står i ILO C169. Den understreger de oprindelige folks ret til at beholde og udvikle deres kultur, sprog, sundhed, uddannelse med mere. Desuden fremhæves retten til anerkendelse og selvbestemmelse som oprindeligt folk. Selvom staterne har tilsluttet sig deklarationen, er den ikke bindende. Men den sætter en standard for hvordan stater bør behandle de oprindelige folk i deres område.
Læs mere om deklarationen her: www.inuit.org

✶ **Nunat inoqqaavisa qitornaasa pisinnaatitaaffii**
Meeqqat Pisinnaatitaaffi pillugit Suleqatigiiffik, Børnekomité immikkut allagaqaateqarsimavoq, nunat inoqqaavisa qitornaasa immikkut pisinnaatitaaffeqarneri pillugit. Tassani allassimavoq, nunat inoqqaavisa qitornaat ataasiakkaarlutik oqaaseqaateqarsinnaanertik pisinnaatitaaffigiinnarnagu, ataatsimoorlutilli, meeqqatut nunap inoqqaajusutut, oqaaseqaateqarsinnaanertik aamma pisinnaatitaaffigigaat.
Paasisaqarnerorusukkuit uunga alakkaagit: www.mio.gl

§ Apeqqutit oqallissutaasinnaasut:

Immikkoortoq 7
- Sooq pisortanit akuerineqarlutit nalunaarsorneqassavit, qaqugukkullu tamanna pisarpa? (Ilitsersuut: Ateq, kinaassutsimut uppernarsaat, naalagaaffimmi innuttaaneq, najugaqarnermut uppernarsaat, passi)

Immikkoortoq 8
- Kinaassutsit qanoq ililluni tillinneqarsinnaava? (Ilitsersuut: passivit tillitsinneratigut, internetikkut illit kinaassutsit atorlugu allap profiilitaarnera, inuttut nalunaarsorneqarninni kukkunerit)

Immikkoortoq 14
- Eqqarsarsinnaanermi, isummersinnaanermi kiisalu upperisaqarsinnaanermi kiffaanngissutsit suut assigiinngissutigaat? (Ilitsersuut: malersorneqaatiginagu eqqarsaatit oqaasinngortissinnaaneri, nammineq isuma naapertorlugu kiffaanngissuseqarluni aalajangersinnaaneq, assersuutigalugu sakkutuunngorusunngissinnaaneq, malersorneqaatiginagu upperisamik nammineq toqqaasinnaaneq)
- Allamik upperisaqarsinnaavit?
- Upperisat ileqqullu suna assigiinngissutigaat? (Ilitsersuut: ileqqut tassaasinnaapput apersortinnermi fisterneq tunisinnerlu, upperisarlu tassaasinnaalluni upperisaqarnikkut ileqqut assigiinngitsut)

Immikkoortoq 30
- Ikinnerussuteqarneq qanoq isumaqarpa, aamma nunat inoqqaavi suuppat? (Ilitsersuut: Immikkut inuiaassuseqarneq, upperisaq oqaatsillu tunngavigalugit ikinnerussuteqarneq, Inuit, Saamit, Aboriginerit)

Immikkoortoq 23
- Innarluuteqarneq qanoq isumaqarpa, innarluullu takuneqarsinnaajuaannarpa? (Ilitsersuut: timikkut tarnikkullu innarluuteqarneq)
- Naleqassuseq qanoq isumaqarpa, aamma sooq inuup naleqassusaa ataqqisariaqarpa? (Ilitsersuut: Kaassassummik oqaluttuaq)

Immikkoortoq 25
- Meerarsiaaguit angerlarsimaffivilluunniit avataanut inissinneqarsimaguit, sooq tamanna qanoq ingerlanersoq misissorneqassava? (Ilitsersuut: malittarisassat malillugit iluamik pineqarnersutit paasiniarlugu)

Immikkoortoq 40
- Sooq pisuussuteqanngitsutut uppernarsaatissaqartillugu pisuutinneqarnissavit tungaanut isigineqassavit? (Ilitsersuut: eqqortumik/eqqunngitsumik pineqarneq)
- Qanoq pisoqassava pineqaatissinneqannginninni pisuusutut nalilerneqaruit? (Ilitsersuut: eqqartuussiviit avaqqullugit ”eqqartuussaaneq”, ajortumik oqaluuserineqarneq, isigineqarnerup innarlernera)
- Sooruna pineqaatissinneqarsinnaanermut ukiut ammut killeqartut?

✶ **Rettigheder for børn af oprindelige folk**
Børnekomitéen har lavet en generel kommentar om børn af oprindelige folk, som uddyber hvordan deres særlige rettigheder skal forstås i Børnekonventionen. Det betyder blandt andet at børnene ikke kun har en individuel ret til at udtrykke sig, men også en kollektiv ret til at udtrykke sig som en gruppe børn af oprindelige folk.
Læs mere her: www.mio.gl

§ Spørgsmål til debat:

Artikel 7
- Hvorfor skal du anderkendes af myndighederne og hvornår bliver du det første gang? (Vejledning: navn, CPR-nummer, statsborgerskab, bopælsattest, pas)

Artikel 8
- Hvordan kan du få stjålet din identitet? (Vejledning: stjålet pas, falsk profil på nettet, fejl i registrering)

Artikel 14
- Hvad er forskellen på tankefrihed, samvittighedsfrihed og religionsfrihed? (Vejledning: frihed til at udtrykke tanker uden forfølgelse; frihed til at følge sin samvittighed ved f.eks. at være militærnægter; frihed til at vælge og udøve sin religion uden forfølgelse)
- Må du vælge ikke at have en religion?
- Hvad er forskellen mellem religion og tradition? (Vejledning: tradition med fest og gaver ved konfirmation eller andre religiøse aktiviteter)

Artikel 30
- Hvad er et mindretal, og hvad er et oprindeligt folk? (Vejledning: etnisk, religiøst eller sprogligt mindretal; Inuit, Samer, Aboriginere)

Artikel 23
- Hvad er handicap, og kan du altid se om nogen er handicappede? (Vejledning: fysisk, psykisk)
- Hvad er værdighed, og hvorfor skal der tages hensyn til et menneskes værdighed? (Vejledning: fortællingen om Kaassassuk)

Artikel 25
- Hvorfor skal forholdene undersøges en gang i mellem, hvis du bor i pleje eller andre steder udenfor dit hjem? (Vejledning: kontrollere om de lever op til standarder; om du får en god behandling)

Artikel 40
- Hvorfor er du uskyldig indtil det modsatte er bevist? (Vejledning: retfærdig/uretfærdig behandling)
- Hvad er konsekvenserne, hvis du i stedet bliver set som skyldig indtil det modsatte er bevist? (Vejledning: at dømme på forhånd, dårlig omtale, skadet ry, at få renset sit navn)
- Hvorfor er der en kriminel lavalder?

Sammisaq 5

Illersorneqarlunga nakkutigilluarneqarnissannik pisinnaatitaaffeqarpunga

Sammisami matumani, meeqqat pisinnaatitaaffii makkununnga tunngasut sammineqarput: Naalliutsitaaneq; Meeqqat qimaasut; Ikiaroornartut; Kinguaassiutitigut atornerluinerit; Aallarussaanerit tuniniarneqarnerillu; Atornerlunneqarneq; Pinngitsaalisaalluni naalliutsitaaneq pillagaanerlu; Sakkutuut sorsunnerlu; Timikkut tarnikkullu katsorsarneqarneq.

Ikiorsiissutit aammalu suliassatut, apeqqutissatut oqallisissatullu siunnersuutit.

✶ **Suliassatut siunnersuutit:**
- Sammisaq 5-imi assersuutit atuarsigit, eqimattakkaarlusilu imaluunniit ataatsimoorlusi oqallisigisigit (apeqqutit takukkit)
- Atuartut assersuutinik allanik nassaassarsiortissigit. Assersuutit atuartup nammineq isumassarsiorsinnaaneranik imaluunniit namminneq misiginikuusaannik tunngaveqarsinnaapput
- Atuakkami assiliartaliussaq ataaseq imaluunniit assiliartaliussat arlallit tunngavigalugu/lugit atuartut peqatigalugit pisinnaatitaaffiit suut pineqarnersut isumaliutersuutigisiuk
- Atuartut namminneq assersuusiatik tunngavigalugit assiliartaasinnaasunik titartaatikkit
- Assersuut ataaseq tunngavigalugu atuartut inuttaatillugit pisuusaartikkit
- Immikkoortoq ataaseq immikkoortulluunniit arlallit atuarsiuk/sigit, oqallisigalugulu pisinnaatitaaffiat unioqqutinneqarsimanersoq imaluunniit naammassineqarsimanersoq

Ikiorsiissutit:

✶ **Meeqqat tuniniarneqartarnerannut, atortittartutut sulitsinneqartarnerannut pornografimut ilanngunneqartarnerannut tunngasunut ilassutitut allassimaffik suua?**
2000-imi FN-ip Meeqqat tuniniarneqartarnerannut, atortittartutut sulitsinneqartarnerannut pornografimut ilanngunneqartarnerannut tunngasunut ilassutitut allassimaffik suliaraa. Allassimaffik taanna Meeqqat Pisinnaatitaaffii Isumaqatigiissummut ilassutaavoq, taaneqareersut pillugit meeqqat illersorneqarnerunissaat anguniarlugu. Naalagaaffiit Meeqqat pisinnaatitaaffii Pillugit isumaqatigiissummik malinnikkumasut pisussaanngillat ilassutitut allassimaffiup akuerinissaanut. Danmarkip ilassutitut allassimaffik 2003-mi akueraa, nunatsinnullu 2012-mi atuutilerpoq.

Annertunerusumik paasisaqarusukkuit uunga alakkaagit: www.mio.gl

✶ **Sakkulerluni sorsuunnerni meeqqat ilanngunneqartarnerat Pillugu ilassutitut allassimaffik suua?**
2000-imi FN-ip Sakkulersorluni sorsuunnerni meeqqat ilanngunneqartarnerat pillugu ilassutitut allassimaffik suliaraa. Allassimaffik taanna Meeqqat Pisinnaatitaaffii Isumaqatigiissummut ilassutaavoq, taaneqareersut pillugit meeqqat illersorneqarnerunissaat anguniarlugu. Naalagaaffiit Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissummik malinnikkumasut pisussaanngillat ilassutitut allassimaffiup akuerinissaanut. Danmarkip ilassutitut allassimaffik 2002-mi akueraa, nunatsinnullu 2004-mi atuutilerpoq.

Annertunerusumik paasisaqarusukkuit uunga alakkaagit: www.mio.gl

Tema 5

Jeg har ret til at blive beskyttet

I dette tema beskrives de rettigheder eleven har i forhold til:
Mishandling; Flygtningebørn; Narkotika; Seksuel udnyttelse; Bortførelse og handel; Udnyttelse; Tortur og straf; Soldater og krig; Behandling på krop og i sind.

Herunder kan du finde hjælpetekster, samt forslag til opgaver og spørgsmål til debat.

✶ **Forslag til opgaver:**
- Gennemgå eksemplerne i kapitlet, og diskutér dilemmaerne i grupper eller i hele klassen (se spørgsmål til debat længere nede)
- Få eleverne til selv at finde på andre eksempler til en eller flere artikler. Det kan være ud fra fantasi, eller hvad de selv, eller nogen de kender, har oplevet
- Vælg en eller flere illustrationer, og diskutér med eleverne hvilke rettigheder illustrationerne dækker over
- Få eleverne til at lave en tegning ud fra et af deres egne eksempler
- Tag udgangspunkt i et eksempel, og få eleverne til at lave et rollespil
- Gennemgå en eller flere artikler i klassen, og diskutér ud fra eksempler hvordan deres rettigheder kan opfyldes, og omvendt hvordan deres rettigheder kan overtrædes

Hjælpetekst:

✶ **Hvad er Tillægsprotokollen om salg af børn, børneprostitution og børnepornografi?**
FN har i 2000 udarbejdet en frivillig tillægsprotokol til Børnekonventionen om salg af børn, børneprostitution og børnepornografi. Denne protokol blev til for at supplere Børnekonventionen med udvidede forholdsregler, som skal beskytte børnene bedre mod ovennævnte forhold. Stater, som har tiltrådt Børnekonventionen, er ikke forpligtede til at tiltræde tillægsprotokollen. Danmark tiltrådte protokollen i 2003, og den gælder i Grønland fra 2012.

Læs mere om protokollen her: www.mio.gl

✶ **Hvad er Tillægsprotokollen om inddragelse af børn i væbnede konflikter?**
FN har i 2000 udarbejdet en frivillig tillægsprotokol til børnekonventionen om inddragelse af børn i væbnede konflikter. Denne protokol blev til for at supplere Børnekonventionen med udvidede forholdsregler, som skal beskytte børnene bedre mod ovennævnte forhold. Stater, som har tiltrådt Børnekonventionen, er ikke forpligtede til at tiltræde tillægsprotokollen. Danmark tiltrådte protokollen i 2002, og den gælder i Grønland fra 2004.

Læs mere om protokollen her: www.mio.gl

§ **Apeqqutit oqallissutaasinnaasut:**
Immikkoortut 19, 34 aamma 36 (ataatsimoorput assigiissuteqarnertik pissutigalugu)

- Atornerlunneqarnernit kannguttaatsuliorfigineqarnernillu qanoq ittunit nalaanneqarsinnavit? (Ilitsersuut: timikkut tarnikkut annersinneqarnerit, atornerlunneqarnerit assigiinngitsut, soorlu kinguaassiutitigut atornerlunneqarnerit aamma atornerlunneqarnerit aningaasanut tunngasut)
- Atornerlunneqarnissat pinngitsoorniarlugu pisortat qanoq iliorsinnaappat? (Ilitsersuut: inatsisit, nakkutilliineq, pinaveersaartitsineq)
- Atornerlunneqarnissat pinaveersaartinniarlugu angajoqqaatit qanoq iliorsinnaappat? (Ilitsersuut: sianiginninneq, perorsaaneq)
- Atornerlunneqarnissat pinaveersaartinniarlugu illit nammineq qanoq iliorsinnaavit? (Ilitsersuut: sianigineq, ajortoqarsinnaaneranik sianigineq, atisalersornikkut, naaggaarsinnaaneq, ikiortissarsiorsinnaaneq)

Immikkoortoq 37

- Inoqammik ajortumeerineq qaqugukkulluunniit illersorneqarsinnaava? (Ilitsersuut: Naalliutsitsineq, Peqqarniitsumik nikassaallunilu iliuuseqarfiginninneq, toqumut pillagaaneq, inuunerup sinnera parnaarussaaneq)
- Illit taama pineqaraluaruit ajunngilaa?
- Sooruna uagut pineqarusunnitsitut inoqativut pisassagigut?

Immikkoortoq 22

- Sooruna meeqqat ilaat allatut ajornartumik nunaminnit qimaasariaqartartut? (Ilitsersuut: sorsunneq, malersugaaneq, upperisaq, kaannersuit, silap pissusaata allanngoriartornera)

Immikkoortoq 33

- Sooruna unioqqutitsilluni ikiaroornartumik atuinissannut, sanaqataanissaanut tuniniaaqataanissannullu illersorneqassasutit?

Immikkoortoq 35

- Kia akisussaaffigaa aallarunneqarnissat, tuniniarneqarnissat niuerutigineqarnissallu pinaveersimatissallugu? (Ilitsersuut: pisortat, politiit, naalagaaffiit tamat akornanni suliniaqatigiiffiit)

Immikkoortoq 38

- Sakkutuunngorniaruit qassinik ukioqalereersimasariaqarpit? (Ilitsersuut: Minnerpaamik 15-inik, Danmarkimi 18-it)
- Soormiuna nunat ilaanni meeqqat suli 15-iliineqanngitsut sorsoqataasartut? (Ilitsersuut: sakkutuunik amigaateqarneq, meeqqat pututikkuminarnerummata, meeqqat pisuussuteqannginnerat qularutigilersillugu)

Immikkoortoq 39

- Innarlerneqarsimaguit ilinnut, ulluinnarni inuuninnut, inunnullu allanut attaveqarninnut qanoq sunniussinnaava? (Ilitsersuut: annilaanganeq, paasineqannginneq, matujartuaarneq, imminut ajoqusersulerneq, nerisaqarnikkut akornuteqalerneq, imminut tatigiunnaarneq/suutikkunnaarneq, imminut pisuutinneq, sinnattupilunneq/oqimangerneq, kamassaqarneq)
- Innarlerneqarsimaguit inuiaqatigiinnut uteqqinnissat anguniarlugu kikkut ikiorsinnaavaatsit? (Ilitsersuut: nakorsat, tarnip pissusaanik immikkut ilisimasallit, inunnik isumaginninnermi siunnersortit, palasit, inatsisilerituut, perorsaasut)

§ **Spørgsmål til debat:**
Artikel 19, 34 og 36 (disse tre er samlet, fordi de er meget ens)

- Hvilke former for overgreb og udnyttelse kan du blive udsat for? (Vejledning: fysisk eller psykisk vold, skade eller misbrug; vanrøgt; mishandling eller udnyttelse, herunder seksuelt misbrug eller økonomisk udnyttelse)
- Hvad kan myndighederne gøre for at beskytte dig mod overgreb og udnyttelse? (Vejledning: lovgivning, kontrol, forebyggelse)
- Hvad kan dine forældre gøre for at beskytte dig mod overgreb og udnyttelse? (Vejledning: opmærksomhed, opdragelse)
- Hvad kan du selv gøre for at beskytte dig mod overgreb og udnyttelse? (Vejledning: forsigtighed, opmærksomhed når noget virker forkert, påklædning, sige fra, bede om hjælp)

Artikel 37

- Er det nogensinde i orden at gøre et andet menneske fortræd? (Vejledning: tortur, grusom eller nedværdigende behandling, dødsstraf, livsvarigt fængsel)
- Er det i orden, hvis det bliver gjort mod dig selv?
- Hvorfor bør man behandle andre som man selv vil behandles?

Artikel 22

- Hvorfor er nogle børn nødt til at flygte fra deres hjemland? (Vejledning: krig, forfølgelse, religion, sult, klimaændringer)

Artikel 33

- Hvorfor skal du beskyttes mod ulovlig brug af narkotika, samt narkotikaproduktion og -handel?

Artikel 35

- Hvem har ansvaret for at forhindre at du kan blive bortført, solgt eller handlet med? (Vejledning: myndigheder, politi, internationale mellem-statslige organisationer)

Artikel 38

- Hvor gammel skal du som minimum være før du kan blive soldat? (Vejledning: minimum 15 år, 18 år i Danmark)
- Hvorfor er der alligevel børn under 15 år, som er med i krig? (Vejledning: mangel på soldater, børn kan lettere manipuleres, udnytte tvivl om børns uskyldighed)

Artikel 39

- Hvis du er blevet gjort fortræd, hvordan kan det så komme til at påvirke dig selv, din dagligdag og dit forhold til andre mennesker? (Vejledning: angst, manglende forståelse, trække sig ind i sig selv, skade sig selv, spiseforstyrrelser, lavt selvværd, selvbebrejdelse, mareridt, aggressiv)
- Hvis du er blevet gjort fortræd, hvem kan så hjælpe dig til at blive en del af samfundet igen? (Vejledning: læger, psykologer, socialrådgivere, præster, jurister, pædagoger)

Sammisaq 6

Isummannik anitsinissannik, paasissutissanik pinissannik kiisalu allat ataatsimooqatiginissaannik pisinnaatitaaffeqarpunga

Sammisami matumani, meeqqat pisinnaatitaaffii makkununnga tunngasut sammineqarput: Isummersornerma tusaaneqarnissaa; Oqaaseqarnissamik kiffaanngissuseqarneq; Paasissutissanik pineq tunniussinerlu; Peqatigiiffilerisinnaaneq; Ataatsimooqateqarsinnaaneq; Paasissutissat inuunerissaarnissamik siunertallit; Tusagassiuutit sunniutaat.

Suliassatut, apeqqutissatut oqallisissatullu siunnersuutit.

★ **Suliassatut siunnersuutit:**

- Sammisaq 6-imi assersuutit atuarsigit, eqimattakkaarlusilu imaluunniit ataatsimoorlusi oqallisigisigit (apeqqutit takukkit)
- Atuartut assersuutinik allanik nassaassarsiortissigit. Assersuutit atuartup nammineq isumassarsiorsinnaaneranik imaluunniit namminneq misiginikuusaannik tunngaveqarsinnaapput
- Atuakkami assiliartaliussaq ataaseq imaluunniit assiliartaliussat arlallit tunngavigalugu/lugit atuartut peqatigalugit pisinnaatitaaffiit suut pineqarnersut isumaliutersuutigisiuk
- Atuartut namminneq assersuusiatik tunngavigalugit assiliartaasinnaasunik titartaatikkit
- Assersuut ataaseq tunngavigalugu atuartut inuttaatillugit pisuusaartikkit
- Immikkoortoq ataaseq immikkoortulluunniit arlallit atuarsiuk/sigit, oqallisigalugulu pisinnaatitaaffiat unioqqutinneqarsimanersoq imaluunniit naammassineqarsimanersoq

Tema 6

Jeg har frihed til at udtrykke mig, at få information, og at samles med andre

I dette tema beskrives de rettigheder eleven har i forhold til:
At få sin mening hørt; Ytringsfrihed; At få og give information; Foreningsfrihed; Forsamlingsfrihed; Information der fremmer trivsel, Mediernes rolle.

Herunder kan du finde forslag til opgaver og spørgsmål til debat.

★ **Forslag til opgaver:**

- Gennemgå eksemplerne i kapitlet, og diskutér dilemmaerne i grupper eller i hele klassen (se spørgsmål til debat længere nede)
- Få eleverne til selv at finde på andre eksempler til en eller flere artikler. Det kan være ud fra fantasi, eller hvad de selv, eller nogen de kender, har oplevet
- Vælg en eller flere illustrationer, og diskutér med eleverne hvilke rettigheder illustrationerne dækker over
- Få eleverne til at lave en tegning ud fra et af deres egne eksempler
- Tag udgangspunkt i et eksempel, og få eleverne til at lave et rollespil
- Gennemgå en eller flere artikler i klassen, og diskutér ud fra eksempler hvordan deres rettigheder kan opfyldes, og omvendt hvordan deres rettigheder kan overtrædes

§ Apeqqutit oqallissutaasinnaasut:

Immikkoortoq 12
- Inersimassutsit ukiutillu aalajangersinnaaninnut qanoq sunniuteqarpat?
- Pisuni qanoq ittuni isummavit aninnissaa immikkut pingaaruteqarpa? (Ilitsersuut: Pisuni ilinnut tunngassuteqartuni, angajoqqaat avinnerini, atuarninni, peqqinnissannut tunngasuni, qitoraavissianngortitaanermut tunngasuni)

Immikkoortoq 13
- Paasissutissanik nujartuisinnaanerup, pissarsisinnaanerup, isumassarsiorsinnaanerup kiisalu isummanik anitsisinnaanerup suut ajunngequtigai? (Ilitsersuut: paasisaqarneruneq, isumassarsiat isummallu pillugit oqallinneq, isumassarsineq, apeqqusiineq, isornartorsiuineq, allannguineq)
- Isummanik anitsinissamut suut killiliisinnaappat? (Ilitsersuut: ammip qalipaataa tunngavigalugu immikkoortitsineq, assigiinngisitsineq, upperisaq pillugu mitalliineq, qunutitsineq, nipangiussisussaatitaaneq)

Immikkoortoq 15
- Peqatigiiffiit ataatsimoornerillu qanoq ittuusinnaappat? (Ilitsersuut: eqimattat, klubbit, peqatigiiffiit, suliniaqatigiiffiit, partiit, suliatigut peqatigiiffiit, paasisitsiniaalluni ataatsimiinnerit, innuttaasut ataatsimiinneri, akerliussutsimik takutitsinerit)
- Allat peqatigalugit suliniuteqarnerup suut ajunngequtigai? (Ilitsersuut: ataatsimoorneq, sanngiinnerusunik illersuineq, suleqatigiinneq, isumassarsianik isummanillu avitseqatigiinneq, ataatsimoorluni nukittuneruneq, ataatsimoorluni oqariartuuteqarneq, allannguineq)

Immikkoortoq 17
- Tusagassiorfiit sorliit paasissutissanik aallerfigisinnaavigit? (Ilitsersuut: radio, tv, aviisit, atuakkat, internet)
- Tusagassiorfiit qanoq sunniuteqarsinnaappat? (Ilitsersuut: aliikkusersuineq, paasisitsiniaaneq, paasissutissiineq, perorsaaneq, uukapaatitsineq)

§ Spørgsmål til debat:

Artikel 12
- Hvorfor betyder din alder eller modenhed noget i forhold til den vægt din mening har?
- I hvilke situationer er det særligt vigtigt at du har ret til at udtrykke din mening? (Vejledning: sager som vedrører dig; skilsmisse, skolegang, sundhed, adoption)

Artikel 13
- Hvad er fordelene ved at kunne finde, få og videregive informationer og idéer, og sige din mening? (Vejledning: blive oplyst, diskutere idéer og holdninger, få nye idéer, sætte spørgsmålstegn ved og kritisere forhold, skabe forandringer)
- Hvilke grunde kan der være til at begrænse ytringsfriheden? (Vejledning: racisme, diskrimination, blasfemi, terror, tavshedspligt)

Artikel 15
- Hvilke typer foreninger og forsamlinger findes der? (Vejledning: grupper, klubber, foreninger, organisationer, partier, fagforeninger, oplysningsmøder, borgermøder, demonstrationer)
- Hvilke fordele har du ved at kunne organisere dig med andre? (Vejledning: finde fællesskab, forsvare de svage, samarbejde, udveksle idéer og holdninger, stå stærkere sammen, fælles stemme, skabe forandringer)

Artikel 17
- Hvilke medier kan du få informationer fra? (Vejledning: radio, tv, aviser, bøger, internet)
- Hvilke roller kan medier have? (Vejledning: underholde, oplyse, informere, opdrage, manipulere)

Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissut – naalisagaq

Immikkoortoq 1
Suli 18-iliineqannginnama meeraavunga. Inatsisilli allat malillugit namminiilersinnaanermut ukiorititap ammut killinga suli appasinnerusinnaavoq.

Immikkoortoq 2
Meeqqat tamarmik pisinnaatitaaffiit uku pisinnaatitaaffigaat. Apeqqutaanngilaq kinaanersunga, qanoq isikkoqarnersunga, sumi najugaqarnersunga, angajoqqaakka sulerinersut, oqaatsit suut oqaaserinerikka, suna upperisarineriga, isummakka qanoq ittuunersut, kulturimit sumit pinngornersunga, innarluuteqarnersunga, pisuujunersunga piitsuunersungaluunniit. Naalagaaffimmit immikkoortinneqannginnissamut kiisalu naapertuilluanngitsumik pineqarnissamut illersugaasussaavunga.

Immikkoortoq 3
Uannut tunngasunik aalajangiisoqarnialerpat, uannut pitsaanerpaaq anguniarneqassooq. Uanga immikkut isiginiarneqarnissara anguniarlugu, pisortat malitassiussapput.

Immikkoortoq 4
Pisinnaatitaaffima illersorneqarnissaat pisortat akisussaaffigaat, inatsisillu uanga illersorneqarnissannut tunngasut malinneqarnissaat qulakkiissallugu.

Immikkoortoq 5
Pisinnaatitaaffima malinnissaannut ilaquttakka ikiussallunga tapersersussallungalu akisussaallutillu, pisinnaatitaallutillu pisussaatitaapput.

Immikkoortoq 6
Inuunissannut pisinnaatitaaffeqarpunga, pisortallu inuunissara ineriartornissaralu illersussavaat.

Immikkoortoq 7
Inunngornerma kinguninngua pisortatigoortumik akuerineqarnissara pisinnaatitaaffigaara. Ateqarnissara, innuttaassuseqarnissara (nunaqarnissara), sapinngisarlu tamaat angajoqqaannit paarineqarnissara pisinnaatitaaffigaara. Pisinnaatitaaffiit taakku malinneqarnissaat pisortat qulakkiissavaat.

Immikkoortoq 8
Kinaassutsima (aterma, innuttaassutsima, ilaqutariissutimalu) pigiinnarnissaat pisinnaatitaaffigaakka. Kinaassusera tamaat, kinaassutsimaluunniit ilaannaa annaagukku, naalagaaffimmit ikiorneqarlunga utertinnissaanut pisinnaatitaaffeqarpunga.

Immikkoortoq 9
Angajooqqaama najugaqatiginissaat pisinnaatitaaffigaara. Aamma piumanngitsunga angajoqqaannit peersinneqassanngilanga, tamannali pisinnaavoq pisortat nalilerpassuk angajoqqaanni najugaqarnera uannut ajoqutaasoq. Angajoqqaannit peersitaanissara pisortat aalajangiutinnginneranni, kikkut tamarmik uannut tunngassuteqartut tusaaniarneqaqqaartariaqarput. Angajoqqaannilu najugaqanngikkuma, angajoqqaama atassuteqarfiginissaat pisinnaatitaaffigaara. Aamma angajoqqaama aappaani najugaqaruma, angajoqqaama najugaqatiginngisama atassuteqarfiginissaa pisinnaatitaaffigaara. Pisortat pisuussutigisaannik attaveqarnera kipitinneqarpat, pisortat namminneerlutik attaveqaleqqinnissara isumagissavaat.

Immikkoortoq 10
Angajoqqaakka immikkut nunaminni najugaqarpata, tamaasa attaveqarfiginissaannut pisinnaatitaaffeqarpunga. Inatsisit immikkut ittut killiliinngippata, uanga angajoqqaakkalu nunamit sumiilluunniit aallarnissatsinnut pisinnaatitaaffeqarpugut, aamma nunatsinnut uternissatsinnut pisinnaatitaaffeqarpugut.

Immikkoortoq 11
Unioqqutitsinikkut nunamut allamut aallarussaanissara, imaluunniit unioqqutitsinikkut nunamit allamit nunannut utertinnaveersaarneqarnissara pisortat pinaveersaartissavaat.

Immikkoortoq 12
Isummama aninnissaanut pisinnaatitaafeqarpunga, isumagalu inerisimassusera qanorlu ukioqarnera aallaavigalugu ataqqineqartussaavoq. Pisunik uannut tunngasunik aalajangiiniartoqalerpat, uanga isummernissara periarfissiissutigineqassooq.

Immikkoortoq 13
Qanorluunniit iliornikkut qanoq isumaqarnera takutissinnaavara. Isummannilli takutitsiniarnera allat pisinnaatitaaffii eqqarsaatigalugit killilerneqarsinnaavoq. Paasissutissanik isumassarsianillu nammineq ujarlersinnaanera, pisinnaanera, ingerlatitseqqissinnaaneralu pisinnaatitaaffigaakka.

Immikkoortoq 14
Qanorluunniit eqqarsarnissannut, kiisalu suulluunniit upperinissaanut pisinnaatitaaffeqarpunga. Nalunngeqatiginnissusera aallaavigalugu iliuuseqarnissannut pisinnaatitaaffeqarpunga. Aamma upperisaq sunaluunniit upperisarissanerlugu toqqarsinnaavara. Pisinnaatitaaffiilli tamakku allat pisinnaatitaaffii eqqarsaatigalugit killilerneqarsinnaavoq. Angajoqqaama akisussaaffigaat pisinnaatitaaffiit uku malinnissaannut ikiussallunga.

Immikkoortoq 15
Peqatigiiffimmik aallartitsinissamut imaluunniit peqatigiiffimmut ilaasortanngornissamut pisinnaatitaaffeqarpunga. Aamma ataatsimoornernut eqqissisimasunut ilaanissannut pisinnaatitaaffeqarpunga. Pisinnaatitaaffiilli taakku inuinnaat naalakkersueqataaneramik kiisalu allat pisinnaatitaaffiinik ataqqinninnerup killilersinnaavai.

Immikkoortoq 16
Nammineq inuuneqarnissannut kiisalu ilaquttakka ilagalugit inuuneqarnissannut pisinnaatitaaffeqarpunga. Namminiullunga allanit ilannguffigineqarnanga oqaloqateqarsinnaatitaavunga allaqateqarsinnaatitaallungalu. Namminerlu inuunerma illersorneqarnissaa pisinnaatitaaffigaara.

Immikkoortoq 17
Paasissutissanik nunatsinneersunik nunattalu avataaneersunik ujarlernissannut periarfissaqarnera naalagaaffiup illersortussaavaa. Ingammik paasissutissat uannut tunngasuuppata. Paasissutissat pisama uannut ajoqutaannginnissaat naalagaaffiup isiginiassavaa.

Immikkoortoq 18
Perorsarneqarninnut ineriartorninnullu akisussaaffik annerpaaq angajoqqaama tigummivaat, uannullu ajunnginneq anguniarlugu iliuuseqassapput. Taamaaliornissamut naalagaaffiup angajoqqaakka ikiussavai, uangalu paaqqutarineqarluarnissara isumagissallugu.

Immikkoortoq 19
Angajoqqaannit allanilluunniit timikkut tarnikkullu ajortumik pineqannginnissara, naalliutsinneqannginnissaralu illersorneqassapput. Pisortat illersussavaannga taama pineqannginnissara anguniarlugu, ajortumillu pisoqarsimappat ikiussavaannga.

Immikkoortoq 20
Piffissap sivikitsup iluani, imaluunniit inuunerup sinnera ilaquttakka najugaqatigisinnaanngikkukkit, immikkut ikiorneqarnissara paaqqutarineqarnissaralu pisinnaatitaaffigaakka. Pisortat paarineqarnissara isumagissavaat, tamanna pisinnaavoq angajoqqaarsiartaarallarnikkut qitornavissianngornikkullu.

Immikkoortoq 21
Qitoruavissianngornissara pisortat aatsaat piviusunngortissinnaavaat, pissutaasoq ajunngitsuuppat kiisalu tamanna uannut pitsaanerpaajuppat.

Immikkoortoq 22
Nunannit pinngitsaalisaallunga qimaasimaguma, qimaasuullunga, immikkut ikiorneqarnissannut illersorneqarnissannullu pisinnaatitaaffeqarpunga. Naalagaaffiup suliniaqatigiiffiit akisussaasut peqatigalugit ikiussavaanga ilaquttama ujarnerini. Ilaquttakka nassaarineqarsinnaanngippata, meeqqat allat ilaquttaminnik nassaarinnissinnaanngitsut assigalugit pisinnaatitaaffeqassaanga.

Immikkoortoq 23
Tarmikkut timikkulluunniit innarluuteqarumа immikkut ikiorneqarnissara paaqqutarineqarnissaralu pisinnaatitaaffigaakka. Atuartinneqarnissara, peqqinnissap tungaatigut isumagineqarnissara, ineriartornissannullu periarfissaqarnissara kiisalu inuiaqatigiinnut ilanngullunga inuunissara pisinnaatitaaffigaakka. Naalagaaffiit iluminni suleqatigiissapput, innarluutillit pillugit ilisimasaminnik avitseqatigiillutik, innarluutilinnik ikiuillu-arnissartik siunertaralugu.

Immikkoortoq 24
Sapinngisaq tamaat peqqissuunissara pisin-

naatitaaffigaara. Aamma katsorsarneqarnissara paaqqutarineqarnissaralu pisinnaatitaaffigaakka. Pisinnaatitaaffik tamanna kialuunniit uannit arsaarinnissutigisinnaanngilaa. Naalagaaffiup pisinnaatitaaffiup uuma naammassineqarnissaa akisussaaffigaa, kiisalu peqqinnarnerusumik inuunissara anguniarlugu iliuuseqartoqartassasoq akisussaaffigalugu.

Immikkoortoq 25
Allami inissinneqarallarsimaguma, illersorneqarlunga paarineqaruma imaluunniit katsorsarneqaruma, ineqarnerma kiisalu katsorsarneqarnerma qanoq ingerlanerata misissorneqartarnissaa pisinnaatitaaffigaara.

Immikkoortoq 26
Piitsuuguma ajornartuulerumaluunniit immikkut isumaginninnermi isumannaallisaatinik atuinissara pisinnaatitaaffigaara.

Immikkoortoq 27
Inuunermi ajunngitsumik atugaqarnissara pisinnaatitaaffigaara. Tamanna angajooqqaama sapinngisartik tamaat atorlugu qulakkeerniassavaat. Pisariaqarpat naalagaaffiup angajoqqaakka tapersersussavai, atisassaqartillunga, nerisassaqartillunga najugassaqartillungalu.

Immikkoortoq 28
Akeqanngitsumik tunngaviusumik ilinniagaqarnissara pisinnaatitaaffigalugulu pisussaaffigaara. Ilinniaqqinnissannullu ilinniakkamillu naammassinninnissannut naalagaaffiup siunnersorlungalu tapersersussavaanga. Atuarfimmi imminut piumaffiginerma naleqassusera sequmissanngilaa.

Immikkoortoq 29
Ilinniarnerma inuttut ineriartornissara, sapinngisama ineriartortinnissaat, aqqutissiussavaat, inuttut akuerinnittunngornissara, inoqatinnik ataqqinnilernissara kiisalu naleqartitanik, kulturinik, avatangiisinik inuillu pisinnaatitaaffiinik ataqqinninnerulernissara anguniarlugu.

Immikkoortoq 30
Nunap inoqqaajuguma, nunanniluunniit ikinnerussuteqartutut inissisimaguma, kulturera, upperisara oqaatsikkalu atorlugit inuunissannut pisinnaatitaaffeqarpunga.

Immikkoortoq 31
Qasuersaarnissannut, sunngiffeqarnissannut, pinnguarnissamut soqutigisanillu aallussinissamut pisinnaatitaaffeqarpunga. Aamma kulturikkut sammisaqartitsisoqartillugu peqataanissannut pisinnaatitaaffeqarpunga. Meeqqat allat assigalugit tamakkununnga peqataasinnaanissara naalagaaffiup sulissutigissavaa.

Immikkoortoq 32
Aningaasat tungaatigut atornerlunneqassanngilanga, suliffillu uannut ulorianartoq, ilinniarninnut ajoqutaasoq, peqqinninnut kisalu ineriartorninnut ajoqutaasoq suliffigissanagu. Naalagaaffiup isumannaatsumik sulisinnaalernissannut ukiorititap ammut killinga qassiussanersoq aalajangissavaa.

Immikkoortoq 33
Unioqqutitsillunga ikiaroornartulerinnginnissara illersugaassaaq, aamma ikiaroornartup sananeqarnerani tuniniarneqarneranilu atornerlunneqassanngilanga.

Immikkoortoq 34
Kinguaassiutitigut kannguttaatsuliorfigineqannginnissara kiisalu atornerlunneqannginnissara naalagaaffiup illersussavaa.

Immikkoortoq 35
Qimarnunneqarnissara tuniniarneqarnissaralu naalagaaffiup pinaveersaartissavaa.

Immikkoortoq 36
Naalagaaffiup sutigulluunniit ajoquserlunga atornerlunneqarnissannut illersussavaanga.

Immikkoortoq 37
Kialuunniit pinngitsaalillunga naalliutsissanngilaanga, allatigulluunniit inuppalaanngitsumik nakkarsarlunga pillunga. Suli 18-inik ukioqalersimanngikkuma toqumut pillarneqarsinnaanngilanga, inuunermaluunniit sinnera parnaarunneqarsinnaananga. Kialuunniit unioqqutitsilluni kiffaanngissusera arsaarinnissutigisinnaanngilaa. Aatsaat allamik periarfissaqanngippat parnaarussaasinnaavunga, sapinngisamilli piffissaq sivikitsoq. Tigusaasimaguma parnaarussaasimagumaluunniit iluamik pineqarnissara, ilaquttannullu attaveqarnissara pisinnaatitaaffigaara. Aamma inatsisilerituumit ikiorneqarnissara pisinnaatitaaffigaara.

Immikkoortoq 38
Naalagaaffiup nunarsuaq tamakkerlugu sorsunneq pillugu isumaqatigiissut malissavaa. 15-inik ukioqalersimanngikkuma sakkutuunngorsinnaanngilanga, sorsunnermilu ilaasinnaananga. Naalagaaffiup sapinngisamik angajulliit, tassa 15-18-inik ukiullit sakkutuunngortinnissai toqqassavai. Sorsunnermi eqqugaaguma, immikkut illersorneqarnissara pisinnaatitaaffigaara.

Immikkoortoq 39
Naalliutsitaasimaguma, qimataasimaguma, atornerlunneqarsimaguma allatigulluunniit inuttut nakkarsarneqarlunga pineqarsimaguma, inuiaqatigiinnut uteqqinnissara siunertaralugu, timikkut tarnikkullu katsorsarneqarnissara pisinnaatitaaffigaara. Naalagaaffiup qulakkiissavaa katsorsartinnera uannut peqqinnerulernermik, tatiginerulernernik kiisalu naleqarnerusutut misiginermik kinguneqassasoq.

Immikkoortoq 40
Unioqqutitsisimasutut pasisaasimaguma imaluunniit eqqartuunneqarsimaguma, inatsisit tungaatsigut eqqortumik pineqarnissara pisinnaatitaaffigaara. Aamma eqqartuunneqanngininni pinngitsuusutut isigineqassaanga. Pisortat immikkut isiginiassavaannga, naleqartutullu pillunga. Pisortat meeqqanut immikkut inatsisiliornissartik isumagissavaat, soorlu allamut inissikkallarneqarsinnaaneq eqqarsaatigalugu. Pisortat pillarnanga inuiaqatigiinnut uteqqinnissara sapingisamik isumagissavaat.

Immikkoortoq 41
Nunanni inatsiseqarpat Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissummiit suli pitsaanernik, sapinngisamik nunanni inatsisit malinneqassapput.

Immikkoortoq 42
Naalagaaffiup isumagissavaa Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutip imaata, uannit, meeraqatinnit inersimasunillu ilisimaneqarnissaa.

Immikkoortoq 43
Nunat Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissummik malinninnissamut akuersisimasut pisussaapput meeqqat pisinnaatitaaffiinik illersuinissamut. Tamanna qulakkeerniarlugu Meeqqat Pisinnaatitaaffi pillugit Suleqatigiiffik, Børnekomité, pilersinneqarsimavoq, taakkulu misissortartussaavaat nunat isumaqatigiissummik malinninnersut. Meeqqat Suleqatigiiffiat qulinik pikkorissunik, meeqqallu pisinnaatitaaffiinik atugaannillu ilisimannittunik ilaasortaqarpoq.

Immikkoortoq 44
Naalagaaffiit ukiut tallimakkaarlugit Meeqqat suleqatigiiffiannut nalunaaruteqartassapput, meeqqat pisinnaatitaaffii illersorniarlugit qanoq iliorsimanertik oqaluttuaralugu. Aamma arlaatigut illersuiniarnerminni akunnattuunngassuteqarsimasimagunik, tamanna nalunaarutigissavaat. Kikkulluunniit nunamik nalunaarutaata atuarnissaa periarfissaraat.

Immikkoortoq 45
Suliniaqatigiiffiit FN-ip ataani inissisimasut, soorlu UNICEF assigisaalu, pisariaqartitsineq naapertorlugu Meeqqat suleqatigiiffiat, kiisalu naalagaaffiit tamaasa siunnersorlugillu ikiorsinnaavaat.

Immikkoortut 46-54
Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutip kikkunnit atsiorneqarsinnaanera, qaqugukkut atuutilersinneqarsinnaanera, allanngortinneqarsinnaanera kiisalu immikkut isiginiagassaqarnersoq immikkoortuni ukunani nassuiarneqarpoq.

Isumaqatigiissut naalisagaanngitsoq uani atuaruk: www.mio.gl

FN's Konvention om Barnets Rettigheder – forkortet udgave

Artikel 1
Jeg er et barn indtil jeg er 18 år, medmindre jeg bliver myndig tidligere ifølge andre love.

Artikel 2
Alle børn har disse rettigheder. Det er lige meget hvem jeg er, hvordan jeg ser ud, hvor jeg bor, hvad mine forældre laver, hvilket sprog jeg taler, hvad min religion er, hvilke holdninger jeg har, om jeg er en dreng eller pige, hvilken kultur jeg kommer fra, om jeg har et handicap, eller om jeg er rig eller fattig. Staten skal beskytte mig mod forskelsbehandling og uretfærdig behandling uanset hvad grunden er.

Artikel 3
Samfundet skal gøre det der er bedst for mig, når der tages beslutninger der vedrører mig. Staten skal vedtage særlige regler, der tager hensyn til mig.

Artikel 4
Staten har et ansvar for at mine rettigheder er sikret, og den skal sørge for at de love der beskytter mig bliver fulgt.

Artikel 5
Min familie har ansvaret for, og rettigheder og pligter til at give mig passende vejledning og støtte i at udøve mine rettigheder.

Artikel 6
Jeg har ret til at leve, og staten skal så vidt muligt sikre min overlevelse og udvikling.

Artikel 7
Jeg har ret til at blive officielt anerkendt af staten lige efter min fødsel. Jeg har ret til et navn, ret til et statsborgerskab (at tilhøre et land), og så vidt muligt ret til at kende og blive passet af mine forældre. Staten skal sikre at disse rettigheder bliver fulgt.

Artikel 8
Jeg har ret til at beholde min identitet (mit navn, mit statsborgerskab og mine familieforhold). Hvis jeg mister hele eller dele af min identitet, har jeg ret til at få hjælp af staten til at få den tilbage.

Artikel 9
Jeg har ret til at bo sammen med mine forældre, og må ikke fjernes fra dem mod min vilje, med mindre myndighederne vurderer at det skader mig. Alle sider skal høres, før myndighederne beslutter om jeg skal bo et andet sted end hos mine forældre. Jeg har ret til at være i kontakt med begge mine forældre, hvis jeg ikke bor hos dem eller kun bor hos den ene. Hvis myndighederne er skyld i at jeg mister kontakten, skal de sørge for at jeg får kontakten igen.

Artikel 10
Jeg har ret til at være i regelmæssig kontakt med begge mine forældre, hvis de bor i hvert sit land. Jeg og mine forældre har ret til frit at forlade et hvilket som helst land og rejse ind i mit eget land for at blive genforenet, medmindre der er love der begrænser denne ret.

Artikel 11
Myndigheder skal bekæmpe at jeg ulovligt bliver taget med til udlandet, eller at jeg ulovligt forhindres i at komme tilbage fra udlandet.

Artikel 12
Jeg har ret til at udtrykke min egen mening, og at min mening skal respekteres i forhold til min alder og modenhed. Jeg skal især gives mulighed for at sige min mening, når der skal tages beslutninger i sager der har med mig at gøre.

Artikel 13
Jeg har ret til at udtrykke hvad jeg har lyst til, på hvilken som helst måde jeg har lyst til. Min ret til at sige hvad jeg vil kan dog begrænses af blandt andet hensynet til andres rettigheder. Jeg har desuden ret til at finde, få og videregive informationer og idéer.

Artikel 14
Jeg har ret til at tænke og tro hvad jeg vil. Jeg har også ret til at handle ud fra min samvittighed og overbevisning. Jeg har desuden ret til at vælge den religion jeg selv ønsker. Disse rettigheder kan dog begrænses af blandt andet hensynet til andres rettigheder. Mine forældre har ansvaret for at hjælpe mig med at udøve disse rettigheder.

Artikel 15
Jeg har ret til at melde mig ind i eller lave foreninger. Jeg har desuden ret til at deltage i fredelige forsamlinger. Disse rettigheder kan dog begrænses af blandt andet hensynet til demokratiet og andres rettigheder.

Artikel 16
Jeg har ret til et privat- og familieliv. Jeg har ret til at kunne tale eller skrive privat med andre uden at nogen blander sig, medmindre jeg giver lov til det, eller der er en god grund til at blande sig. Jeg har ret til beskyttelse af mit privatliv.

Artikel 17
Staten skal sikre at jeg har adgang til information og materiale fra nationale og internationale kilder, særligt ud fra hvad der er vigtig for min trivsel og udvikling. Staten skal opmuntre til at der tages særlige hensyn til mig, og at den information jeg får ikke er skadelig for mig.

Artikel 18
Mine forældre har et fælles hovedansvar for min opdragelse og udvikling, og de skal tage hensyn til hvad der er bedst for mig. Staten skal vejlede og hjælpe mine forældre med denne opgave, og skal sørge for at der er tiltag til at tage sig af mig.

Artikel 19
Jeg har ret til at blive beskyttet mod at blive gjort fortræd og mishandlet, på kroppen og i sindet, af mine forældre eller andre. Myndighederne skal beskytte mig mod alle former for mishandling, og hjælpe mig når skaden er sket.

Artikel 20
Jeg har ret til særlig hjælp og omsorg, hvis jeg ikke kan bo med min familie i en periode eller for altid. Myndighederne skal sørge for at andre kan passe på mig, for eksempel ved at give mig en plejefamilie eller at jeg kan blive adopteret.

Artikel 21
Myndighederne skal sikre at jeg kun kan blive adopteret, hvis det sker på et ordentligt grundlag og er til mit bedste.

Artikel 22
Jeg har ret til passende hjælp og beskyttelse, hvis jeg er flygtning (hvis jeg er tvunget til at forlade mit hjem) eller søger flygtningestatus. Staten skal samarbejde med ansvarlige organisationer om at hjælpe mig og lede efter min familie. Hvis min familie ikke kan findes, har jeg samme rettigheder som andre børn der ikke kan bo med deres familie.

Artikel 23
Jeg har ret til særlig hjælp og omsorg, hvis jeg er psykisk eller fysisk handicappet. Jeg skal sikres undervisning, sundhedspleje og andre muligheder, der udvikler mig og hjælper mig til at blive en del af samfundet. Staterne skal samarbejde for at udveksle information og blive bedre til at tage sig af handicappede.

Artikel 24
Jeg har ret til at være så sund og rask som muligt, og have adgang til behandling og pleje. Ingen må tage denne ret fra mig. Staten skal sørge for at opfylde denne ret, og at der er tiltag inden for særlige områder der fremmer min sundhed.

Artikel 25
Jeg har ret til med mellemrum at få kontrolleret min behandling, boligforhold og andre forhold, hvis jeg bor i pleje, får beskyttelse eller er under behandling.

Artikel 26
Jeg har ret til at nyde godt af social sikkerhed, herunder hvis jeg er fattig eller i nød.

Artikel 27
Jeg har ret til en god levestandard. Mine forældre har ansvaret for at sørge for mine nødvendige levevilkår så godt de kan. Hvis det er nødvendigt, skal staten hjælpe og støtte mine forældre, især med mad, tøj og et sted at bo.

Artikel 28
Jeg har ret og pligt til at få en gratis grunduddannelse. Staten skal arbejde for at jeg kan videreuddanne mig, få vejledning og støtte mig i at gennemføre min uddannelse. Disciplinen i skolen må ikke bryde min værdighed.

Artikel 29
Min uddannelse skal hjælpe mig med at udvikle min personlighed og evner, så jeg bliver et ansvarligt og tolerant menneske, med respekt for mennesker, værdier, kulturer, miljøet og menneskerettighederne.

Artikel 30
Jeg har ret til at følge min egen kultur, udøve min egen religion og bruge mit eget sprog, hvis jeg tilhører et etnisk, religiøst eller sprogligt mindretal, eller et oprindeligt folk.

Artikel 31
Jeg har ret til hvile og fritid, og at lege og dyrke mine fritidsinteresser. Jeg har desuden ret til at deltage i kulturelle og kunstneriske aktiviteter. Staten skal arbejde for at jeg kan deltage i disse aktiviteter på lige fod med andre børn.

Artikel 32
Jeg må ikke udnyttes økonomisk, og jeg har ret til at blive beskyttet fra arbejde der kan være farligt, påvirker min uddannelse, eller skader min sundhed eller udvikling. Staten skal lave regler for hvor gammel jeg skal være før jeg må begynde at arbejde, og som sikrer mine arbejdsforhold.

Artikel 33
Jeg har ret til at blive beskyttet mod ulovlig brug af narkotika, og fra at blive udnyttet til narkohandel og produktion.

Artikel 34
Staten skal beskytte mig mod alle former for seksuel udnyttelse og misbrug.

Artikel 35
Staten skal forebygge at jeg kan blive bortført, solgt eller handlet med.

Artikel 36
Staten skal beskytte mig mod alle andre former for udnyttelse, der kan skade mig.

Artikel 37
Ingen har ret til at udsætte mig for tortur eller anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling. Jeg må ikke idømmes dødsstraf og livsvarigt fængsel så længe jeg er under 18 år. Ingen må ulovligt berøve mig min frihed. Jeg må kun arresteres eller fængsles lovligt som sidste udvej, og i så kort tid som muligt. Hvis jeg er arresteret eller i fængsel, har jeg ret til en værdig behandling, til at være adskilt fra voksne, og til at have kontakt med min familie. Jeg har desuden ret til hurtig juridisk hjælp og retfærdig behandling.

Artikel 38
Staten skal overholde internationale aftaler om krig. Jeg må ikke blive soldat eller være med i krig, hvis jeg er under 15 år. Staten skal så vidt muligt vælge de ældste først, hvis de vælger børn mellem 15 og 18 år til at blive soldater. Hvis jeg er berørt af krig, har jeg ret til beskyttelse og omsorg.

Artikel 39
Hvis jeg er blevet udsat for tortur, forsømmelse, udnyttelse, misbrug eller nedværdigende behandling, har jeg ret til at få behandling på kroppen og i sindet, så jeg kan blive en del af samfundet igen. Staten skal sørge for at min behandling sker under forhold, der giver mig sundhed, selvrespekt og værdighed.

Artikel 40
Hvis jeg er mistænkt, anklaget eller dømt skyldig for at have gjort noget ulovligt, har jeg ret til juridisk hjælp og retfærdig behandling. Jeg har også ret til at blive anset som uskyldig indtil det modsatte er bevist. Myndighederne skal tage særlige hensyn til mig og behandle mig værdigt. De skal blandt andet arbejde for at indføre love specielt tilpasset til børn, og sørge for at der er alternativer til at blive anbragt i institution. Myndighederne skal så vidt muligt sørge for at jeg hjælpes tilbage til samfundet igen, i stedet for at straffe mig.

Artikel 41
Hvis der findes love i mit land eller internationale love, som sikrer mine rettigheder bedre end Børnekonventionen, så er det så vidt muligt de love der gælder for mig.

Artikel 42
Staten skal sørge for at jeg og alle andre børn og voksne lærer Børnekonventionen at kende.

Artikel 43
Alle de lande der har tilsluttet sig Børnekonventionen er forpligtede til at sikre børns rettigheder. For at undersøge hvor langt staterne er nået med deres arbejde, er der oprettet en Komité vedrørende Barnets Rettigheder, også kaldet Børnekomitéen. Den består af mindst 10 dygtige eksperter i børns rettigheder og vilkår.

Artikel 44
Staterne skal sende en rapport til Komitéen hvert femte år, hvor de fortæller om hvad de har gjort for at sikre børns rettigheder. De skal også fortælle, hvis det har været svært at leve op til deres forpligtelser. Alle skal have mulighed for at læse deres eget lands rapport.

Artikel 45
Særorganisationerne, UNICEF og andre FN-organer kan hjælpe og rådgive Komitéen og staterne hvis der er brug for det.

Artikel 46 til 54
Disse artikler forklarer om de praktiske forhold om Børnekonventionen, blandt andet hvem der kan underskrive, hvornår den træder i kraft, hvordan der kan blive lavet ændringer i konventionen, og om mulighed for eventuelle forbehold.

Læs den originale konvention her: www.mio.gl

Meeqqap piginnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissut

AALLAQQAASIUT

Naalagaaffiit isumaqatigiissummi matumani peqataasut,

isumaqartut - Naalagaaffiit Peqatigiit Aalajangersumik Isumaqatigiissutaanni isummanut tunngaviusunut naapertuuttumik - inuup inunnguutsiminiilli ataqqinaataanik aammalu inuiaat tamarmik naligiissuseqarnerannik pigiuagassatullu piginnaatitaaffiinik akuersaarinninneq nunarsuarmi kiffaanngissuseqarnermut, eqqortuliorfigeqatigiinnermut eqqissinermullu tunngaviusoq,

ataqqinnittut, inuit Naalagaaffiit Peqatigiit Aalajangersumik Isumaqatigiissutaanni peqataasut tamarmik uppernarsassagaat inuttut piginnaatitaaffinnut tunngavissiisunut aammalu inuup nammineq inuttut ataqqinaataanut naleqassusianullu upperinninnertik aalajangiusimallugu inuttut atugarisatigut siuariartornermik aammalu kiffaanngissuseqarnerulluni inuuniarnikkut pitsaanerusunik atugaqalernissaq siuarsarniassallugu,

akuersaarpaat, Naalagaaffiit Peqatigiit Inuttut Piginnaatitaaffiit pillugit Nunarsuarmiunut Nalunaarummi (Generalforsamlingsresolution 217A (III) aammalu inuttut piginnaatitaaffiit pillugit nunani allani naalagaaffiit isuma. qatigiissutaanni (Generalforsamlingsresolution 2200A (XXI), ilanngussaq) nalunaarsimammata isumaqatigiissutigisimallugulu kikkulluunniit tamarmik taakkunani allassimasutut piginnaatitaaffeqarlutillu kiffaanngissuseqartitaassasut, arlaannaatigulluunniit soorlu nagguegatigiissutsikkut, ammip qalipaataatigut, suiaassutsikkut, oqaatsitigut, upperisarsiornikkut, naalakkersuinikkut imaluunniit allatut isumaqarnikkut, nalaagaaffimmi sumi innuttaassuseqarnikkut imaluunniit inuttut atugarisatigut, pigisaqassutsikkut, inunnguutsikkut allatulluunniit inissisimassuteqarnikkut atugarisat nassatarisaannik assigiinngisitsinertaqanngitsumik,

eqqaasitsissutigaat, Naalagaaffiit Peqatigiit Inuttut Piginnaatitaaffiit pillugit Nunarsuarmiunut Nalunaarutaanni oqaatigineqarmat meeqqat immikkut ittumik isumassorneqarlutillu ikiorneqarsinnaatitaasut,

upernarsillugu paasivaat, ilaqutariit inuiaqatigiinni tunngavissiisuusutut aammalu ilaqutariinni ilaasunut tamanut pingaartumillu meeqqat ineriartornerannut pissusissaasoortumik toqqammaviusuusut pisariaqarneratut illersorneqarlutillu ikiorneqartariaqarmata, tamatumuuna inuiaqatigiinni pisussaaffimminnik tamakkiisumik naammassinnissinnaaqqullugit,

akuersaarpaat, meeraq inuttut torersumik ineriartorluartinneqassaguni ilaqutariit nuannaarnermik, asanninnermik paasinninnermillu anersaaqarfiusuni ineriartortariaqartoq,

isumaqarput, meeraq inuiaqatigiinni inooqataallualernissaminut sapinngisaq tamaat piareersarneqarlunilu perorsarneqartariaqartoq isummat Naalagaaffiit Peqatigiit Aalajangersumik Isumaqatigiissutaanni nalunaarneqartut tunngavigalugit, pingaartumillu eqqissinermik, ataqqinassuseqarnermik, akaareqatigiinnermik, kiffaanngissuseqarnermik, naligiissitaanermik ikioqatigiinnermillu avatangersimaneqarluni,

pingaartippaat, meeqqap immikkut isumassorneqartariaqarnerata aalajangersarneqarnera Meeqqap Piginnaatitaaffii pillugit Genéve-mi Nalunaarummi 1924-imeersumi aammalu Meeqqap Piginnaatitaaffii pillugit Nalunaarummi Naalagaaffiit Peqatigiit 1959-imi isumaqatigiissutigisaanni (Generalforsamlingsresolution 1386 (XIV)) kiisalu Inuttut Piginnaatitaaffiit pillugit Nunarsuarmiunut Nalunaarummi, Inuinnartut Naalakkersuinikkullu Piginnaatitaaffiit pillugit Nunanut Allanut Isumaqatigiissummi (pingaartumik artikelini 23-mi 24-milu), Aningaasatigut, Isumagineqarnikkut Kultureqarnikkullu Piginnaatitaaffiit pillugit Nunanut Allanut isumaqatigiissummi (pingaartumik artikel 10-mi) kiisalu kattuffiit immikkut suliallit aamma nunani allani kattuffiit meeqqat atugarissaartitaanisissaannik isumagisallit malittarisassaanni tamakkununngalu tunngasutigut pappiaraataanni uppernarsaatini akuersissutigisaanni,

pingaartippaat – Meeqqap Piginnaatitaaffii pillugit Nalunaarummi Naalagaaffiit Peqatigiit 20. november 1959-imi generalforsamlingimi akuersissutigisaanni- „meeqqap timimigut eqqarsartaatsimigullu inerissimannginnerata nassatarisaatut immikkut sernissortariaqarlunilu isumassorneqartariaqarnera, ilanngullugu inatsisit tunngaviga lugit naleqquttumik sernissorneqarnissaa inunngornissi sioqqullugu inunngoreernermigullu“,

eqqaasitsissutigaat – Meeqqat Atugarissaarnerisa Illersorniarnissaannut Inuttut Atugarisatigut Inatsisitigullu Tunngavissat pillugit Nunagisami imaluunniit Nunani Allani Paarisassanngortitsinissaq Qitornarsianngortitsinissarlu Immikkut Siunertaralugit Nalunaarummi (Generalforsamlingsresolution 41/85 3. december 986-imeersoq), Ukiukinnerusut pillugit Eqqartuussisarnermut Naalagaaffiit Peqatigiit Najoqqutassatut maleruagassiaanni („Beijingreglerne“) (Generalforsamlingsresolution 40/33 29. november 1985-imeersoq) aammalu Arnat Meeqqallu Ajornartorsiornerni aammalu Sakkulersorluni Eqqissiviilliornerni Illersorneqarnissaat pillugu Nalunaarummi (Generalforsamlingsresolution 3318 (XXIX) 14. december 1975imeersoq) aalajangersakkat.

akuersaarpaat, silarsuarmi nunani tamaginni meeraqarmat pissutsinik immikkut ajornartorsiorfiusunik atugaqartunik, meeqqallu taamaattut immikkut isumagineqartariaqarnerat,

pingaartilluinnarpaat, inuiaat tamarmik immikkut meeqqamik sernissuinissap isumannaatsumillu ineriartortitsinissap tungaasigut qangaaniilli pissusitoqaasa kulturikkullu naliliutaasa pingaarutaat,

akuersaarpaat, meeqqat nunani tamani pingaartumik nunani siuarsarniakkani inuuniarnikkut atugarisaat pitsaanerulersinniarlugit nunanik allanik suleqatiginninnissap pingaaruteqarnera,

makku *isumaqatigiissutigaat:*

Kapitali I

Artikel 1
Isumaqatigiissummi matumani meereq pineqartoq tassaavoq inuk kinaluunniit 18-it inorlugit ukiulik inatsisit meeqqamut taassumunnga atuuttut malillugit meeraq pineqartoq nammineersinnaalereersi-manngippat.

Artikel 2
1. Naalagaaffiit peqataasut meeraq kinaluunniit inatsisit naapertorlugit oqartussaaffigisartik pillugu piginnaatitaaffinnut isumaqatigiissummi maani aalajangersarneqartunut ataqqinnillutillu isumannaallisaassapput arlaannaatigulluunniit immikkoortitsinertaqanngitsumik aamma meeqqap imaluunniit taassuma angajoqqaavisa imaluunniit taakkua sinnerlugit perorsaasuata inuiaassutsikkut, ammip qalipaataatigut, suiaassutsikkut, oqaatsitigut, upperisakkut, innuttaassuseqarnikkut, inuiattut aammalu inuttut atugarisatigut, pigisatigut, innarluuteqarnikkut, inunngornikkut imaluunniit allatigut qanoq ittuunera eqqarsaatiginagu.
2. Naalagaaffiit peqataasut iliuusissatut maleruagassanik naleqquttunik aalajangersaassapput meeqqap qanoq-iliornikkulluunniit immikkoortitaannginnissaanut imaluunniit meeqqap angajoqqaavisa, taakku sinnerlugit perorsaasuata ilaqutaasaluunniit ilaata atorfia, sullivia, isummaminik ersersitsinera upperisaaluunniit pissutigalugit pillagaanngинnissamut sernissorneqarnissaa qularnaarumallugu.

Artikel 3
1. Meeqqanut tunngatillugu sulissuteqarnerni tamani, tamakku inuttut atugarissaarnissaq siunertaralugu pisortatigoortumik imaluunniit inuinnarnit ingerlassatut suliffeqarfinnit, eqqartuussivinnit, suliffeqarfinni pisortanit imaluunniit inatsisiliornikkut pisortaqarfinnit ingerlanneqaraluarpataluunniit, meeqqamut namminermut pitsaanerusorisaq salliutinneqartassaaq.
2. Naalagaaffiit peqataasut meeqqap ineriartornermini pisariaqartitaatut illersorneqarnissaa isumagineqarnissaalu piginnaatitaaffiit pisussaaffiillu meeqqap angajoqqaavinut, taakku sinnerlugit perorsaasumut inunnulluuniit allatut inatsisinik tunngaveqarlutik meeqqamut akisussaaffiginnittunut atuuttut naapertorlugit isumannaallisassavaat, tamannalu siunertaralugu inatsiseqarnerup tungaatigut aammalu pisortaaffiginninnikkut iliuusissanut maleruagassanik naleqquttunik tamanik aalajangersaassallutik.
3. Naalagaaffiit peqataasut isumannaallisassavaat suliffeqarfiit, sullissinerit pisortaqarfiillu meeqqanik isumaginninnissamut illersuinissamulluunniit akisussaassuseqartut najoqqutassianut, pisortanit aalajangiisinnaatitaasunit aalajangersaneqartunut naapertuuttuunissaat, pingaartumik isumannaatsuunissap, peqqinnissap, sulisorisat amerlassusissaasapiukkunnaateqarnerisalu kiisalu suliamut paasisimasalinnit nakkutigineqarnissaasa tungaasigut.

Artikel 4
Naalagaaffiit peqataasut piginnaatitaaffiit isumaqatigiissummi matumani akuersissutigineqartut naammassiniarneqarnissaat pillugit inatsisit naleqquttut tamaasa, aammalu pisortaaffiginninnikkut allatigullu iliuusissanut maleragassat naammassissavaat. Aningaasatigut, inuttut kultureqarnikkullu piginnaatitaaffiit pillugit naalagaaffiit peqataasut iliuusissatut maleruagassianik taamaattunik naammaassinnissapput, atugassiissutigineqartutut pissamaatit annertussusiat sapinngisamik naapertorlugu, aammalu taamaasiornissaq pisariaqartinneqartillugu nunanik allanik suleqateqarnermut killissarititaasut iluanni.

Artikel 5
Naalagaaffiit peqataasut akisussaaffinnut aammalu piginnaatitaaffinnut pisussaaffinnullu angajoqqaat pigisaannut ataqqinnissapput, imaluunniit ilaqutariinni ilaasut allat inuiaqatigiilluunniit taamatulli akisussaaffigisaannut piginnaatitaaffigisaannullu najugarisami ileqquusunut naapertuuttumik, kiisalu perorsaasunut inunnulluunniit allanut inatsisinik tunngaveqarlutik meeqqamut akisussaaffiginnittumut, tassa meeqqap piginnaassutsikkut ineriartortittuarnissaanut naapertuuttumik, piginnaatitaaffinnik isumaqatigiissummi matumani akuersissutigineqartunik naammassinninniarnerani naleqquttumik ilitsersorlugulu tapersersorniassallugu.

Artikel 6
1. Naalagaaffiit peqataasut akuersaasssavaat meeqqap kialuunniit pissusissamisoortumik inuuniarnissamut piginnaatitaanera.
2. Naalagaaffiit peqataasut meeqqap inuuinnarnissaa ineriartornissaalu sapinngisamik annertuumik isumannaallisaavigissavaat.

Artikel 7
1. Meeraq inunngorsimatsiaannartoq nalunaarsorneqassaaq aamma inunngornerminiilli ateqarnissamut naalagaaffimmi innuttaasutut nalunaarneqarnissamut piginnaatitaavoq aammalu, ajornanngippat piginnaatitaassaaq angajoqqaaminik ilisimanninnissamut taakkunanngalu paarineqarnissamut.
2. Naalagaaffiit peqataasut namminneq naalagaaffigisaminni inatsisitik aammalu tamatumunnga tunngasutigut nunanut allanut sakkussat naleqquttut, pingaartumik taamaanngippat meeraq naalagaaffimmik aalajangersumik innuttaaffeeruttussaassappat, naapertorlugit pisussaaffigisatik malillugit piginnaatitaaffiit tamakkua naammassineqarnissaat isumannaallisassavaat.

Artikel 8
1. Naalagaaffiit peqataasut pisussaapput meeqqap kiussutsiminik, ilanngiullugit naalagaaffimmi innuttaassuseqarneq, aqqit aammalu ilaqutarisanut attuumassuteqarneq, piginniinnarsinnaatitaanera inatsimmit akuerisatut ataqqissallugu aammalu pissutissaqanngitsumik akuliuffigisassarinagu.
2. Meeraq unioqqutitsinikkut kiussutsimi ilaanik imaluunniit tamarmiusumik piiaaffigineqarpat, naalagaaffiit peqataasut naleqquttumik ikiuullutillu illersuiniassapput meeqqap kinaassusiata sapinngisamik piaanerpaamik iluarseqqinniarnissaa siunertaralugu.

Artikel 9
1. Naalagaaffiit peqataasut isumannaallisaavigissavaat

meeqqap angajoqqaaaminiit taakkua piumasarinngisaannik avissaartitaannginnissaa, taamaallaat pinnatik pisortat aalajangiisinnaatitaasut, aalajangiinerat eqqartuussivikkoortumik aalajangiiffigeqqinniagassanngortitaasimatillugu, inatsisit periaatsillu atuuttut naapertorlugit aalajangiippata taamatut avissaartitsinissaq meeqqamut iluaqutaasussat eqqarsaatigalugit pinngitsoorneqarsinnaanngitsoq. Taamatut aalajangiineq pisariaqarsinnaavoq pisuni immikkut ittuni, s.ass. angajoqqaat meeqqamik atornerluisimatillugit imaluunniit sumiginnaasimatillugit, imaluunniit angajoqqaat avissaaqqallutik inuuppata taamalu meeqqap sumi anajugaqarnissaa aalajangiiffigineqartussanngorsimatillugu.

2. Immikkoortoq 1 naapertorlugu suliassat suugaluartulluunniit aalajangiiffiginiarnerini suliassamut akuliussimasut soqutiginnittut tamarmik periarfissinneqartassapput aalajangiiniaqataanissamut aammalu isummaminnik saqqummiussinissamut.

3. Naalagaaffiit peqataasut meeqqap angajoqqaami arlaanniit imaluunniit taakkunanngа tamaniit avissaartitaasimasup akuttunngitsunik nammineerluni attaviginnissinnaajuarnissamut aammalu angajoqqaaminik marluutillugit toqqaannartumik attaviginnittarnissamut, taamaallaat taamaasiornissaq meeqqamut ajoqutaaginnassappat pinnani, piginnaatitaanera ataqqissavaat.

4. Taamatut avissaartitaasimaneq naalagaaffiup peqataasup iliuuserilersimasaasa nassatarippassuk, soorlu tigusarinnikkallarnikkut, parnaarussinikkut, nunagisamiit anisitsinikkut, aallartitsinikkut imaluunniit angajoqqaat arlaata toquneratigut tamarmilluunniit marluullutik toqunerisigut (ilanngullugu sumilluunniit pisuteqartumik toqukkut qimagunneq, inuk pineqartoq naalagaaffimmit isumagineqartussaatillugu) imaluunniit meeqqap nammineq toquneratigut, taava naalagaaffik peqataasoq qinnuigineqarnikkut angajoqqaanut, meeqqamut pisariaqassappalluunniit ilaqutaasut ilaannut allanut pingaarutilinnik paasissutissiisussaavoq najuutinngitsup imaluunniit ilaqutariit ilaata najuutinngitsup sumiinnera pillugu, paasissutissiinissaq meeqqap atugarissaarneranut ajoqusiisussaanngippat. Naalagaaffiit peqataasut tamatuma saniatigut qularnaassavaat tamatut piumasaqaammik saqqummiussinerup nammineq inummut inunnulluunniit pineartunut ajoqusiinermik nassataqartussaannginnera.

Artikel 10

1. Naalagaaffiit peqataasut artikel 9, immikkoortoq 1, naapertorlugu pisussaaffitik tunngavigalugit meeqqamiit imaluunniit taassuma angajoqqaaviniit ilaqutaasut ataatsimuulernissaat siunertaralugu naalagaaffimmut peqataasuusumut nuunnissamik imaluunniit tassanngaanniit allamut aallarnissamik qinnuteqaatit tapersersuisumik, inuppalaartumik sukkasuumillu aalajangiiffiginiartassavaat. Naalagaaffiit peqataasut aammattaaq qularnaartassavaat nuteqaammik taamaattumik tunniussinerup qinnuteqartuusunut taakkualu ilaqutarisaannut kingunerluuteqanngинnissaat.

2. Meeraq, naalagaaffinni assigiinngitsuni najugalinnik angajoqqalik, piginnaatitaassaaq akuttunngitsunik nammineerluni angajoqqaaminut attaviginnittarnissamut, taamaallaat immikkut ittumik pissutissaqarpat pinnani. Tamanna siunertaralugu aammalu naalagaaffiit peqataasut artikel 9, immikkoortoq 1 naapertorlugu pisussaaffitik tunngavigalugit ataqqissavaat meeqqap angajoqqaavisalu nunamik suugaluartumilluunniit, ilanngullugu nuna namminneq iluminiittoq, qimatsisinnaatitaanerat aammalu nunamut nammineq naalagaaffigisamiittumut isersinnaatitaanerat. Nunamik suugaluartulluunniit qimatsisinnaatitaaneq taamaallaat killiliiffigineqarsinnaassaaq inatsisitigut alajangersakkanit, aammalu naalagaaffiup isumannaatsuutinnissaanut, innuttaasut akornanni aaqqissuussilluarnissamut, innuttaasut peqissusianut imaluunniit torersumik inuutinniarnissaannut allatigulluunniit inuit piginnaatitaaffiinut kiffaannissuseqarfiinullu tunngatillugu pinngitsoorneqarsinnaanngitsutigut, kiisalu piginnaatitaaffinnut allanut isumaqatigiissummi matumani akuersaarnartinneqartunut naapertuuttumik.

Artikel 11

1. Naalagaaffiit peqataasut iliuusissatigut malittarisassiussapput meeqqanik nunanut allanut unioqqutitsisumik aallarussisarneq aammalu nunanit allaniit utersinnaajunnaarsitsisarneq akiorniarlugit atuuttussanik.

2. Tamanna siunertaralugu naalagaaffiit peqataasut nunat marluusut akornanni aammalu nunat arlallit akornannit isumaqatigiissusiorsinnaaneq imaluunniit isumaqatigiissutit pioreersut atortuulersinniarnissaat pillugit sulissuteqarniassapput.

Artikel 12

1. Naalagaaffiit peqataasut qularnaassavaat meeqqap, nammineerluni isummaminik saqqummiussisinnalereersup, isummaminik taamaattunik pissutsini meeqqamut namminermut tunngassutilinni tamani akornuserneqarani oqaatiginnissinnaatitaanissaa; meeqqap isummamisut saqqummiussai qassinik ukioqarnera aammalu inerisimassusia naapertorlugit pingaartinneqartassapput.

2. Tamanna siunertaralugu meeraq periarfissinniarneqartassaaq pingaartumik suliassat meeqqamut tunngassutillit pisortanit imaluunniit nakkutiginninnikkut pisortanit eqqartuussivitsigoortumik aalajangiiffiginiarneqarnerini tamani oqaaseqaateqarnissaanut nammineerluni imaluunniit sinniisitut aallartitaq aqqutigalugu imaluunniit pisortaatitaq naleqquttoq aqqutigalugu naalagaaffiup eqqartuussiviini periaaserineqartartut naapertorlugit.

Artikel 13

1. Meeraq killiliiffigineqarani oqaaseqarsinnatitaassaaq; pisinnaatitaanermi tamatumani pineqarpoq nunagisap killeqarfii apeqqutaatinnagit paasissutissanik eqqarssaatinillu suugaluartunilluunniit pissarsiniarnissamut, pissarsinissamut ingerlatitseqqinnissamullu kiffaanngissuseqartitaanissaq, soorlu oqaluinnarnikkut, allakkatigut imaluunniit eqqumiitsuliatut ilusilittut naqitatigut imaluunniit allatut sutulluunniit oqaatiginneriaatsikkut meeqqap namineq toqqarumasassaatut.

2. Pisinnaatitaaffimmik taamaattumik atuinissaq arlaatigut killiliiffigineqarsinnaassaaq, taamaallaalli inatsisinik tunngaveqartinneqartumik aammalu taamaasiornissaq pisariaqartutut isumaqarfineqarpat:
(a) allat piginnaatitaaffi imaluunniit tusaamaneqaataat pissutigalugit; imaluunniit
(b) inuiaqatigiinni isumannaatsuunissaq, inuiaqatigiinni aaqqissuussineq, inuit peqqissusiat imaluunniit torersumik inuutitsiniarneq illersorniarlugit.

Artikel 14

1. Naalagaaffiit peqataasut meeqqap kiffaanngissuseqartitaalluni eqqarsaatersorsinnaatitaanera, tarnimi nalunngissusiagut kiffaanngissuseqarsinnaatitaanera upperisallu tungaatigut kiffaanngissuseqartitaanera ataqqissavaat.

2. Naalagaaffiit peqataasut angajoqqaat tungaannut taakkualu sinnerlugit isumassortaasunut, piginnaatitaaffiit pisussaaffiillu ataqqissavaat, meeqqap piginnaassutsimigut inerikkiartuaarnera ilutigalugu nammineq pisinnatitaaffimminik atuisinnaalernissaanut najoqqutassiuisinnaanerup tungaatigut.

3. Upperisamik sumik upperisaqarnissamut imaluunniit qularani isummernissamut kiffaanngissuseqarneq taamaallaat killiliiffiginiarneqarsinnaassaaq inatsisitigut peqqussutigineqartunit aammalu pisariaqartutut isumaqarfigisanit inoqatinut allanut isumannaatsumik atugaqartitsinissaq, torersuutitsiniarneq, peqqinnissaq, ileqqorissutitsinissaq imaluunniit inuit tunngaviusutut piginnaatitaaffii kiffaanngissuseqartitaanerilu illersorniarlugit.

Artikel 15

1. Naalagaaffiit peqataasut meeqqap peqatigiiffiit tungaasigut kiffaanngissuseqarnissamut piginnaatitaanera aammalu katersorsimasuni eqqissisimasuni peqataanissamut kiffaanngissuseqarnera akuersaassavaat.

2. Piginnaatitaaffinnik tamakkuninnga atuineq inatsisitigut peqqussutigineqartuniit, aammalu inuiaqatigiinni kikkulluunniit oqartussaaqataaffigisaattut ingerlasuni inuiaqatigiinnik pisortanilluunniit isumannaatsuutitsinissaq, pisortatigoortumik aaqqissuussineq, inuiannik peqqinnissakkut imaluunniit allat piginnaatitaaffiinik kiffaanngissuseqarnerinillu illersuiniarneq pissutigalugu pisariaqartuniit allaanerusutigut millisaasersorneqassanngilaq.

Artikel 16

1. Meeraq kinaluunniit nammineerluni ilaqutariinnilu inuuniarnerani, angerlarsimaffimminiinnerani imaluunniit allakkatigut attaveqateqarniarnerani namminissarsiortumik unioqqutitsisumilluunniit akuliuffigineqassanngilaq, imaluunniit ataqqinaataanut tusaamaneqataanulluunniit attuisumik unioqqutitsisumik saassunneqassanani.

2. Meeraq taamatut akuliuffigneqanngинnissamut imaluunniit saassunneqanngинnissamut inatsisitigut illersorneqarsinnaatitaavoq.

Artikel 17

Naalagaaffiit peqataasut paasissavaat nutaarsiassaqartitsiviit qanoq pingaaruteqartigineri isumannaallisassavaallu meeqqap nammineq nunagisaminiit nunanillu allaniit nutaarsiassaqartitsivinnit assigiinngitsuniit passissutussanik atortussanillu pissarsiniarsinnaatitaanissaa, pingaartumik meeqqap inuttut, eqqarsartaatsikkut ileqqorissaarniarnerullu tungaatigut kiisalu timikkut tarnikkullu peqqissutsikkut atugarisaanut iluaqusersuutaassappata. Tamanna siunertaralugu naalagaaffiit peqataasut:
(a) nutaarsiassaqartitsiviit paasissutissanik atortussanillu inuttut atugarisatigut kultureqanikkullu meeqqamut naleqarluartumik aammalu artikel 29-ip anersaava naapertorlugu siaruaassuisarnissaannut kajumissaartassavaat;
(b) paasissutussanik atortussanillu tamaattunik kulturikkut, inuiattut nunallu allat pissarsiassaqartitsiviinit assiginngitsuniit pisunik pilersuineq, taartigeeqatigiittarneq siaruaassuinerlu pilligit nunanik allanik suleqateqarnissamut kajumissaarisssapput;
(c) meeqqat atuagassaannik sanaartornissamut siaruaassuinissamullu kajumissaarissapput;
(d) meeqqat ikinnerussutilinni imaluunniit nunap inuiini meerartaasut oqaatsitigut pisariaqartitsinerisa nutaarsiassaqartitsivinniit immikkut eqqaamaniarneqarnissaat eqqarsaatigissavaat;
(e) paasissutissat atortussallu meeqqamut ajoqusiisinnaasorisat pinaveersaarniarlugit meeqqap illersornissaanut naleqquttunik najoqqutassiornerulernissamut kajumissaarissapput, tak. artikel 13-imi 18-imilu aalajangersakkat.

Artikel 18

1. Naalagaaffiit peqataasut anguniassavaat meeqqap perorsarneqarneranut ineriartorneranullu angajoqqaat marluullutik akisussaaqatigiinnerat pillugu isummat tunngaviusut akuersaarneqarnissaat. Angajoqqaaat, imaluunniit taakku sinnerlugit perorsaasuusoq meeqqap perorsarnissaanut ineriartortinnissaanullu pingaarnerusumik akisussaassuseqarput. Meeqqamut pitsaanerpaasorisat salliutunneqartassapput.

2. Piginnaatitaaffiit isumaqatigiissummi matumani pineqartut qularnaarneqarlutillu siuarsarneqarnissaat siunertaralugu naalagaaffiit peqataasut angajoqqaat taakkualu sinnerlugit perorsaasunut meeqqanik perorsaasuusutut pisussaaffimminnik naammassinninniarini naleqquttumik ikiuutissapput aammalu meeqqanut isumaginninnissaq siunertaralugu suliffeqarfiit, aaqqissuussinerit sullissinerillu ineriartortinneqarnerat isumannaallisasssavaat.

3. Naalagaaffiit peqataasut iliuusissatut maleruagassanik naleqqittunik tamanik aalajangiissapput tamatumuuna qularnaarniarlugu meeqqat suliffilinnik angajoqqaallit isumaginninnikkut iliuutsinik, piginnaatitaaffigisaminnik atorluaasinnaanissaat.

Artikel 19

1. Naalagaaffiit peqataasut inatsisiliatigut, pisortaaffiginninnikkut, inunnik isumaginninnikkut ilinniartitaanikkullu iliuusissatut maleruagassanik naleqquttunik tamanik aalajangiisassapput meeqqamut timikkut tarnikkulluuniit qanorluunniit iliornikkut pinerlineqatsaaliuutaasussanik, ajoqusiitsaaliuutaasussanik imaluunniit atornerluitsaaliuutaasussanik, sumiginnaatsaaliuutaasussanik, ilanngullugit naalliutsitsinernut atornerluinernullu soorlu meeraq angajoqqaaminit, taakkua sinnerlugit perorsaasiminit inunnilluunniit allanit paarsarineqartillugu kinguaassiuutitigut atornerlunneqanngинnissamut illersuutissanik.

2. Illersuiniutit taamaattut naleqquttumik annertus-

susulinnik ilaqartinneqartariaqarput sunniuteqarluartussatut najoqqutassianik, isumaginninnikkut sulissuteqarnissat ilusilersornissaannut, meeqqamut taassumunnga paarinnittuusunut pisariaqarneratut tapersersuutaasinnaasunik, taamatullu siuliini nassuiarneqareersutut allatigut tamatigut pitsaaliuiniarnermut aammalu meeqqamik naalliutsitsisoqarsimatillugu iliuuseqartup nassaariniarnissaanut, nalunaarusiornissamut, innersuussinissamut, misissuinissamut, katsorsaaniarnissamullu qanoq-iliuuseqarniarnissamullu, pisariaqarpallu eqqartuussisulersuussinissamut atugassanik.

Artikel 20

1. Meeraq ilaquttamisut avatangiisuminiit avissaartitaagallarsimasoq imaluunniit taakkunannga avissaartitaavissimasoq, imaluunniit meeqqamut pineqartumut pitsaanerpaasorisat tunngavigalugit taamaattumik avatangiiseqarnissaa akuersaarneqarsinnaanngippat, piginnaatitaavoq naalagaaffiup tungaaniit immikkut illersorneqarlunilu ikiorneqarnissamut.
2. Naalagaaffiit peqataasut naalagaaffittut piginnaatitaanertik naapertorlugu meeqqap taamaattup allatut isumassorneqarnissaa qularnaarniassavaat.
3. Taamatut isumassuineq ilaatigut tassaasinnaavoq allani paarisassanngortitsineq, islamimik upperisallit malilligit Kafalah, qitornarsianngortitsineq imaluunniit pisariaqassappat meeqqanut inissiisarfimmi naleqquttumi inissiineq. Aaqqiissutaasinnaaasunik aajangiiffiginninniarnerni pingaartillugu tunngaviginiarneqartassaaq meeqqap peroriartornerata aammalu meeqqap inuiaassutsikkut, upperisakkut, kultureqarnikkut oqaatsitigullu tunuliaqutarisaasa ajornanngippat imminnut ataqatigiissinniarneqarnissaat.

Artikel 21

Naalagaaffiit peqataasut, qitornarsianngortitsinissamik akuersaartut aamma/imaluunniit akuersissuteqartut qularnaassavaat meeqqamut pitsaanerpaasussat pingaarnerpaatillugit tunngavigineqarsimanersut kiisalu: qularnaassavaat meeqqamik qitornarsianngortitsinissaq aatsaat akuersissutigineqarsinnaammat pisortat aalajangiisinnaatitaasut, inatsisit periaatsillu atuuttut naapertorlugit paasissutissallu naleqquttut tutsuiginartullu tunngavigalugit aalajangiippata qitornarsianngortitsinissaq akuersaarneqarsinnaasoq meeqqap angajoqqaaminut, ilaquttaminut perorsaasiminullu naleqqiulluni atugarisai eqqaassagaanni, kiisalu, pisariaqassappat, inuit attorneqartussat, paasissutissiissutaasunik tunngaveqarlutik pisariaqarneratut siunnersorneqarneq tunulequtaralugu qitornarsiangortisitnissamut paasinninnerminnik nalunaareersimappata; akuersaassavaat, nunani allani qitornarsianngortitsinissaq isumalioqqutigineqarsinnaasoq meeraq ilaqutariinni paarisassanngortinneqarsinnaangippat imaluunniit qitornarsianngortinneqarsinnaangippat, imaluunniit allatut naleqquttumik iliuuseqarnikkut meeqqap angerlarsimaffittut nunagisaminiitinneqarluni isumagineqarsinnaanera naammassineqarsinnaanngippat tamatumunnga taarsiullugu qinigassatut; qularnaassavaat meeqqap pineqartup nunani alla. ni qitornarsianngortitsinikkut nunami pineqarumi maleragassat nammineq nunagisami atuuttunut naapertuuttut malillugit illesorniarneqarsinnaanissaa; nunani allani qitornarsianngortitsisoqartillugu iliuusissatut maleruagassat naleqquttut tamaasa tunngaviginiassallugit tamatumuuna qularnaarniarlugu taamatut qitornarsianngortitsinerup peqataasunut aningaasatigut naleqqutinngitsumik iluanaarutaanngинnissaa; siuarsassavaat, taamaasiornissaq naleqquttuusorinartillugu, artikelimi matumani siunertarisat isumannaallisarniarnissaat nunat marluk arlallilluunniit akornanni aaqqissuusseqatigiinnikkut imaluunniit isumaqatigiissusioqatigiinniikkut aammalu killissarititaasut taakkua iluanni anguniassallugu meeqqamik nunami allami inissiineq pissasoq pisortat imaluunniit oqartussaasut akisussaassusillit aqqutigalugit.

Artikel 22

1. Naalagaaffiit peqataasut iliuusissatut maleruagassat naleqquttut tunngavigalugit qularnaassavaat meeqqap qimaasutut naatsorsuunneqartup, imaluunniit nunat allat naalagaaffiilluunniit peqataasut namminneq inatsisaat periaasaallu atuuttut naaperorlugit qimaasutut naatsorsuunneqartussat kisimiillutik imaluunniit angajoqqaaminnik inummilluunniit allamik ingiallorneqarlutik tikiussimasinnaanera apeqqutaatinnagu, naleqquttumik illersorneqassasut aammalu inuppalaartumik ikiorneqarlutillu piginnaatitaaffinnik, isumaqatigiissummi matumani nalunaarneqartunik aammalu inuttut piginnaatitaaffiit pillugit nunat allat sakkugisartagaat imaluunniit pissutsit inunnik ikiuiniarnermut tunngassutillit naalagaaffiup pineqartup peqataaffigisai tunngavigalugit atuisinneqarnissaa.
2. Tamanna anguniarlugu naalagaaffiit peqataasut naleqquttuusorisartik naapertorlugu suleqatiginnissapput Naalagaaffiit Peqatigiit, kattuffiit akisussaassusillit allat imaluunniit katuffiit inuinnarnit ingerlanneqartut Naalagaaffiit Peqatigiinnik suleqatiginnittuusut anguniagaat suulluunniit pillugit, tamatumuuna meeqqap taamaattup illersorneqarnissaa ikiorneqarnissaalu siunertaralugu kiisalu meeqqat kikkulluunniiit qimaasuusut angajoqqaaminnik ilaquttamilluunniit ilaannik allanik sumiiffissiiniarnerini ikiussallugit meeqqap ilaquttaminut katiguteqqissinnaanissaanut paasissutissanik pisariaqartunik pissarsiniarnikkut. Angajoqqaat imaluunniit ilaqutaasut ilaasa arlaannaasaluunniit nassaarineqarsinnaanerat ajornarpat taava meeraq meeqqatut allatulli ilaquttaminit utaqqisaagallartumik imaluunniit ataavartussamik avissartitaasimasutulli illersorniarneqassaaq kisimiilerneranut suut pissutaanerat apeqqutaatunnagu, isumaqatigiissut manna naapertorlugu.

Artikel 23

1. Naalagaaffiit peqataasut akuersaarpaat meeqqap tarnikkut timikkulluunniit ajuutillip imaqarluartumik inuttullu inuuniarnissamut pissarsiviulluartunik atugaqartitaanermigut imminut tatiginerulersinniarneqarnissaa aammalu inuiaqatigiinni inooqataallualersinniarnissaa.
2. Naalagaaffiit peqataasut akuersaarpaat meeqqap innarluutillip immikkut isumaginiarneqarnissamut piginnaatitaanera aammalu ikiuutissatigut atugassiissutit napertorlugit meeqqap ikiorneqarnissamut piginnaatitaasup allallu meeqqap tassuma isumagineqarneranut, ikiorneqarnissaanut akisussaaffiginnittut isumaginiarneqarnissaat, taamatut ikiorneqarnissaq qinnutigineqarsimatillugu aammalu meeqqap atugarisai pissutsillu angajoqqaajusunut imaluuniit allanut meeqqamik paaqqinnittuusunut tunngassutillit naapertorlugit.
3. Meeqqap innaarluutillip immikkut ittumik pisariaqartitsinera paasereerlugu ikiorsiissutissat immikkoortoq 2 naapertorlugu tunniunneqartussat akeqartinneqassanngilllat, taamasiornissaq ajornanngikkaangat, tamatumanili angajoqqaajusut aningaasatigut atugarisaat imaluunniit allat meeqqamik pineqartumik paarisaqartuusut aningaasatigut atugarisaat tungavigalugit, taamalu ikiorsiinissaq ilusilersorneqartassalluni taamaasilluni meeqqap innarluutillip tamakkiisumik atuartitaasinnaanera, ilinniagaqartitaasinnaanera, peqqinnissakkut isumagineqarnissaa, sungiusaqqinneqarnissaa, suliffeqalernissamut piareersarneqarnissaa aammalu sunngiffimmi sukisaarsarfissaqarnissaa isumannaallisarlugit, tamakkunani tamani meeqqap inuttut atugarisamigut inuttullu ineriartornermigut, ilanngullugit kultureqarnikkut anersaakkullu ineriartortitsineq, pitsaanerpaamik anguniarlugit.
4. Naalagaffiit peqatasut nunanik allanik suleqateqarnikkut anguniassavaat meeqqanik innarluutilinnik peqqinnissakkut isumaginninnerit, nakorsaatitugaritit, tarnikkut timikkullu nakorsarneqarnerit pillugit paasissutissanik naleqquttunik pissarseqatigiittarnissap siuarsarneqarnissaa, ilanngullugit sungiusaqqinneqarnikkut, atuartitaanikkut inuutissarsiutigullu ilitsersorneqarnikkut iliuusissat pillugit paasisinneqartarnissaq tamatumuuna naalagaaffiit peqataasut periarfissinniarlugit naammassiniarsinnasaminnik pisinnaasaminnillu angusisinnaanissamut aammalu taagorneqartunut tunngasutigut misilittakkatik annertunerulersissinnaaqqullugit. Tamakkua tungaasigut nunat siuarsarniakkat pisariaqartitsinerat immikkut pingaartinneqartassaaq.

Artikel 24

1. Naalagaaffiit peqataasut akuersaarpaat peqqinnissap tungaatigut isumagineqarnikkut, napparsimalernermi nakorsarneqarsinnaanikkut aammalu napparsimareernermi peqqissarneqarnikkut pitsaanerpaamik angusaqarnissamut meeqqap piginnaatitaanera. Naalagaaffiit peqataasut qularnaarniagassaraat meeqqat arlaannaataluunniit taamatut nakorsartinnissamut paarineqarnissamullu pisinnaatitaaffiminnik arsaarneqanngинnissaat.
2. Naalagaaffiit peqataasut piginnaatitaaffinnik taakkuninnga tamakkiisumik naammassinninniarnissaq sulissutigissavaat pingaartumillu makkununnga tunngasutigut iliuusissatut maleruagassat naleqquttut tunngaviginiassavaat:
(a) naalungiarsuit meeqqallu toqusartut ikilisarniarnissaat;
(b) meeqqanut tamanut nakorsatigut pisariaqarneratut ikiorsiisarnissaq aammalu peqqinnissakkut isumagineqarneq kingullertut taaneqartoq immikkut piorsagassatut pingaartillugu isumannaallisaaniarnissaq;
(c) nappaatit kaannerlu akiorniassallugit, ilanngullugu killissarititaasut iluanni peqqinnissakkut isumagineqarneq ilaatigut teknikikkut atortorineqarsinnaasunik atuinikkut aammalu naammattunik inuussutissartaqarluartunillu nerisassaqartitsinikkut imigassaqartitsinikkullu ulorianartunik nappaataalissutaasinnaasunillu pinngortitamik mingutsitsisoqarneratigut pilersinnaasunik akiuiniarneq;
(d) arnat naartunermi erninermilu naleqquttumik isumagineqarnissaasa qularnaarneqarnissaat;
(e) qularnaassallugu inuiaqatigiinni inooqataasut tamarmik, pingaartumik angajoqqaat meeqqallu, meeqqat peqqinnissaat inuussutissartaqarluartunillu nerisaqartitaanissaat, milutsitsinikkut, eqqiluitsuutitsinikkut avatangiisigisanillu saliilluartarnikkut ajungitsorsiassat pillugit aammalu ajunaarnernik pitsaaliuineq pillugu tunngavissiisutut ilisimasassanik paasitinneqartarlutillu atuartinneqarsinnaanissaat tapersersorneqarnissaallu;
(f) nappatsaaliuutinik, angajoqqanut siunnersuisarnermik, aammalu ilaqutariit pilersaarusiornerannut atatillugu atuartitsisarnernik ikiorsiisarnernillu ineriartortitsinissaq.
3. Naalagaaffiit peqataasut iliuusissatut maleruagassat sunniuteqarluarlutillu naleqquttut tamaasa atortassavaat siuliniit kingornuttakkatut iliuutsit meeqqat peqqissusiinut ajoqusiisinnaasut nungusarniarneqarnerini.
4. Naalagaaffiit peqataasut pisussaapput nunanik allanik suleqateqarnissaq siuarsarlugulu kajumissarutigissallugu artikelimi matumani piginaatitaaffiit akuerisat tamakkiisumik naammassiartuaarneqarnissaat siunertaralugu. Tamatumanili nunat siuarsarniakkat pisariaqartitsinerat immikkut pingaartinniarneqassaaq.

Artikel 25

Naalagaaffiit peqataasut akuersaarpaat meeqqamut timimigut tarnikkulluunniit atugarisani tunngavigalugu pisortanit akisussaassusilinnit allanut paarisassanngortitaasimasumut, illersugassanngortitaasimasumut imaluunniit katsorsarneqartussanngortitaasimasumut tunngatillugu piffissani aalajangersimasuni meeqqap katsorsarneqartareernermisulli passunneqartarnissaa.

Artikel 26

1. Naalagaaffiit peqataasut akuersaassavaat meeqqap kialuunniit inuttut atugarisatigut isumannaallisaavigineqarnissamut pisinnaatitaanera, ilanngullugu inuttut atugarisatigut sillimmasiisarneq, aammalu pisariaqaneratut iliuusissatut maleruagassanik atuissapput naalagaaffimmi namminermi piginnaatitaaffiit naapertorlugit millisaatitaqanngitsumik piginaatitaaffeqarnissaa siunertaralugu.
2. Naleqquttutut isumaqarfigineqartillugu ikiuutissatut pigineqareersut pissutsillu atuuttut tunngavigalugit ikiorsiisoqartariaqarpoq meeqqamut nammineermut inunnullu meeqqamik pilersuinermut akisussaaffiginnittunut, aammalu qanorluunniit ittutigut ikiorserneqarnissamik qinnuteqarsimatillugu meeqqap nammineq tannaluunniit sinnerlugu allat nassiussaqarsimatillugit.

Artikel 27

1. Naalagaaffiit peqataasut akuersaarpaat meeqqap

kialuunniit timikkut, tarnikkut, ileqqorissaarnikkut inuttullu ineriartornermini pisariaqartitassaminut piginnaatitaaffeqarnera.

2. Angajoqqaat allalluunniit meeqqamut akisussaassuseqartut piginnaasatik malillugit aammalu anigaasatigut atugassaqartitaanertik tunngavigalugu pingaarnertut akisussaaffigaat inuuniarnikkut atugassaatitat meeqqap peroriartornerani pinngitsoorneqarsinnaangitsut isumannaallisarneqarnissaat.

3. Naalagaffiit peqataasut naalagaaffiup iluani pissutsit naapertorlugit aammalu pisinnaassutsitik aningaasatigullu periarfissatik tunngavigalugit iliuusissatut naleqquttunik maleruagassiussapput angajoqqaat allallu meeqqat piginnaatitaaffiinik naammassinninniarnerini akisussaassuseqartut ikiorserniarlugit, aammalu pisariaqartitsisoqalersillugu atortutigut ikiorsiisarumallutik ikiorsiisarnissamullu najoqqutassiorsinnaajumallutik, pingaartumik inuussutissaqartitsinissap, atisassaqartitsinissap inissaqartitsinissallu tungaasigut.

4. Naalagaaffiit peqataasut sutigut tamatigut naleqquttunik maleruagassiortassapput meeqqamut angajoqqaaniit imaluunniit inunnit allaniit aningaasatigut meeqqamut isumaginnittuusuniit pilersuutitut akilersuutinik akiliisitsiniartarnissaq, tassa naalagaaffimmi peqataasumi namminermi aammalu nunami allami, isumannaallisarniarlugu. Pingaartumik pisuni, inuk meeqqamut aningaasatigut akisussaaffiginnittoq naalagaaffimmi meeqqap najugaqarfiginngisaani allami najugaqalersimatillugu naalagaaffiit peqataasut kajumissaarutigisassavaat nunanut allanut isumaqatigiissusioqataatitsiniarnissaq imaluunniit allatigut naleqquttunik aaqqissuusseqataatitsiniarnissaq.

Artikel 28

1. Naalagaaffiit peqataasut akuersaarpaat meeqqap ilinniagaqartitaanissamut pisinnaatitaanera, aammalu pisinnatitaaffiup tamatuma angujartuaarnissaa siunertaralugu aammalu tunngavigalugu pingaartumik: tunngaviusumik ilinniartitaanerup pinngitsoorani tamanit akeqanngitsumillu ingerlanneqartussanngortitaanissaa; assigiinngitsutigut ilinniartitaanissat tunngaviusumik ilinniartitaanermut malittaasussat, ilanngullugu nalinginnaasumik suliatigullu ilinniartitaneq, piorsavigineqartussatut kajumissaarutinissaat; tamakkulu meeqqamut kimulluunniit ingerlaviusinnaanngorlugillu anguneqarsinnaasunngortissavaat kiisalu naleqqutumik iliuusissatut maleruagassaliussallutik soorlu akeqanngitsumik ilinniagaqartitsisalernikkut aammalu ajorsartoqartillugu aningaasatigut ikiorsiinissamik neqerooruteqarnikkut; qutsinnerusumik ilinniagaqarnissaq kikkunnit tamanit piginnaassutsitik naapertorlugit angusisinnasunit aammalu kikkunnit tamanit naleqquttunik akissalinnit anguneqarsinnaasunngortissallugu; ilinniagassat inuutissarsiutillu tungaasigut siunnersuisarneq meeqqanut tamanut iluaqutiginiarneqarsinnaanngortillugulu nguneqarsinnanngortissallugu; iliuusissatut maleruagassiussapput atuartitaanermi alinnaajuarsinnaanissamut kajumissaarutaasunik aammalu atuanngitsoortarnernut killilersimaarinninniutissanik.

2. Naalagaaffiit peqataasut naleqquttunik iliuusissatut maleruagassiussapput qularnaarniarlugu atuarfimmi ileqqorissaarnerup meeqqap inuttut ataqqinaataanut isumaqatigiissummullu matumunnga naapertuuttumik aaqqissuunneqarnissaa.

3. Naalagaaffiit peqataasut ilinniartitaanermut tunngasumik apeqqutit pillugit nunanik allanik suleqateqarneq siuarsarlugulu tapersersussavaat, pingaartumik nunarsuarmi sumiluunniit ilisimasakissutsimik aamma atuarsinnananilu allassinnaannginnermik nungutitsiniaqataanissaq siunertaralugu aammalu ilisimatuussutsikkut teknikikkullu ilisimasaqarnerulernissaq nutaaliaasunillu atuartitseriaaseqarnerit oqilisaaffiginniarlugit. Tamakku tungaasigut nunani siuarsarniakkani pisariaqartitsineq immikkut pingaartinneqassaaq.

Artikel 29

1. Naalagaaffiit peqataasut isumaqatigiissutigaat meeqqap ilinniartitaanerani siunnerfigineqassasut
(a) meeqqap inuttut pissusianut, piginnaassusiinut aammalu eqqarsartaatsikkut timikkullu sapinngisaanut naleqqiullugu periarfissaasa tamakkiisumik ineriartortinniarnissaat:
(b) inuttut piginnaatitaaffinnut tunngavissiisutullu kiffaanngissuseqartitaaffinnut kiisalu tunngavigisassanut Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqatigiissutaanni allattorsimasunut ataqqinninnissaq ineriartortissallugu;
(c) meeqqap angajoqqaanut, kultureqarnikkut pissutsinut atugaanut oqaatsinut naliliutinullu aammalu nunami meeqqap najugaqarfigilersimasaani nunamilu pinngorfigisaani naliliutinut kulturikkullu atugarisanut meeqqap nammineq atugaaniit allaanerusunut ataqqinninneq annertusarniassallugu;
meeraq inuiaqatigiinni qilersorsimanngitsuni paasininnermik, eqqissinermik, akaareqatigiinnermik, arnat angutillu naligiissitaanerannik aammalu inuit, naggueqatigiit, inuiaqatigiittut upperisaqarnikkullu ataatsimoortut kiisalu inuit naggueqatigiivinnut ilaasut tamarmik akornanni ikinngutinneqatigiinnermik anersaaqarfiusuni akisussaassusilittut inuuniarnissamut piareersassallugu; pinngortitap tungaatigut avatangiisinut ataqqinninnerulersinniassallugu.

2. Artikeli maanna ilaannaaluunniit imaluunniit artikel 28 paasineqassanngilaq inuit ataasiakkaat imaluunniit kattuffiit atuartitsivittut suliffeqarfinnik pilersitsinissamut siulersuinissamullu kiffaanngissuseqarneri akuliuffiginiarneqartutut. Taamaattorlu isummat artikelip matuma immikkoortuani 1-imi aalajangersarneqartut kiisalu ilinniartitsivinni taamaattuni ilinniagaqarnissami naalagaaffiup minnerpaatut maleruagassiaasa nammassineqarsimanissaannik piumasaqaatit qanoq-ilisukkulluunniit tunngaviginiarneqartassapput.

Artikel 30

Naalagaaffinni nagguegatigiissutsikkut, upperisakkut oqaatsitigulluunniit ikinnerussuteqarfiusuni imaluunniit nagguegatigiivinnik inoqarfiusuni, meeraq taamatut ikinnerussuteqartunut imaluunniit taamatut nagguegatigiivinnut atassuteqartuusoq itigartinneqarsinnaanngilaq ataatsimooqatimi ilaannik allanik peqateqarluni nammineq kulturiminnik ingerlassiniarnissamut, nammineq upperisaminik oqariartuuteqarlunilu sulissuteqarnissamut imaluunniit nammineq oqaatsiminik atuinissamut.

Artikel 31

1. Naalagaaffiit peqataasut akuersaassavaat meeqqap qasuersaarnissamut sunngiffeqarnissamullu, pinnguarnissamut sunngiffimmi sammisassanik meeqqap ukiuinut naleqquttunik aallussinissamut kulturikkullu eqqumiitsuliornikkullu iliuutsini qilersorsimanani peqataanissamut piginnaatitaanera.

2. Naalagaaffiit peqataasut meeqqap kulturikkut eqqumiitsuliornikkullu iliuutsini tamakkiisumik peqataasinnaatitaanera ataqqissavaat, aammalu kulturikkut, eqqumiitsuliornikkut, sunngiffimmi qasuersaarfeqarnikkullu naleqquttunik atugassaqartinneqarnissamut naligiimmik periarfissinneqarnissaa kajumissaarutigissavaat

Artikel 32

1. Naalagaaffiit peqataasut akuersaassavaat meeqqap illersorneqarsinnaatitaanera aningaasarsiornikkut iluaqutiginiarneqarnissamut aammalu sulianik ulorianaateqarsinnaasunik meeqqap ilinniarneranut akornusiisinnaasunik, imaluunniit meeqqap peqqissusianut imaluunniit timikkut, eqqarsartaatsikkut, anersaakkut, ileqqorissaarniarnikkut inuttulluunniit perioriartorneranut ajoqusiisinnaasunik suliaqartitaanissanut.

2. Naalagaaffiit peqataasut inatsisitigut, pisortaaffiginninnikkut, inunnik isumaginninnikkut ilinniartitaanikkullu iliuutsit pillugit aalajangiisassapput artikelip matuma naammaassineqarnissaa qularnaarniarlugu. Tamanna siunertaralugu aammalu sakkussani allani nunani allamiut suliaanni aalajangersakkat pineqartunut tunngasut tunngavigalugit naalagaaffiit peqataasut pingaartumik: aalajangertassavaat atorfinitsinneqarsinnaanissamut ukiutigut minnerpaaffissat: piffissat suliffissat sulinermilu atugassaatitat naleqquttumik aaqqissuuttassavaat, aamma
(c) artikelip matuma malilluarneqarnissanut isumannaallisaatitut pillaatissanik imaluunniit allatigut pineqaatissiissutissanik naleqquttunik alajangersaassapput.

Artikel 33

Naalagaaffiit peqataasut iliuusissanut maleruagassanik naleqquttunik tamanik, ilanngullugu meeqqat ikiaroornartunik allanillu silaqassutsimut sunniuteqapilussinnaasunik nunat allat isumaqatigiissutaanni pineqartunut tunngasuni nassuiarneqartunik atornerluinaveersaatinniarlugit, aammalu meeqqat stoffenik taamaattunik unioqqutitsisumik tunisassiornermi nioqquteqarnermilu atorneqarnissaat pitsaaliorniarlugu, inatsisiliornikkut, pisortaaffiginninnikkut, isumaginninnikkut ilinniartitaanikkullu iliuussissanut male-ruagassanik, aalajanersaasassapput.

Artikel 34

Naalagaaffiit peqataasut isumagissavaat meeqqap qanorluunniit iliornikkut kinguaassiuutitigut atornerlunneqatsaaliorniarnissaa. Tamanna siunertaralugu naalagaaffiit pingaartumik nammineq naalagaaffisami, naalgaaffiit marluk arlallillu akornini aalajangersarneqartutut iliuusissanut maleruagassat naleqquttut tamaasa tunngavigisassavaat tamatumuuna akornuserniarlugu: meeqqap qanoq-iliornikkulluunniit kinguaassiuutitigut atornerlunneqarnissamut pilerisaarneqarnissaa imaluunniit pinngitsaalineqarnissaa; meeqqat akilersillugit imaluunniit qanorluunniit iliornikkut kinguaassiuutitigut atornerlunniarneqarnissaat; meeqqat pornografimi filmiliornikkut imaluunniit naqiterinikkut atornerlunneqarnissaat.

Artikel 35

Naalagaaffiit peqataasut namminerisatut naalagaaffimmi, naalagaafffiit marluk arlallilluunniit akornini aalajangersaaqatigiinniikkut iliuusissanut maleruagassanik tamanik naleqquttunik aalajangersaasassapput meeqqanik aallarussisarneq, tuniniaasarneq imaluunniit aalajangersumik siunertaqarluni ililuuseqarniarluniluunniit nioqquteqarneq pitsaaliorniarlugit.

Artikel 36

Naalagaaffiit peqataasut meeqqap qanorluunniit iliornikkut meeqqamut namminermut ajoqusiisinnaasumik iluaqutiginiarneqarnissaa akiorniagassaraat.

Artikel 37

Naalagaaffiit peqataasut qularnaassavaat,
(a) meeqqat arlaannaataluunniit naalliutsitaannginnissaa imaluunniit taassumunnga nikanarsaataasumik pineqanngisaannarnissaa. Toqumik pillaasarneq imaluunniit inuuneq naallugu parnaarunneqarnissaq iperagaanissamut periarfissaqartitaanngitsoq eqqartuussutigineqarsinnaassanngillat pinerluutinut inunnit 18-it inorlugit ukiulinnit piliaasunut;
(b) meeqqat arlaannaataluunniit unioqqutitsisumik imaluunniit assigiinngisitsinikkut kiffaanngissusiiagaanginnissaa. Meeqqamik tigusarinninneq, tigummigallagassanngortitsineq imaluunniit parnaarussineq pigaangata inatsisit peqqussutitaat malinneqartassapput, taamalu kingullerpaamik periarfissatut taamaallaat atorneqartariaqarlutik piffissamullu sapinngisamik sivikitsuinnarmut tunngatitatut;
(c) meeqqap kialuunniit kiffaanngissusiiagaasimasup inuppalaartumik aammalu inuttut inunnguutsimiit inniminassuseqarneq ataqqillugu pineqarnissaa, ukiuilu apeqqutaatillugit pisariaqartitsinera pingaartillugu. Meeraq pingaartumik kiffaanngissusiiagaasimasoq inersimasumiit avissaarsimatinneqartassaaq, taamatut avissaarsimatitsineq meeqqamut ajoqutaassangatinneqanngippat, ilaquttaminullu attaviginnittarsinnatitaassaaq allaffigeqatigiittarnertigut tikeraarnertigullu, tamaallaat pissutsinik immikkut ittunik pissutissaqarsimatillugu pinnani; meeqqap kialuunniit kiffaanngissusiiagaasimasup inatsisinik paasisimasalimmik allamilluunniit naleqquttumik piaarnerpaamik ikiortissarsissunneqarsinnaatitaanera aammalu kiffaanngissusiianerup unioqqutitsisumik pisimasinnaanera pillugu eqqartuussivitsigoortumik imaluunniit pisortanut allanut aalajangiisinnaatitaasunut, imminut attuumassuteqanngitsunut aalajangeriiffigisassanngortitsisinnaanera taamalu suliassanik taamatut ittunik tamanik piaarnerpaamik aalajangiisitsiniarsinnaanera.

Artikel 38

1. Naalagaaffiit peqataasut nunat allat inunnik ikiuiniarnikkut inatsisaanni aalajangersakkat, sakkulersornertalimmik eqqissiviilliortoqartillugu atorneqartussat aammalu meeqqamut pingaaruteqartuusut innimigissavaat aammmalu innimigineqarnissaat qularnaarniagassaraat.

2. Naalagaaffiit peqataasut inuit 15-it inorlugit ukiullit akeqqatut pissusilersortuni peqataalinnginnissaat qularnaarniarlugu tamatigut aammassineqarsinnaasunik iliuusissanut maleruagassiussapput.

3. Naalagaaffiit peqataasut sakkulersuuttutut sakkutooqatigiittaminni inunnik 15-it inorlugit ukiulinnik ilassarsiortussaanngillat. Inuit 15-ileereersimasut, sulili 18-iliisimanngitsut akorniniit sakkutooqatigiinnut ilanguttussarsiornerni naalagaaffiit peqataasut ukioqqortunerpaat salliutillugit pissarsiorniartassapput.

4. Sakkulersorluni eqqissiviilliortoqartillugu inuinnarnik sernissuiniarnissamut nunat allat inunnik ikiuiniarnikkut inatsisaat naapertorlugu pisussaaffigisatik malillugit naalagaaffiit peqataasut iliuusissatut naammassineqarsinnaasunik tamanik maleruagassiortassapput meeqqat sakkulersorluni eqqissiviilliornernit attorneqartut illersorneqarlutillu isumagineqarnissaat qularnaarniarlugu.

Artikel 39

Naalagaaffiit peqataasut sutigut tamatigut naleqquttunik iliuusissanut maleruagassiortassapput meeqqap qanoq-iliornikkulluunniit sumiginnagaasimasup, iluaqutiginiagaasimasup imaluunniit atornerlugaasimasup, naalliutsitaasimasup allatulluunniit peqqarniingaartumik inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumilluunniit pineqarsimasup imaluunniit pillagaasimasup sakkulersorluniluunniit eqqissiviilliornerni attorneqarsimasup timikkut tarnikkullu peqqissarneqarnissaanut siuarsaaniutissanik. Taamatut peqqissaaneq inuiaqatigiinnilu inooqataaqqilersitsiniaaneq pisassapput meeqqap peqqissusianut, imminut tatiginerannut inuttullu naleqassusianut siuarsaasussanik avatangiiseqartitsilluni.

Artikel 40

1. Naalagaaffiit peqataasut akuersaarpaat meeqqamut kimulluunniit, pillagaassutaasinnaasumik iliuuseqarsimasutut pasisaasumut imaluunniit pisuusutut paasineqartumut tunngatillugu meeqqap pingaaruteqassutsimut naleqassutsimullu tunngasutigut misigissusaasa siuarsarniarnissaannut, aammalu inuit allat piginnaatitaffiinut tunngavissiisutullu kiffaanngissuseqarsinnaatitaaffiinut innimiginnittussaaneranut nukittorsaatitut, naapertuuttumik pissusilersorfiginnissinnaatitaaneq aammalu meeqqap qassinik ukioqarneranik kiisalu meeqqap inuiaqatigiinni inooqataaqqilersinniarnissaanik taamalu inuiaqatigiinni maligassiuisutut inooqataalersinnaanera ilanngullugit eqqarsaatigalugit.

2. Tamanna siunertaralugu aammalu nunat allamiut inatsisiliaanni aalajangersakkat tamatumunnga tunngasut tunngavigalugit naalagaaffiit peqataasut pingaartumik qularnaarniartassavaat: meeqqat arlaannaataluunniit iliuuseqarsimanerit, atuinngitsuuisimanerit, unioqqutitsinerup piffiani naalagaaffiup nammineq naalagaaffiilluunniit allat inatsisaasigut inerteqqutaasimanngitsut, pissutugalugit pillarneqaataasinnaasumik iliuuseqarsimasutut pasillerneqanngitsaa imaluunniit unnerluutigisaanngitsaa imaluunniit tamatumani pisuusutut naatsorsuunneqanngitsaa; meeqqap kialuunniit pillarneqaataasinnaasumik iliuuseqarsimasutut pasineqartup imaluunniit unnerluutigineqartup minnerpaamik makkunatigut isumannaallisarneqarnissaa:

– pisuussuteqanngitsutut naatsorsuunneqarnissaq, pisuunerup inatsisit naapertorlugit uppernarsineqarsissaata tungaanut;

– unnerluussutigisat imarisaannik piaarnerpaamik toqqaannartumillu ilisimatinneqarnissaq, pisariaqassappat angajoqqaani imaluunniit taakkua sinnerlugit perorsaasigisami aqqutigalugu, aammalu piareersaanermi sassartitaanermilu illersortissamisut inatsisinik paasisimasalimmik allamilluunniit naleqquttumik ikiortissaqarnissaq;

– suliassaq pisortaatitamut aalajangiisinnaatitaasumut, pineqartumut attuumassuteqanngitsumut aammalu namminissarsiunngitsumut imaluunniit eqqartuussivimmut inatsisit naapertorlugit eqqortumik aalajangiiniartarneq malillugu kinguarsaanertaqanngitsumik inatsisinik paasisimasalimmiik imalunniit naleqquttumik siunnersortigisamik allamik najuuttoqartillugu aalajangiiffigitissallugu, taamaasiornissaq meeqqamut ajoqutaassangatinneqanngippat, pingaartumik ukiui imaluunniit atugarisai, angajoqqaavi taakkualuunniit sinnerlugit perorsaasigisaa eqqarsaatigalugit;

– pinngitsaalisaanikkut ilisimannittutut nassuiaasineqanngitsaa imaluunniit pisuunerminik nassuertitannginnissaa; meeqqamut tunngatillugu ilisimannittutut uppernarsaasinnaasut apersorneqarsinnaanissaat aammalu nammineq akisussaaffigisassatut assigiimmillu atugassaqartitaasutut ilisimannittunik aggersaasinnaanissaq killisiusinnaanissarlu;

– meeraq pillarneqaataasinnaasumik iliuuseqarsimasutut naatsorsuunneqassappat, tamanna pillugu aalajangiinermik tamatumalu nassatarisaanik qanorluunniit ittumik pineqaatissiinermik pisortanut aalajangiisinnaatitaasunut qulliunerusunut pineqartumut attuumassuteqanngitsunut namminissarsiunngitsumillu aalajangiisinnaasunut imaluunniit inatsisit tunngavigalugit taamatulli eqqartuussiviusunut ingerlatseqqissinnaanissaq,

- meeqqap oqaatsit atorneqartussat paasisinnaangippagit akeqanngitsumik oqalutsissarsissunnissaa;

- suliassap ingerlanneqarnerani tamarmiusumi ulluinnarni inuunerisami innimigineqartinnissaa.

3. Naalagaaffiit peqataasut nukingiunniarsarissavaat inatsisinik, periaatsinik, pisortanik suliffeqarfinnillu meeqqamut pillarneqaataasinnaasumik iliuuseqarsimasutut pasisaasumut, unnerluutigisaasumut imaluunniit naatsorsuussaasumut immikkut naleqquttunngorsakkanik atuiniarnissaq, ilanngullugit pingaartumik: ukiutigut minnerpaaffiliinissaq, taakku tunngavigalugit meeraq illarneqaataasinnaasumik iliuuseqarsinnaasutut naatsorsuunneqartussaassanani, iliuusissanut maleruagassanik, taakku malillugit taamaasiornissaq naleqquttuusorinarlunilu kissaatiginartillugu meeqqat taamaattut eqqartuussiviit akuliutitinnagit isumagisinnaajumallugit, tamatumani inuttut piginnaatitaaffiit inatsisitigullu isumannaallisaatissat tamakkiisumik innimigineqarnissaat naatsorsuutigalugu.

4. Iliuusissatut maleruagassat assigiinngitsut, soorlu isumaginninnermut, ilitsersorneqarnermut nakkutilliinermullu, siunnersorteqarnermut, misiligutaasumik iperagaagallarnermut, paarineqarnissaq pillugu isumaqatisiissuteqarnermut, atuartitaanermut inuutissariutinullu sammisitaanerusumik ilinniartitaanissanut allatigullu inissiisarfinni inissiinissamut taarsiullugu atorniarneqarsinnaasunut tunngassutillit, atugassiissutigineqassapput qularnaarniarlugu meeqqat imminnut iluaqutaasussat, aammaalu namminneq atugarisaannut pinerluutigisimasaannullu naleqqiullugit naleqquttuusorisat, tunngavigalugit pineqarnissaat.

Artikel 41

Isumaqatigiissummi matumani arlaannaaluunniit aalajangersakkanut meeqqap piginnaatitaaffiisa piviusunngortinniarneranni iluaqusiiniutaasumik sunniuteqassanngilaq makkunanissaaq aalajangersagartaasinnaasunut: naalagaaffiup peqataasup inatsisaani, imaluunniit nunat allat inatsisaanni naalagaffimmut pineqartumut atortuutitaasuni.

Kapitali II

Artikel 42

Naalagaaffiit peqatasut pisussaapput iliuusissatut maleruagassat naleqquttut sunniuteqartullu aqqutigalugit isumaqatigiissummi tunngavigisanik aalajangersakkanillu inersimasunut meeqqanullu nalinginnaasumik ilisimannilersitsinissamut.

Artikel 43

1. Isumaqatigiissut manna naapertorlugu naalagaaffiit peqataasut pisussaaffigilikkaminnik naammassinninniarnissamut sutigut siuariaateqarnerinik misissuinissaq siunertaralugu Meeqqap Piginnaatitaaffii pillugit Komitéliortoqarpoq, suliassanik kinguliini taagorneqartunik suliaqartussamik.

2. Komité taanna inuttaqassaaq immikkut pasisimasalinnik ileqqorissaarniarnerup tungaatigut tusaamaneqarluarlutillu suliassarititaasunik isumaqatigiissummi maani pineqartunik paasisimasaqarluartunik qulinik. Komitémi ilaasortassat naalagaaffiit peqataasut innuttarisamik akorninit qinertassavaat inuttullu piginnaasuseqarnertik tunngavigalugu sulissapput, tamatumani nunap aggornerata naligiissinneqarnissaa aammalu inatsisitigut periaatsit pingaarnerusut pingaartinneqassallutik.

3. Komitép ilaasortai qinerneqartassapput isertortumik taasinikkut inuit naalagaaffinnit peqataasunit siunnersuutigineqartut allattorsimaffiat tunngavigalugu. Naalagaaffiit peqataasut tamarmik immikkut inummik ataatsimik naalagaaffimmi pineqartumi innuttaassuseqartumik siunnersuuteqartarsinnaapput.

4. Komitémut qinersineq siulleq pissaaq isumaqatigiissutip matuma atortuulersinneqarfiata aqaguani tamatumalu kingornagut ukioq ataaseq qaangiukkangat. Qinersinissat ullui tamatigut minnerpaamik qaammatinik 4-nik sioqqullugit Naalagaaffiit Peqatigiit Generalsekretæriat naalagaaffinnut peqataasunut allakkatigut kajumissaaruteqartassaaq qaammatit marluk qaangiutsinnagit Komitémi ilaasortassatut piukkussanik siunnersuuteqaqqusilluni. Generalsekretæri tamatuma kingorna inuit siunnersuutigineqartut tamarmik allattorsimaffianik naqinnerit atorlugit tulleriissaakkamik naalagaaffiit peqataasut siunnersuuteqartuusut ilanngullugit taagorlugit allattuisassaaq, taannalu naalagaaffinnut isumaqatigiissummi matumani peqataasunut nasiuttassallugu.

5. Qinersinerit naalagaaffiit peqataasut, Generalsekretærimit FN-ip pingaarnertut allaffeqarfianut ataatsimiigiaqquneqarsimasut ataatsimiinnerini pisasssapput. Ataatsimiinnerni taamaattuni, aalajangiisinnaassuseqassagaanni naalagaaffiit peqataasut 2/3-iinit peqataafiusariaqartuni, Komitémi inuttassat, amerlanerpaanit taaneqarsimasut aammalu naalagaaffiit peqataasut aallartitaannit najuuttunit taaseqataasimasunillu amerlanerussuteqarluinnartunit taaneqarsimasut, qinerneqassapput.

6. Komitémi ilaasortat ukiuni sisamani atuuttussatut qinerneqartassapput. Qinigaaqqissinnaapput qinigassatut siunnersuutigineqaqqissimagunik. Taamaattorli ilaasortat qinersinermi siullermi qinigaasimasut ilaasa tallimat piffissaq atuuffissaat ukiut marluk qaangiukkaangata naasassaaq; siullermeersumik qinersineqareerniariarpat ilaasortat taakku tallimat ataasimiinermi siulittaasuusup tannermoortitsineratigut toqqartorneqartassapput.

7. Komitémi ilaasortat arlaannik toqusoqarpat, ilaasortaanermiit tunuartoqarpat imaluunniit nalunaartoqarpat allamik pissuteqarluni Komitémi pisussaaffimminik isumaginnissinnaajunnaarsimalluni, taava naalagaaffik peqataasoq pineqartumik qinigassanngortitsisuusimasoq Komitémit allannguuteqartitsisinnaasutut akuerineqarnermigut innuttarisami akornannit immikkut paasisimasalimmik alllamik siunnersuuteqassaaq piffissap sinnerani ilaasortatut sulisussamik.

8. Komitép suleriaasissani nammineerluni aalajangersartassavai.

9. Komité inunnik tatigisatut pisussaaffimminut sinniisussaminik ukiuni marlunni atuuttussanik qinersissaaq.

10. Komitép ataatsimiineri FN-ip pingaarnertut allaffeqarfiani ingerlanneqarajuttarput imaluunniit komitép aalajangiinera malillugu sumiiffimmi allami naleqquttumi. Komité nalinginnaasumik ataatsimiittarpoq ukiumut ataasiarluni. Komitép ataatsimiinnerisa sivisussusissaat naalagaaffinnit isumaqatigiissummi matumani peqataasunit ataasimiissuutigineqarluni aalajangersorneqartassaaq, aammalu pisariaqartinneqartillugu misissuataarneqartassallutik, FN-ip generalforsamlingeqarnerani akuersissutigineqarnissaat naatsorsuutigalugu.

11. Naalagaaffiit Peqatigiit Generalsekretæriat pisriaqatinneqartutut amerlassusilinnik sulisussaqartitsisaaq allatigullu Komité-mut atugassiissalluni, taamaasilluni taanna isumaqatigiissut manna naapertorlugu suliassaminik ingerlassilluarsinnaaqqullugu

12. Generalforsamlingip akuersissuteqarneratigut Komité-mi isumaqatigiissut manna naapertorlugu pilersitani ilaasortat Naalagaaffiit Peqatigiit aningaasaataannit akissarsiaqartitaassapput atugassaatitat patsisissaatitallu generalforsamlingip aalajangigai tunngavigalugit.

Artikel 44

1. Naalagaaffiit peqataasut pisussaapput Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretæriat aqqutigalugu Komitémut tunniussaqartassallutik piginnaatitaaffiit isumaqatigiissummi maani akuersaarneqartut piviusun-

ngortinniarnissaannut sulissuteqarnissat aalajangiiffigisimasatik pillugit, aammalu piginnaatitaaffiit tamakkua atortinneqarneri eqqarsaatigalugit siuariaateqarsimanerit pillugit, nalunaarusianik: isumaqatigiissutip matuma naalagaaffimmi peqataasumi pineqartumi atortuulersinnagit, tamatuma kingorna ukiut tallimassaanni tamani.

2. Nalunaarusiat artikel manna naapertorlugu suliaasut imaqartassapput pissutsinik immaqalu ajornartorsiutinik isumaqatigiissut manna naapertorlugu pisussaaffinnik naammasinninniaanermut sunniuteqarsimasunik. Nalunaarusiat aamma imaqartassapput isumaqatigiissutip nunami pineqartumi atortinniarneqarnerata Komitémit paasilluarneqarnissaanut paasissutissiissutinik naammattunik.

3. Naalagaaffik peqataasoq, Komitémut maani pineqartutut siullermeersumik nalunaarusiaqarsimasoq, nalunaarusiassamini tulliuttuni imikkoortoq 1 (b) naapertorlugu suliaasussani paasissutissanik tunngavissiisunik nalunaarutigineqareersunik nangitseqqittariaqanngilaq.

4. Komitép naalgaaffiit peqatasut qinnuigisinnaavai isumaqatigiissutip naammassiniarnissaa pillugu annerunerusutigut paasissutisseeqqullugit.

5. Komité ukiup ataatsip qaangiunneri tamaasa Det Økonomiske og Sociale Råd aqqutigalugu sulisimanini pillugu Naalagaaffiit Peqatigiit generalforsamlingiannut nalunaarusiaqartassaaq.

6. Naalagaaffiit peqataasut nalunaarusiatik nunaminni kikkunnilluunniit atuarneqarsinnaasussanngortissavaat.

Artikel 45

Isumaqatigiissutip sunniutilimmik naammassiniarneqarnissaa taassumunngalu tunngassutilitsigut nunanik allanik suleqateqarneq siuarsarniarlugu, immikkut kattuffiliat UNICEF allallu Naalagaaffiit Peqatigiit pilersitaat isumaqatigiissummi matumani aalajangersakkat imminnut piginnaatitsissutaasut iluanniissunnaasut pillugit naammassinninniaanissatut iliuusisanik misissuataarinerni allartitaqarsinnaatitaassapput.

Komité immikkut kattuffinnut, UNICEF allallu aalajangiisinnaassusillit, piukkussaminut kajumissarisinnaavoq isumaqatigiissutip suliassaqarfitsigut piginnaatitsissutaateqarfimmikkut naammassinissaa pillugu suliamut paasisimasalittut siunnersuisussanik atugasseeqqullugit.

Komitép imikkut kattuffiliat, UNICEF Nalagaaffiillu Peqatigiit pilersitaat allat kajumissaarsinnavai ingerlatsinissaminnut killissarititaasut iluanni susassaqarfiminni isumaqatigiissutip naammassiniarnera pillugu nalunaarusioqqullugit. Komitép taamaasiornissaq naleqquttuusoriguniuk immikkut kattuffilianut, UNICEF allallu aalajangiisinnaatitaasutut sulialit nassittassavai naalagaffiit peqataasut nlunaarusiaannik tamanik, teknikikkut siunnersorneqarnissamik imaluunniit ikiorneqarnissamik qinnuteqarsimanermik takutitsisumik imalinnik, Komitép qinnutigineqartut imaluunniit pisariaqartitsineq pillugu oqaaseqaataanik siunnersuu-taanilluunniit ilaqartillugit. Komité generalforsamlingimut inassuteqarsinnaavoq generalsekretæri qinnuigineqassasoq meeqqap piginnaatitaaffii pillugit immikkut piukkunnaatillinnik Komitép akiligassaanik misissuisitsisoqassasoq. Komité saqqummiussisinnaavoq paasissutissat isumaqatigiissummi maani artikelit 40 aamma 45 naapertorlugit tigusat tunngavigalugit siunnersuutinik aammalu tamanut tunngassuteqarnerusutigut inassutigisanik. Siunnersuutit tamanullu tunngassuteqarnerusutigut inassutigisat taamaattut naalagaaffinnut peqataasunut attorneqartunut tamanut nassiussuunneqartassapput generalforsamlingimullu nalunaarutigineqartassallutik naalagaffinnit peqataasunit qaaseqaataajunnartunik ilaqartillugit.

Kapitali III

Artikel 46

Isumaqatigiissut manna naalagaaffimmit kimilluunniit atsiorneqarsinnaavoq.

Artikel 47

Isumaqatigiissut manna naalagaafinnit akuersissutigineqarluni atortuulersinneqassaaq. Naalagaaffiit akuersissuteqarlutik atortuulersitsisut atortorisaat Naalagaaffiit Peqatigiit generalsekretærianni toqqorneqassapput.

Artikel 48

Isumaqatigiissut manna naalagaaffinnit tamanit ilanngunniarnermi atortut Naalagaaffiit Peqatigiit Generalsekretærianni toqqorneqassapput.

Artikel 49

1. Isumaqatigiissut manna atortuulissaaq naalagaaffiit akuersissuteqarlutik atortuulersitsinerannit imaluunniit ilanngunniarneranni atortorisat 20.-ssaa ta Naalagaaffiit Peqatigiit Generalsekretærianni ullup toqqorneqarfigisaata qaangiunneratigut ullut 30.-ssaanni.

2. Isumaqatigiissut naalagaaffimmut sumulluunniit, akuersissuteqarluni atortuulersitsinermi ilanngunnermiluunniit atortorisat 20.-ssaata toqqorneqareernerata tigut isumaqatigiissummut matumunnga akuersissutiginnittumut imaluunniit ilannguttumut atuutilissaaq naalagaaffiup nammineq akuersissutiginninnermini imaluunniit ilanngunniarnermini atortorisami toqqorneqareernerisigut ullut 30.-ssaanni.

Artikel 50

1. Naalagaaffik peqataasoq sunaluunniit isumaqatigiissummut allannguutissanik siunnersuuteqarsinnaavoq taakkulu Naalagaaffiit Peqatigiit Generalsekretæriannut nassiunneqartassapput. Generalsekretærip tamatuma kingornagut allannguutissatut siunnersuutit naalagaaffinnut peqataasunut nassiutissavai qinnuigalugillu naalagaaffiit peqataasut siunnersuutit sammiumallugit aammalu taasissutigiumallugit ataatsimeersuariartoqquneqarnissamik kissaateqarnerlutik nalunaaqqullugit. Naalagaaffiit peqataasut minnerpaamik pingajorarterutaasa allannguutissatut siunnersuutinik taaamaatunik ulloq nassitsiviusoq qaammatinik sisamanik kingoqqullugu ataatsimeersuartoqarnissaamik kissateqassappata, taava Generalsekretæri Naalagaaffiit Peqatigiit isumagisassaannik ataatsimeersuariaqqusissaaq. Allanguutissat suulluunniit naalgaaffinnit peqataasunit ataatsimeersuarnermi najuuttunit taasisunillu amerlanerusunit akuersissutigineqartut Naalagaaffiit Peqatigiit generalforsamlingianut saqqummiunneqassaapput akuersissutigisassanngorlugit.

2. Allanguutissatut siunnersuutit, artikelip matuma immikkoortuani 1-imi pineqartut naapertorlugit akuersissutigineqartoq atortuulersinneqassaaq Naalagaaffiit Peqatigiit generalforsamlingianit akuersissutigineqaruni aammalu naalagaaffinnit peqataasunit 2/3-mik amerlanerussutilinnit akuersissutigineqarsimaguni.

3. Allannguut atortuulersinneqareeruni naalagaaffinnit peqataasunit akuersissutiginnittuusunit pingitsoorani malinneqartussanngussaaq, naalagaaffiit peqataasut allat isumaqatigiissummi maani aalajangersakkanik immaqalu siusinnerusukkut allannguutaareersimasunik akuersissutigereersimasaminnik malinnittuartussaatillugit.

Artikel 51

1. Naalagaaffiit peqatigiit generalsekretæriata pissavai allannguutissat oqaasertai aammalu piffissami atortussanngortitsilluni akuersissuteqarfiusumi imaluunniit ilannguffiusumi naalagaaffinnut allannguutissanik pisimasunut tamanut nassiutissavai.

2. Allannguutissaq isumaqatiissutip matuma anguniagaanut siunertaanullu naapertuutinngilluinnartoq akuersissutigineqassanngilaq.

3. Allannguutissat qanoq-ilisukkulluunniit tunuartinniarneqarsinnaapput tamatuminnga Naalagaaffiit Peqatigiit Generalsekretæriannut nalunaaruteqarnikkut, taassuma nalunaarut tigoreeruniuk tunuartitsineq naalagaaffinnut tamanut nalunaarutigissallugu. Nalunaarut taamaattoq atortuulissaaq ullormi Generalsekretærimit tiguneqarfigisamini.

Artikel 52

Naalagaaffiup peqataasup isumaqatigiissut manna atorunnaarsinniarsinnaavaa Naalagaffiit Peqatigiit Generalsekretæriannut allakkatigut nalunaaruteqarnikkut. Atorunnaarsitsineq atuutilissaaq ullormit Generalsekretærip atorunnaarsitsiniarnermik tigusiffianiit ukioq ataaseq qaangiuppat.

Artikel 53

Naalagaaffiit Peqatigiit Generalsekretæriat isumaqatigiissummik matuminnga toqqortarinnittussatut toqqagaavoq.

Artikel 54

Isumaqatigiissutip matuma allassimaqqaarnera, araberisut, kineserisut, tuluttut, franskisut, russisut spaniamiutullu oqaasertamigut assigiimmik atuussinnaassusulik, Naalagaaffiit Peqatigiit Generalsekretærianni toqqortarineqassaaq.

Tamatumunnga uppernarsaatitut ataani atsiortut taamaasiornissamut naalagaaffimmi attavigissaminni naalakkersuisuniit immikkut piginnaatitaasut isumaqatigiissut manna atsiorpaat.

Konvention om barnets rettigheder

PRÆAMBEL

De i denne konvention deltagende stater, som

finder – i overensstemmelse med de i De Forenede Nationers Pagt erklærede principper – at anerkendelsen af menneskets naturlige værdighed og af hele menneskehedens lige og umistelige rettigheder danner grundlaget for frihed, retfærdighed og fred i verden,

tager hensyn til, at alle De Forenede Nationers folk i Pagten har bekræftet deres tro på grundlæggende menne-
skerettigheder og på menneskets personlige værdighed og værdi og har besluttet at fremme sociale fremskridt og bedre levestandarder i større frihed,

anerkender, at De Forenede Nationer i Verdenserklæringen om Menneskerettigheder (Generalforsamlingsresolution 217A (III)) og i de internationale konventioner om menneskerettigheder (Generalforsamlingsresolution 2200A (XXI), bilag) har erklæret og er blevet enige om, at enhver er berettiget til alle de rettigheder og friheder, der er indeholdt deri, uden forskelsbehandling af nogen art, herunder som følge af race, hudfarve, køn, sprog, religion, politisk eller anden anskuelse, national eller social herkomst, formueforhold, fødsel eller anden stilling.

erindrer om, at De Forenede Nationer i Verdenserklæringen om Menneskerettigheder har udtalt, at børn har ret til særlig omsorg og bistand,

er overbeviste om, at familien som den grundlæggende enhed i samfundet og naturlige ramme for alle sine medlemmers og særligt børns vækst og trivsel bør gives den nødvendige beskyttelse og hjælp, således at den fuldt ud kan påtage sig sine forpligtelser i samfundet,

anerkender, at barnet med henblik på fuld og harmonisk udvikling af sin personlighed bør vokse op i et familiemiljø, i en atmosfære af glæde, kærlighed og forståelse,

finder, at barnet fuldt ud bør forberedes til at leve sit eget liv i samfundet og opdrages i lyset af de idealer, der er udtrykt i De Forenede Nationers Pagt, og særligt i en atmosfære af fred, værdighed, tolerance, frihed, lighed og solidaritet,

tager hensyn til, at behovet for at yde barnet særlig omsorg er blevet fastslået i Genève-Erklæringen af 1924 om Barnets Rettigheder og i Erklæringen om Barnets Rettigheder vedtaget af De Forenede Nationer i 1959 (Generalforsamlingsresolution 1386 (XIV)) og anerkendt i Verdenserklæringen om Menneskerettigheder, i Den Internationale Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder (især i artiklerne 23 og 24), i Den Internationale Konvention om Økonomiske, Sociale og Kulturelle Rettigheder (især i artikel 10) og i vedtægterne og

relevante dokumenter for særorganisationer og internationale organisationer, der tager sig af børns velfærd,

tager hensyn til – som angivet i Erklæringen om Barnets Rettigheder vedtaget af De Forenede Nationers Generalforsamling den 20. november 1959 – at barnet som følge af sin fysiske og psykiske umodenhed, har behov for særlig beskyttelse og omsorg, herunder passende juridisk beskyttelse, både før og efter fødslen,

erindrer om bestemmelserne i Erklæringen om Sociale og Juridiske Principper for Beskyttelse af Børns Velfærd med Særligt Henblik på Anbringelse i Pleje og Adoption på Nationalt eller Internationalt Plan (Generalforsamlingsresolution 41/85 af 3. december 1986), De Forenede Nationers Standardminimumsregler for Retspleje over for Mindreårige (Beijing-reglerne) (Generalforsamlingsresolution 40/33 af 29. november 1985) og Erklæringen om Beskyttelse af Kvinder og Børn i Nødsituationer og Under Væbnet Konflikt (Generalforsamlingsresolution 3318 (XXIX) af 14. december 1975),

anerkender, at der i alle lande i verden er børn, der lever under særligt vanskelige forhold, og at sådanne børn kræver særlig hensyntagen,

tager behørigt hensyn til betydningen af hvert folks traditioner og kulturelle værdier med henblik på barnets beskyttelse og harmoniske udvikling,

anerkender betydningen af internationalt samarbejde for at forbedre børns levevilkår i alle lande, særligt i udviklingslandene,

er blevet enige om følgende:

KAPITEL 1

Artikel 1
I denne konvention forstås ved et barn ethvert menneske under 18 år, medmindre barnet bliver myndigt tidligere efter den lov, der gælder for barnet.

Artikel 2
Deltagerstaterne skal respektere og sikre de rettigheder, der er fastsat i denne konvention, for ethvert barn inden for deres jurisdiktion, uden forskelsbehandling af nogen art og uden hensyn til barnets eller dettes forældres eller værges race, hudfarve, køn, sprog, religion, politiske eller anden anskuelse, national, etnisk eller social oprindelse, formueforhold, handicap, fødsel eller anden stilling. Deltagerstaterne skal træffe alle passende forholdsregler for at sikre, at barnet beskyttes mod alle former for forskelsbehandling eller straf på grund af barnets forældres, værges eller familiemedlemmers stilling, virksomhed, udtrykte anskuelser eller tro.

Artikel 3
I alle foranstaltninger vedrørende børn, hvad enten disse udøves af offentlige eller private institutioner for socialt velfærd, domstole, forvaltningsmyndigheder eller lovgivende organer, skal barnets tarv komme i første række. Deltagerstaterne påtager sig at sikre barnet den beskyttelse og omsorg, der er nødvendig for dettes trivsel under hensyntagen til de rettigheder og pligter, der gælder for barnets forældre, værge eller andre personer med juridisk ansvar for barnet, og skal med henblik herpå træffe alle passende lovgivningsmæssige og administrative forholdsregler. Deltagerstaterne skal sikre, at institutioner, tjenester og organer med ansvar for omsorg for eller beskyttelse af børn skal være i overensstemmelse med de standarder, der er fastsat af kompetente myndigheder, særligt med hensyn til sikkerhed, sundhed, personalets antal og egnethed samt sagkyndigt tilsyn.

Artikel 4
Deltagerstaterne skal gennemføre al passende lovgivning samt administrative og andre forholdsregler til gennemførelsen af de i denne konvention anerkendte rettigheder. Med hensyn til økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder skal deltagerstaterne gennemføre sådanne forholdsregler, i videst muligt omfang inden for de ressourcer, der er til rådighed, og, hvor der er behov for det, inden for rammerne af internationalt samarbejde.

Artikel 5
Deltagerstaterne skal respektere det ansvar og de rettigheder og pligter, som forældrene har, eller, hvor dette finder anvendelse, tilsvarende ansvar, rettigheder og pligter for så vidt angår medlemmerne af den udvidede familie eller samfundet i overensstemmelse med stedlig sædvane, samt værger eller andre personer med juridisk ansvar for barnet, til på en måde, der svarer til den løbende udvikling af barnets evner, at yde passende vejledning og støtte til barnet i udøvelsen af rettighederne anerkendt i denne konvention.

Artikel 6
Deltagerstaterne anerkender, at ethvert barn har en naturlig ret til livet. Deltagerstaterne skal i videst muligt omfang sikre barnets overlevelse og udvikling.

Artikel 7
Barnet skal registreres umiddelbart efter fødslen og skal fra fødslen have ret til et navn, ret til at opnå et statsborgerskab og, så vidt muligt, ret til at kende og blive passet af sine forældre. Deltagerstaterne skal sikre gennemførelsen af disse rettigheder i overensstemmelse med deres nationale lovgivning og deres forpligtelser ifølge de relevante internationale instrumenter på dette område, især hvis barnet ellers ville blive statsløs.

Artikel 8
Deltagerstaterne påtager sig at respektere barnets ret til at bevare sin identitet, herunder statsborgerskab, navn og familieforhold, som anerkendt af loven og uden ulovlig indblanding. Hvis et barn ulovligt berøves en del af eller hele sin identitet, skal deltagerstaterne yde passende bistand og beskyttelse med henblik på hurtigt at genoprette barnets identitet.

Artikel 9
Deltagerstaterne skal sikre, at barnet ikke adskilles fra sine forældre mod deres vilje, undtagen når kompetente myndigheder, hvis afgørelser er undergivet retlig prøvelse, i overensstemmelse med gældende lov og praksis bestemmer, at en sådan adskillelse er nødvendig af hensyn til barnets tarv. En sådan beslutning kan være nødvendig i særlige tilfælde, f.eks. ved forældres misbrug eller vanrøgt af barnet, eller hvor forældrene lever adskilt og der skal træffes beslutning om barnets bopæl. I behandlingen af enhver sag i medfør af stykke 1 skal alle interesserede parter gives mulighed for at deltage i sagsbehandlingen og fremføre deres synspunkter. Deltagerstaterne skal respektere retten for et barn, der er adskilt fra den ene eller begge forældre, til at opret holde regelmæssig personlig forbindelse og direkte kontakt med begge forældre, undtagen hvis dette strider mod barnets tarv.
Hvor en sådan adskillelse er en følge af en handling iværksat af en deltagerstat, såsom tilbageholdelse, fængsling, udvisning, forvisning eller død (herunder dødsfald af en hvilken som helst årsag, mens personen er i statens varetægt) af den ene eller begge forældre eller af barnet, skal deltagerstaten efter anmodning give forældrene, barnet eller om nødvendigt et andet medlem af familien de væsentlige oplysninger om, hvor den eller de fraværende medlemmer af familien befinder sig, medmindre afgivelsen af oplysningerne ville være skadelig for barnets velfærd. Deltagerstaterne skal desuden sikre, at fremsættelsen af en sådan anmodning ikke i sig selv medfører skadelige følger for vedkommende person eller personer.

Artikel 10
I overensstemmelse med deltagerstaternes forpligtelse i henhold til artikel 9, stk. 1, skal ansøgninger fra et barn eller dettes forældre om indrejse i eller udrejse fra en deltagende stat med henblik på familiesammenføring behandles på en positiv, human og hurtig måde af deltagerstaterne. Deltagerstaterne skal endvidere sikre, at indgivelse af en sådan ansøgning ikke medfører negative virkninger for ansøgere og deres familiemedlemmer. Et barn, hvis forældre har fast bopæl i forskellige stater, skal have ret til, undtagen under særlige omstændigheder, regelmæssigt at have personlig forbindelse og direkte kontakt med begge forældre. Med henblik herpå og i overensstemmelse med deres forpligtelser i medfør af artikel 9, stk. 1 skal deltagerstaterne respektere barnets og dets forældres ret til at forlade et hvilket som helst land, herunder deres eget, og til at indrejse i deres eget land. Retten til at forlade et hvilket som helst land skal kun underkastes sådanne begrænsninger, som er fastsat ved lov, og som er nødvendige for at beskytte den nationale sikkerhed, den offentlige orden (ordre public), folkesundheden eller sædeligheden, eller andre personers rettigheder og friheder, og som er i overensstemmelse med de øvrige rettigheder, der er anerkendt i denne konvention.

Artikel 11
Deltagerstaterne skal træffe forholdsregler til at bekæmpe børns ulovlige fjernelse til og manglende tilbagevenden fra udlandet. Med henblik herpå skal deltagerstaterne fremme indgåelse af bilaterale og multilaterale aftaler eller tiltrædelse af eksisterende aftaler.

Artikel 12
Deltagerstaterne skal sikre et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet; barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed. Med henblik herpå skal barnet især gives mulighed for at udtale sig i enhver behandling ved dømmende myndighed eller forvaltningsmyndighed af sager, der vedrører barnet, enten direkte eller gennem en repræsentant eller et passende organ i overensstemmelse med de i national ret foreskrevne fremgangsmåder.

Artikel 13
Barnet skal have ytringsfrihed; denne ret omfatter frihed til uanset territoriale grænser at søge, modtage og videregive oplysninger og tanker af enhver art, enten mundtligt, skriftligt eller på tryk i form af kunst eller gennem en hvilken som helst anden udtryksmåde, barnet måtte vælge. Udøvelsen af denne ret kan underkastes visse begrænsninger, men kun sådanne som følger af lovgivningen, og som er nødvendige: af hensyn til andres rettigheder eller omdømme; eller til beskyttelse af national sikkerhed, offentlig orden (ordre public), folkesundhed eller sædelighed.

Artikel 14
Deltagerstaterne skal respektere barnets ret til tankefrihed, samvittigheds- og religionsfrihed. Deltagerstaterne skal respektere rettigheder og pligter for forældrene, og i påkommende tilfælde værger, til på en måde, der svarer til barnets gradvise udvikling af dets evner, at give retningslinier til barnet med henblik på udøvelsen af dets ret. Frihed til at udøve sin religion eller overbevisning kan kun underkastes sådanne begrænsninger, som er foreskrevet ved lov, og som er nødvendige for at beskytte den offentlige sikkerhed, orden, folkesundheden, sædeligheden, eller andre menneskers grundlæggende rettigheder og friheder.

Artikel 15
Deltagerstaterne anerkender barnets ret til foreningsfrihed og dets frihed til at deltage i fredelige forsamlinger. Udøvelsen af disse rettigheder må ikke underkastes andre indskrænkninger end sådanne, som er foreskrevet ved lov, og som er nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale eller offentlige sikkerhed, den offentlige orden (ordre public), beskyttelse af folkesundheden eller sædeligheden eller beskyttelse af andres rettigheder og friheder.

Artikel 16
Intet barn må udsættes for vilkårlig eller ulovlig indblanding i sit privat- og familieliv, sit hjem eller sin brevveksling, eller ulovlige angreb på sin ære eller sit omdømme. Barnet har ret til lovens beskyttelse mod sådan indblanding eller sådanne angreb.

Artikel 17
Deltagerstaterne erkender massemediernes vigtige rolle og skal sikre, at barnet har adgang til information og materiale fra forskellige nationale og internationale kilder, særligt sådanne, hvis formål er at fremme barnets sociale, åndelige og moralske velfærd og fysiske og psykiske sundhed. Med henblik herpå skal deltagerstaterne: tilskynde massemedierne til at udbrede information og materiale, der er af social og kulturel værdi for barnet og i overensstemmelse med ånden i artikel 29; tilskynde til internationalt samarbejde om produktion, udveksling og spredning af sådan oplysning og materiale fra forskellige kulturelle, nationale og internationale kilder; tilskynde til produktion og udbredelse af børnebøger; tilskynde massemedierne til at tage særligt hensyn til de sproglige behov hos børn, der tilhører et mindretal eller en urbefolkning; tilskynde til udvikling af passende retningslinier for beskyttelse af barnet mod oplysning og materiale, der skader dets velfærd, jf. bestemmelserne i artikel 13 og 18.

Artikel 18
Deltagerstaterne skal bestræbe sig på at sikre anerkendelse af princippet om, at begge forældre har fælles ansvar for barnets opdragelse og udvikling. Forældrene, eller i givet fald værgen, har hovedansvaret for barnets opdragelse og udvikling. Barnets tarv skal for dem komme i første række. Med henblik på at sikre og fremme de rettigheder, der er indeholdt i denne konvention, skal deltagerstaterne yde passende bistand til forældre og værger ved disses udførelse af deres pligter som opdragere af børn og skal sikre udviklingen af institutioner, ordninger og tjenesteydelser til omsorg for børn. Deltagerstaterne skal træffe alle passende forholdsregler for at sikre, at børn af arbejdende forældre har ret til at nyde godt af omsorgsforanstaltninger for børn, som de er berettigede til.

Artikel 19
Deltagerstaterne skal træffe alle passende lovgivningsmæssige, administrative, sociale og uddannelsesmæssige forholdsregler til beskyttelse af barnet mod alle former for fysisk eller psykisk vold, skade eller misbrug, vanrøgt eller forsømmelig behandling, mishandling eller udnyttelse, herunder seksuel misbrug, medens barnet er i forældrenes, værgens eller andre personers varetægt. Sådanne beskyttende foranstaltninger bør i passende omfang omfatte virkningsfulde retningslinier, såvel for udformning af sociale programmer, der kan yde den nødvendige støtte til barnet og til dem, der har barnet i deres varetægt, som til andre former for forebyggelse og identifikation, rapportering, henvisning, undersøgelse, behandling og opfølgning af tilfælde af børnemishandling som beskrevet ovenfor og om nødvendigt til retsforfølgelse.

Artikel 20
Et barn, der midlertidigt eller konstant er afskåret fra sine familiemæssige omgivelser eller som af hensyn til sit eget bedste ikke kan tillades at forblive i disse omgivelser, har ret til særlig beskyttelse og bistand fra statens side. Deltagerstaterne skal i overensstemmelse med deres nationale ret sikre alternativ omsorg for et sådant barn. Sådan omsorg kan blandt andet omfatte anbringelse i pleje, Kafalah efter islamisk ret, adoption eller om nødvendigt anbringelse i passende børneinstitutioner. Ved overvejelse af mulige løsninger skal der tages tilbørligt hensyn til ønskeligheden af sammenhæng i et barns opvækst og til barnets etniske, religiøse, kulturelle og sproglige baggrund.

Artikel 21
De deltagerstater, der anerkender og/eller tillader adoption, skal sikre, at barnets tarv skal være af altafgørende betydning og skal: sikre, at adoptionen af barnet kun kan godkendes af kompetente myndigheder, der er i overensstemmelse med gældende ret og praksis og på grundlag af alle relevante og pålidelige oplysninger afgør, at adoption er tilladelig i betragtning af barnets stilling i forhold til forældre, pårørende og værger, og at, om nødvendigt, personer, der berøres, på oplyst grundlag har meddelt deres indforståelse med adoptionen på baggrund af den fornødne rådgivning; anerkende, at international adoption kan overvejes som en alternativ måde at drage omsorg for et barn på, hvis barnet ikke kan anbringes i pleje eller i adoption hos en familie, eller der ikke på anden passende måde kan drages omsorg for barnet i dets hjemland; sikre, at vedkommende barn ved international adoption nyder beskyttelse efter regler svarende til dem, der gælder for national adoption; i tilfælde af international adoption, tage alle passende forholdsregler for at sikre, at anbringelsen ikke fører til upassende økonomisk gevinst for dem, der har medvirket ved adoptionen; fremme, hvor det er hensigtsmæssigt, formålene med denne artikel ved indgåelse af bilaterale eller multilaterale ordninger eller aftaler og tilstræbe inden for disse rammer at sikre, at anbringelsen af barnet i et andet land sker gennem ansvarlige myndigheder eller organer.

Artikel 22
Deltagerstaterne skal tage passende forholdsregler til at sikre, at et barn, som søger flygtningestatus, eller som anses som flygtning i overensstemmelse med gældende international eller national ret og praksis, uanset om det kommer alene eller er ledsaget af sine forældre eller af en anden person, får passende beskyttelse og humanitær bistand og nyder de rettigheder, som er angivet i denne konvention og i andre internationale instrumenter vedrørende menneskerettigheder eller humanitære forhold, hvori den pågældende stat deltager. Med dette for øje skal deltagerstaterne i det omfang, de anser det for passende, samarbejde om enhver bestræbelse udfoldet af De Forenede Nationer og andre ansvarlige mellemstatslige organisationer eller private organisationer, der samarbejder med De Forenede Nationer, med henblik på at beskytte og bistå et sådant barn og på at spore forældrene eller andre med lemmer af familien til ethvert barn, der er flygtning, med det formål at opnå de oplysninger, der er nødvendige for at barnet skal kunne genforenes med sin familie. Såfremt ingen af forældrene eller andre familiemedlemmer kan findes, skal barnet nyde samme beskyttelse som ethvert andet barn, der permanent eller midlertidigt er afskåret fra sine familiemæssige omgivelser uanset årsagen, i overensstemmelse med denne konvention.

Artikel 23
Deltagerstaterne anerkender, at et psykisk eller fysisk handicappet barn bør have et indholdsrigt og menneskeværdigt liv under forhold, der sikrer værdighed, fremmer selvtilliden og medvirker til barnets aktive deltagelse i samfundslivet. Deltagerstaterne anerkender det handicappede barns ret til særlig omsorg og skal inden for rammerne af de midler, der er til rådighed, arbejde for at sikre det berettigede barn og dem, der er ansvarlige for dets omsorg, bistand, hvorom der er indgivet ansøgning, og som er rimelig under hensyn til barnets tilstand og til omstændighederne for forældrene eller andre, der passer barnet. I erkendelse af et handicappet barns særlige behov skal bistand, der ydes i henhold i stk. 2, være gratis, når dette er muligt, idet der tages hensyn til forældrenes økonomiske formåen eller den økonomiske formåen hos andre, der passer barnet, og skal udformes med henblik på at sikre, at det handicappede barn har fuld adgang til og modtager undervisning, uddannelse, sundhedspleje, revalidering, forberedelse til arbejdslivet og muligheder for fritidsaktiviteter, alt på en måde, der bedst muligt fremmer barnets sociale tilpasning og personlige udvikling, herunder dets kulturelle og åndelige udvikling. Deltagerstaterne skal i det internationale samarbejdes ånd fremme udveksling af passende information om forebyggende sundhedspleje og medicinsk, psykologisk og funktionel behandling af handicappede børn, herunder spredning af og adgang til information om former for revalidering, undervisning og erhvervsvejledning, med henblik på at gøre det muligt for deltagerstaterne at forbedre deres formåen og kunnen og at udvide deres erfaring på disse områder. I den henseende skal der tages særligt hensyn til udviklingslandenes behov.

Artikel 24
Deltagerstaterne anerkender barnets ret til at nyde den højest opnåelige sundhedstilstand, adgang til at få sygdomsbehandling og genoprettelse af helbredet. Deltagende stater skal stræbe mod at sikre, at intet barn fratages sin ret til adgang til at opnå sådan behandling og pleje. Deltagerstaterne skal arbejde for fuld gennemførelse af denne ret og især tage passende forholdsregler for: at formindske spædbørns- og børnedødeligheden; at sikre ydelsen af nødvendig lægelig bistand og sundhedspleje til alle børn med særlig vægt på udvikling af den primære sundhedspleje; at bekæmpe sygdom og underernæring, herunder inden for rammerne af den primære sundhedspleje, blandt andet ved anvendelse af let tilgængelig teknologi og gennem ydelse af tilstrækkelig og nærende mad og rent drikkevand under hensyntagen til de farer og risici, der er knyttet til forurening af miljøet; at sikre kvinder passende svangerskabs- og barselspleje; at sikre, at alle grupper i samfundet, særligt forældre og børn, oplyses om og har adgang til undervisning og støttes i brugen af grundlæggende viden om børns sundhed og ernæring; fordelene ved amning, hygiejne og rengøring af omgivelserne og forebyggelse af uheld; at udvikle forebyggende sundhedspleje, rådgivning af forældre, samt undervisning og bistand i forbindelse med familieplanlægning. Deltagerstaterne skal tage alle effektive og passende forholdsregler med henblik på afskaffelse af traditionsbundne ritualer, som er skadelige for børns sundhed. Deltagerstaterne forpligter sig til at fremme og opmuntre internationalt samarbejde med henblik på gradvis at opnå fuldstændig gennemførelse af den i denne artikel anerkendte ret. I denne henseende skal der tages særligt hensyn til udviklingslandenes behov.

Artikel 25
Deltagerstaterne anerkender retten for et barn, der af de ansvarlige myndigheder er blevet anbragt for at få pleje, beskyttelse eller behandling af hensyn til sin fysiske eller psykiske sundhed, til periodisk gennemgang af den behandling, som barnet får, og af alle andre omstændigheder vedrørende dets anbringelse.

Artikel 26
Deltagerstaterne skal anerkende ethvert barns ret til at nyde godt af social sikkerhed, herunder social forskning, og skal tage de nødvendige forholdsregler for at opnå uindskrænket opnåelse af denne ret i overensstemmelse med national ret. Hvor det er hensigtsmæssigt bør bistanden ydes under hensyn-tagen til de forhåndenværende midler og omstændighederne, for barnet og de personer, der har ansvaret for barnets underhold, og til enhver anden omstændighed af betydning for en bistandsansøgning indgivet af barnet eller på dettes vegne.

Artikel 27
Deltagerstaterne anerkender ethvert barns ret til den levestandard, der kræves for barnets fysiske, psykiske, åndelige, moralske og sociale udvikling. Forældrene eller andre med ansvar for barnet har hovedansvaret for efter evne og økonomisk formåen at sikre de levevilkår, der er nødvendige for barnets udvikling. Deltagerstaterne skal i overensstemmelse med nationale forhold og inden for deres evner og økonomiske muligheder træffe passende forholdsregler for at bistå forældre og andre med ansvar for barnet med at gennemføre denne ret og skal i tilfælde af behov derfor yde materiel bistand og udarbejde støtteprogrammer, især med hensyn til ernæring, beklædning og bolig. Deltagerstaterne skal træffe alle passende forholdsregler til at sikre inddrivelse af underholdsbidrag til barnet fra forældrene eller andre personer med økonomisk ansvar for barnet, både i deltagerstaten og i udlandet. Især i tilfælde, hvor den person, der har det økonomiske ansvar for barnet er bosat i en anden stat end barnet, skal deltagerstaterne fremme tilslutning til internationale aftaler eller til indgåelse af sådanne aftaler samt indføre andre passende ordninger.

Artikel 28
Deltagerstaterne anerkender barnets ret til uddannelse, og med henblik på gradvis at opnå denne ret og på grundlag af ligestillingsprincippet skal de især: gøre grunduddannelse tvungen og gratis tilgængelig for alle; opmuntre udviklingen af forskellige former for uddannelse, der følger efter grunduddannelsen, herunder almindelig og faglig uddannelse, gøre disse tilgængelige og opnåelige for ethvert barn og træffe passende forholdsregler, såsom indførelse af gratis uddannelse og

tilbud om økonomisk bistand i trangstilfælde; gøre højere uddannelse opnåelig for alle inden for rammerne af deres evner og med alle passende midler; gøre studievejledning og erhvervsvejledning tilgængelig og opnåelig for alle børn; træffe forholdsregler for at opmuntre regelmæssig deltagelse i skolegang og begrænse frafald. Deltagerstaterne skal træffe alle passende forholdsregler for at sikre, at disciplinen i skolen administreres på en måde, der tilgodeser barnets værdighed som menneske og er i overensstemmelse med denne konvention. Deltagerstaterne skal fremme og støtte internationalt samarbejde om uddannelsesspørgsmål, især med henblik på at bidrage til afskaffelse af uvidenhed og analfabetisme overalt i verden og lette adgangen til videnskabelig og teknisk viden og moderne undervisningsmetoder. I denne henseende skal der tages særligt hensyn til udviklingslandenes behov.

Artikel 29
Deltagerstaterne er enige om, at uddannelsen af barnet skal have til hensigt at udvikle barnets muligheder i relation til personlighed, evner og psykiske og fysiske formåen fuldt ud; udvikle respekt for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder og for de principper, der er nedfældet i De Forenede Nationers Pagt; udvikle respekt for barnets forældre, dets egen kulturelle identitet, sprog og værdier, og for de nationale værdier i det land, hvor barnet er bosat, og i landet, hvorfra barnet oprindeligt stammer og for kulturer, der adskiller sig fra barnets egen kultur; forberede barnet til et ansvarligt liv i et frit samfund i en ånd af forståelse, fred, tolerance, ligestilling af kønnene og venskab mellem alle folk, etniske, nationale og religiøse grupper og personer, som tilhører urbefolkninger; udvikle respekt for det naturlige miljø. Ingen del af denne artikel eller artikel 28 må fortolkes som indblanding i enkeltpersoners eller organisationers frihed til at oprette og lede undervisningsinstitutioner. Der skal dog til enhver tid tages hensyn til de i denne artikels stykke 1 fastslåede principper samt til kravene om, at uddannelse i sådanne institutioner opfylder de af staten foreskrevne minimumsregler.

Artikel 30
I stater, hvor der er etniske, religiøse eller sproglige mindretal eller personer tilhørende urbefolkninger, skal et barn, der tilhører et sådant mindretal eller en sådan urbefolkning, ikke nægtes retten til i fællesskab med andre medlemmer af sin gruppe, at udøve sin egen kultur, at bekende sig til og udøve sin egen religion eller at bruge sit eget sprog.

Artikel 31
Deltagerstaterne anerkender barnets ret til hvile og fritid, til at lege og dyrke fritidsinteresser, som er passende for barnets alder, og til frit at deltage i det kulturelle og kunstneriske liv. Deltagerstaterne skal respektere og fremme barnets ret til fuld deltagelse i det kulturelle og kunstneriske liv og skal opmuntre til, at der stilles passende og lige muligheder til rådighed for kulturel, kunstnerisk, fritidspræget og rekreativ udfoldelse.

Artikel 32
Deltagerstaterne anerkender barnets ret til beskyttelse mod økonomisk udnyttelse og mod at skulle udføre arbejde, som kan være farligt, gribe ind i barnets uddannelse, eller skade barnets sundhed eller dets fysiske, psykiske, åndelige, moralske eller sociale udvikling. Deltagerstaterne skal træffe lovgivnings-mæssige, administrative, sociale og uddannelsesmæssige foranstaltninger for at sikre gennemførelsen af denne artikel. Med henblik herpå og under hensyn til vedkommende bestemmelser i andre internationale instrumenter, skal deltagerstaterne især: fastsætte en minimumsalder eller minimumsaldre for adgang til ansættelse; fastsætte en passende regulering af arbejdstider og arbejdsvilkår, og fastsætte passende straf eller andre sanktioner for at sikre effektiv håndhævelse af denne artikel.

Artikel 33
Deltagerstaterne skal træffe alle passende forholdsregler, herunder lovgivningsmæssige, administrative, sociale og uddannelsesmæssige forholdsregler for at beskytte børn mod ulovlig brug af narkotika og psykotrope stoffer som defineret i vedkommende internationale traktater, og til at forebygge, at børn anvendes til ulovlig produktion af og handel med sådanne stoffer.

Artikel 34
Deltagerstaterne påtager sig at beskytte barnet mod alle stoffer for seksuel udnyttelse og seksuel misbrug. Med henblik herpå skal deltagerstaterne især tage alle passende nationale, bilaterale og multilaterale forholdsregler for at forhindre: at et barn overtales eller tvinges til at deltage i nogen form for ulovlig seksuel aktivitet; at børn udnyttes til prostitution eller andre former for ulovlig seksuel aktivitet; at børn udnyttes i pornografiske forestillinger og materialer.

Artikel 35
Deltagerstaterne skal træffe alle passende nationale, bilaterale og multilaterale forholdsregler med henblik på at forebygge bortførelse, salg eller handel med børn til noget formål og i nogen form.

Artikel 36
Deltagerstaterne skal beskytte barnet mod alle andre former for udnyttelse, der på nogen måde kan skade barnet.

Artikel 37
Deltagerstaterne skal sikre, at: intet barn gøres til genstand for tortur eller anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf. Hverken dødsstraf eller fængsel på livstid uden mulighed for løsladelse skal kunne idømmes for forbrydelser begået af personer under 18 år; intet barn ulovligt eller vilkårligt berøves sin frihed. Anholdelse, tilbageholdelse eller fængsling af et barn skal følge lovens forskrifter og må kun bruges som en sidste udvej og for det kortest mulige passende tidsrum; ethvert barn, der er berøvet friheden, behandles menneskeligt og med respekt for menneskets naturlige værdighed og på en måde, der tager hensyn til deres aldersmæssige behov. Især skal ethvert barn, der er berøvet friheden, holdes adskilt fra voksne, medmindre en sådan adskillelse ikke anses at tjene barnets tarv, og skal have ret til at opretholde kontakt med sin familie gennem brevveksling og besøg, bortset fra under særlige omstændigheder; ethvert barn, der er berøvet sin frihed, har ret til hurtig juridisk og anden passende bistand samt ret til at få lovligheden af sin frihedsberøvelse prøvet ved en domstol eller anden kompetent, uafhængig og upartisk myndighed og til hurtig afgørelse af enhver sådan sag.

Artikel 38
Deltagerstaterne påtager sig at respektere og sikre respekt for de bestemmelser i international humanitær ret, der er anvendelige på dem under væbnede konflikter, og som er af betydning for barnet. Deltagerstaterne skal træffe alle gennemførlige forholdsregler for at sikre, at personer under 15 år ikke tager direkte del i fjendtligheder. Deltagerstaterne skal afstå fra at rekruttere nogen person, der ikke er fyldt 15 år, i deres væbnede styrker. Ved rekruttering blandt personer, som er fyldt 15 år, men ikke 18 år, skal deltagerstaterne bestræbe sig på først at udvælge de ældste. I overensstemmelse med deres forpligtelser i medfør af international humanitær ret til at beskytte civilbefolkningen under væbnede konflikter skal deltagerstaterne træffe alle gennemførlige forholdsregler for at sikre beskyttelse af og omsorg for børn, der er berørt af en væbnet konflikt.

Artikel 39
Deltagerstaterne skal træffe alle passende forholdsregler for at fremme fysisk og psykisk helbredelse og resocialisering af et barn, der har været udsat for enhver form for forsømmelse, udnyttelse eller misbrug, tortur eller anden form for grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf eller væbnede konflikter. Sådan helbredelse og resocialisering skal finde sted i omgivelser, der fremmer barnets sundhed, selvrespekt og værdighed.

Artikel 40
Deltagerstaterne anerkender retten til ethvert barn, der mistænkes eller anklages for eller er fundet skyldig i at have begået strafbart forhold, til at blive behandlet på en måde, der er i overensstemmelse med fremme af barnets sans for værdighed og værdi, som styrker barnets respekt for andres menneskerettigheder og fundamentale frihedsrettigheder, og som tager barnets alder og ønskeligheden af at fremme, at barnet resocialiseres og påtager sig en konstruktiv rolle i samfundet, i betragtning. Med henblik herpå og under hensyn til vedkommende bestemmelser i internationale instrumenter skal deltagerstaterne især sikre, at intet barn skal mistænkes eller anklages for at have begået strafbart forhold eller anses for skyldig heri på grund af handlinger eller undladelser, som ikke var forbudt ved national eller international ret på tidspunktet for overtrædelsen; ethvert barn, der mistænkes eller anklages for at have begået strafbart forhold, har mindst følgende garantier: at blive anset for uskyldig, indtil skyld er bevist i henhold til loven; at blive oplyst straks og direkte om anklagernes indhold, om fornødent gennem sine forældre eller værge, og til at få juridisk eller anden passende bistand til forberedelse og fremstilling af sit forsvar; at få sagen afgjort, uden forsinkelse, af en kompetent, uafhængig og upartisk myndighed eller dømmende organ efter en upartisk procedure i henhold til loven med tilstedeværelse af en juridisk eller anden passende rådgiver, medmindre dette ikke anses for at tjene barnets tarv, især i betragtning af dets alder eller situation, dets forældre eller værge; ikke at blive tvunget til at afgive vidneudsagn eller tilstå skyld; ret til at udspørge eller få forhørt vidner, som påberåbes mod barnet, og til for egen regning og på lige vilkår at få vidner indkaldt og forhørt; hvis det anses for at have begået strafbart forhold, at få beslutningen derom og enhver foranstaltning, der er truffet som følge deraf, prøvet af en højere kompetent, uafhængig og upartisk myndighed eller dømmende organ i medfør af loven, at få gratis bistand af en tolk, hvis barnet ikke kan forstå eller tale det sprog, der anvendes; at få sit privatliv respekteret fuldt ud på alle stadier af sagsforløbet. Deltagerstaterne skal søge at fremme indførelsen af love, fremgangsmåder, myndigheder og institutioner, som er specielt tilpasset børn, der mistænkes, anklages for eller anses for at have begået strafbart forhold, herunder især: fastlæggelse af en minimumsalder, under hvilken børn anses ikke at være i stand til at begå strafbart forhold, forholdsregler, hvor det er hensigtsmæssigt og ønskeligt, til at tage vare på sådanne børn uden at involvere retsinstanserne, forudsat at menneskerettigheder og retsgarantier respekteres i fuldt omfang. Forskellige forholdsregler, såsom omsorg, vejledning og tilsynsføring, rådgivning, prøveløsladelse, plejeaftaler, undervisning og erhvervsorienterede uddannelsesprogrammer og andre alternativer til anbringelse i institution, skal være til rådighed for at sikre, at børn behandles på en måde, der tjener deres tarv og står i passende forhold til både deres personlige forhold og til forbrydelsen.

Artikel 41
Intet i denne konvention skal have virkning på nogen bestemmelser, der er gunstigere med hensyn til virkeliggørelse af barnets rettigheder og som kan være indeholdt i: en deltagerstats lovgivning, eller den for staten gældende internationale ret.

KAPITEL II

Artikel 42
Deltagerstaterne forpligter sig til gennem passende og aktive forholdsregler at gøre principperne og bestemmelserne i konventionen almindeligt bekendt for både voksne og børn.

Artikel 43
Med henblik på at undersøge hvilke fremskridt, deltagerstaterne gør for at opfylde de forpligtelser, de har påtaget sig i henhold til denne konvention, oprettes en Komité vedrørende Barnets Rettigheder, som skal udføre de opgaver, der angives nedenfor. Komiteen skal bestå af ti eksperter af høj moralsk anseelse og anerkendt sagkundskab på det område, som denne konvention omfatter. Medlemmerne af Komiteen vælges af deltagerstaterne blandt disses statsborgere og skal virke i deres personlige egenskab, idet der

skal tages hensyn til ligelig geografisk fordeling og de væsentligste retssystemer. Komiteens medlemmer vælges ved hemmelig afstemning på grundlag af en fortegnelse over personer, der er indstillet af deltagerstaterne. Enhver deltagende stat kan indstille én person, der er statsborger i den pågældende stat. Det første valg til Komiteen finder sted senest seks måneder efter dagen for denne konventions ikrafttræden og derefter hvert andet år. Mindst fire måneder før datoen for hvert valg skal De Forenede Nationers Generalsekretær skriftligt opfordre deltagerstaterne til inden 2 måneder at indstille kandidater til Komiteen. Generalsekretæren udarbejder derefter en alfabetisk fortegnelse over samtlige således indstillede personer med angivelse af de deltagerstater, der har indstillet dem, og fremsender fortegnelsen til konventionens deltagerstater. Valgene finder sted på møder mellem deltagerstaterne, som indkaldes af Generalsekretæren ved FNs hovedsæde. Ved disse møder, der for at være beslutningsdygtige kræver deltagelse af 2/3 af deltagerstaterne, indvælges i Komiteen de personer, der opnår flest stemmer og absolut flertal af de stemmer, der afgives af de tilstedeværende og stemmeafgivende repræsentanter for deltagerstaterne. Komiteens medlemmer vælges for et tidsrum af fire år. De kan genvælges, såfremt de genindstilles. Embedsperioden for fem af de medlemmer, der er valgt ved det første valg, udløber dog efter to år; straks efter første valg udpeges disse fem medlemmer ved lodtrækning, foretaget af formanden for mødet. Hvis et medlem af Komiteen dør, nedlægger sit hverv eller erklærer, at han eller hun af anden grund ikke længere kan varetage sine forpligtelser i Komiteen, udpeger den deltagerstat, som indstillede vedkommende, med forbehold af Komiteens godkendelse, en anden ekspert blandt sine statsborgere til at virke i den resterende del af perioden. Komiteen fastsætter selv sin forretningsorden. Komiteen vælger personer til at beklæde sine tillidsposter for en periode på to år. Komiteens møder afholdes som regel ved FNs hovedsæde eller et andet passende sted efter Komiteens bestemmelse. Komiteen mødes normalt årligt. Varigheden af Komiteens møder fastlægges, og gennemgås om nødvendigt, på et møde mellem deltagerstaterne i denne konvention, med forbehold af FN-Generalforsamlingens godkendelse. De Forenede Nationers Generalsekretær stiller i nødvendigt omfang personale og øvrige faciliteter til rådighed for Komiteen, således at denne effektivitet kan udøve sine funktioner i henhold til denne konvention. Med Generalforsamlingens godkendelse modtager medlemmerne af Komiteen, der er oprettet i henhold til denne konvention, vederlag af De Forenede Nationers midler på de vilkår og betingelser, som Generalforsamlingen beslutter.

Artikel 44
Deltagerstaterne forpligter sig til gennem De Forenede Nationers Generalsekretær at afgive beretninger til Komiteen om de foranstaltninger, de har truffet for at virkeliggøre de rettigheder, der er anerkendt i konventionen, og om de fremskridt, der er gjort med hensyn til nydelsen af disse rettigheder: inden to år fra konventionens ikrafttræden i den pågældende deltagerstat, herefter hvert femte år. Beretninger aflagt i medfør af denne artikel skal angive forhold og eventuelle vanskeligheder, der indvirker på omfanget af opfyldelsen af forpligtelserne ifølge denne konvention. Beretningerne skal også indeholde tilstrækkelig oplysning til at gøre det muligt for Komiteen af få omfattende forståelse af konventionens gennemførelse i vedkommende land. En deltagerstat, som har aflagt en omfattende første beretning til Komiteen, behøver ikke i sine efterfølgende beretninger aflagt i henhold til stykke 1 (b) at gentage grundlæggende oplysninger, der er givet tidligere. Komiteen kan anmode deltagerstaterne om yderligere oplysninger vedrørende konventionens gennemførelse. Komiteen skal hvert andet år gennem Det Økonomiske og Sociale Råd aflægge beretning om sin virksomhed til De Forenede Nationers Generalforsamling. Deltagerstaterne skal gøre sine beretninger almindeligt tilgængelige for offentligheden i deres egne lande.

Artikel 45
Med henblik på at fremme en effektiv gennemførelse af konventionen og det internationale samarbejde på det område, der er omfattet af konventionen, skal særorganisationerne, UNICEF og andre af De Forenede Nationers organer have adgang til at være repræsenteret under gennemgangen af gennemførelsesforanstaltningerne, vedrørende de bestemmelser i denne konvention, som falder inden for rammerne af deres mandat. Komiteen kan opfordre særorganisationer, UNICEF og andre kompetente organer, som den finder egnede, til at yde sagkyndig rådgivning om konventionens gennemførelse på områder, der falder inden for rammerne af deres respektive mandater. Komiteen kan opfordre særorganisationerne, UNICEF og andre organer af De Forenede Nationer til at aflægge beretning om konventionens gennemførelse på områder inden for rammerne af deres virksomhed. Komiteen fremsender, når den anser det for hensigtsmæssigt, til særorganisationerne, UNICEF og andre kompetente organer alle de beretninger fra deltagerstaterne, der indeholder en anmodning om eller viser et behov for teknisk rådgivning eller bistand, tillige med Komiteens bemærkninger og eventuelle forslag vedrørende disse anmodninger eller behov. Komiteen kan henstille til Generalforsamlingen at anmode Generalsekretæren om for Komiteens regning at foretage undersøgelser af særlige emner vedrørende barnets rettigheder. Komiteen kan fremkomme med forslag og generelle anbefalinger på grundlag af de oplysninger, som er modtaget i medfør af artiklerne 40 og 45 af denne konvention. Sådanne forslag og generelle anbefalinger oversendes til enhver berørt deltagerstat og indberettes til Generalforsamlingen tilligemed eventuelle bemærkninger fra deltagerstaterne.

KAPITEL III

Artikel 46
Denne konvention kan undertegnes af enhver stat.

Artikel 47
Denne konvention skal ratificeres. Ratifikationsinstrumenter skal deponeres hos De Forenede Nationers Generalsekretær.

Artikel 48
Denne konvention skal forblive åben for tiltrædelse for alle stater. Tiltrædelsesinstrumenter skal deponeres hos De Forenede Nationers Generalsekretær.

Artikel 49
Denne konvention træder i kraft den 30. dag efter datoen for deponering af det 20. ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument hos De Forenede Nationers Generalsekretær. For enhver stat, der ratificerer eller tiltræder denne konvention efter deponeringen af det 20. ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument, træder konventionen i kraft på den 30. dag efter deponeringen af statens eget ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument.

Artikel 50
Enhver deltagerstat kan stille ændringsforslag til konventionen og indsende det til De Forenede Nationers Generalsekretær. Generalsekretæren skal derefter sende ændringsforslaget til deltagerstaterne med anmodning om at disse meddeler, hvorvidt de ønsker, at deltagerstaterne indkaldes til en konference med det formål at behandle og stemme for forslagene. Såfremt mindst en tredjedel af deltagerstaterne inden fire måneder efter datoen for en sådan udsendelse af ændringsforslag fremsætter ønske om en sådan konference, skal Generalsekretæren indkalde til konferencen i De Forenede Nationers regi. Enhver ændring, som vedtages af et flertal af de deltagerstater, der er til stede og afgiver deres stemme på konferencen, skal forelægges De Forenede Nationers General forsamling til godkendelse. Et ændringsforslag, der vedtages i overensstemmelse med denne artikels stk. 1, træder i kraft, når det er godkendt af De Forenede Nationers Generalforsamling og er blevet vedtaget med to tredjedels flertal af deltagerstaterne. Når en ændring træder i kraft, er den bindende for de deltagerstater, som har godkendt den, mens de øvrige deltagerstater stadig er bundet af bestemmelserne i denne konvention og eventuelle tidligere ændringer, som de har godkendt.

Artikel 51
De Forenede Nationers Generalsekretær skal modtage og til alle stater udsende teksten til forbehold, som staterne har taget på tidspunktet for ratifikation eller tiltrædelse. Et forbehold, der er uforeneligt med denne konventions hensigt og formål, skal ikke tillades. Forbehold kan til enhver tid trækkes tilbage ved meddelelse herom til De Forenede Nationers Generalsekretær, som derefter skal give meddelelse derom til alle stater. En sådan meddelelse træder i kraft den dag, hvor den modtages af Generalsekretæren.

Artikel 52
En deltagerstat kan opsige denne konvention ved skriftlig meddelelse til De Forenede Nationers Generalsekretær. Opsigelsen træder i kraft ét år efter den dag, hvor Generalsekretæren har modtaget denne.

Artikel 53
De Forenede Nationers Generalsekretær er udpeget til depositar for denne konvention.

Artikel 54
Originalen af denne konvention, hvis arabiske, kinesiske, engelske, franske, russiske og spanske tekster har lige gyldighed, deponeres hos De Forenede Nationers Generalsekretær.

Til bekræftelse heraf har undertegnede befuldmægtigede, der af deres respektive regeringer er behørigt bemyndiget hertil, undertegnet denne konvention.